

VILNIAUS UNIVERSITETO ŠAULIŲ AKADEMIJA
EDUKOLOGIJOS INSTITUTAS

JOLITA LUKONAITIENĖ

MUZIKOS PEDAGOGIKOS SPECIALIZACIJA

**KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKA RAJONO KULTŪROS CENTRO
VEIKLOJE**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas – lekt. A. Kavaliauskienė
Mokslinis konsultantas - dr. Aušra Kardašienė

Šiauliai, 2024

**Studijuojančiojo, teikiančio baigiamąjį darbą,
GARANTIJA**

WARRANTY of Final Thesis

Vardas, pavardė <i>Name, Surname</i>	Jolita Lukonaitienė
Padalinys <i>Faculty</i>	Šiaulių akademija <i>Šiauliai Academy</i>
Studijų programa <i>Study Programme</i>	Muzikos pedagogika <i>Music Pedagogy</i>
Darbo pavadinimas <i>Thesis topic</i>	<i>Kalendorinių švenčių raiška rajono kultūros centro veikloje</i> <i>The Expression of Calendar Holidays in the Activities of the District Cultural Center</i>
Darbo tipas <i>Thesis type</i>	Baigiamasis darbas <i>Final Thesis</i>

Garantuju, kad mano baigiamasis darbas yra parengtas sąžiningai ir savarankiškai, kitų asmenų indėlio į parengtą darbą nėra. Jokių neteisėtų mokėjimų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

I guarantee that my thesis is prepared in good faith and independently, there is no contribution to this work from other individuals. I have not made any illegal payments related to this work.

Šiame darbe tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos yra pažymėtos literatūros nuorodose.

Quotes from other sources directly or indirectly used in this thesis, are indicated in literature references.

Aš, Jolita Lukonaitienė, pateikdamas (-a) šį darbą, patvirtinu (pažymėti)

I, Jolita Lukonaitienė, by submitting this paper confirm (check)

Embargo laikotarpis

Embargo Period

Prašau nustatyti šiam baigiamajam darbui toliau nurodytos trukmės embargo laikotarpį:

I am requesting an embargo of this thesis for the period indicated below:

_____ mėnesių / *months*
(embargo laikotarpis negali viršyti 60 mėn. / *an embargo period shall not exceed 60 months*).

Embargo laikotarpis nereikalingas / *no embargo requested*.

Embargo laikotarpio nustatymo priežastis / *Reason for embargo period:*

Lukonaitienė J. Kalendorinių švenčių raiška rajono kultūros centro veikloje/darbo vadovė
lekt. Angelė Kavaliauskienė, darbo konsultantė dr. Aušra Kardašienė; Vilniaus universiteto
Šaulių akademija, Edukologijos institutas-Šauliai, 2024-83 p.

SANTRAUKA

Magistro baigiamojo darbo „Kalendorinių švenčių raiška kultūros centro veikloje“ tyrimo objektas: kalendorinių švenčių raiška kultūros centrų veikloje. Tyrimo tikslas: išanalizuoti kalendorinių švenčių raišką rajono kultūros centrų veikloje. Tyrimo tikslui pasiekti keliami uždaviniai: išanalizuoti kultūros centrų veiklos reikšmę kalendorinių švenčių organizavimui; pateikti tradicinių kalendorinių švenčių klasifikaciją ir švenčių raiškai įtakos turinčius ypatumus; iširti tradicinių kalendorinių švenčių raiškos ypatumus rajoninių kultūros centrų organizavimo veikloje.

Empiriniam magistro darbo tyrimui pasirinkta kokybinė tyrimo strategija. Duomenų rinkimo metodas pusiau struktūruotas interviu, taikomas renkant duomenis iš kultūros centrų meno vadovų dėl kalendorinių švenčių organizavimo. Content (turinio) analizė skirta gautų duomenų apdorojimui ir analizei bei interpretacijai. Tyrimui pasirinkti devyni informantai, kurie dirba skirtingų Lietuvos rajonų kultūros centruose, turintys didesnę nei 10 metų darbo patirtį, aukštąjį išsilavinimą. Tokia informantų patirtis leido tikėtis išsamesnių ir įvairesnių atsakymų.

Atlikus tyrimą gautos išvados. Kultūros centrai, atsižvelgdami į gyventojų poreikį, teikia paslaugas ar organizuoja renginius. Išskiriami trys kultūros centrų veiklos poveikio lygmenys – kultūros sritims ir kūrėjams, visuomenei ir bendruomenei bei vietos aplinkai. Norint realizuoti kalendorinių švenčių raišką yra būtina paslaugų ir renginių įvairovė, turinio tikslingumas ir meninė renginių kokybė. Lietuvių kalendorinės šventės buvo glaudžiai susietos su žemdirbyste užsiimančiais žmonių darbais ir gyvenimo būdu. Tuomet kalendoriaus pagrindą sudarė metų skirstymas į sezonus pagal lygiadienius bei saulėgrįžas, todėl daugelis autorių išskiria tris pagrindines senąsias lietuvių kalendorinių metų ciklo šventes – Rasas, Ilges ir Užgavėnes. Rajono kultūros centrai organizuoja kalendorines šventes, siekdami įgyvendinti jiems priskirtą kultūrinių renginių organizavimo funkciją. Susidomėjimas tradicinėmis kalendorinėmis šventėmis mažėja, kadangi jas išstumia iš įvairių šalių atėjusios modernios šventės, kurios turi patrauklesnius atributus, šventimo charakterį ir pan. Siekiant užtikrinti tradicijų tęstinumą, kultūros centrams yra būtina ieškoti patrauklių formų, kaip sudominti žiūrovus, ir ypač jaunimą, būti ne tik pasyviu žiūrovu, bet ir aktyviu dalyviu.

Lukonaitienė J. Expression of Calendar Holidays in the Activities of the Regional Cultural Center / Supervisor Lecturer Angelė Kavaliauskienė, Consultant Dr. Aušra Kardašienė; Vilnius University Šiauliai Academy, Institute of Education - Šiauliai, 2024 - 83 p.

SUMMARY

The subject of the Master's thesis "The Expression of Calendar Holidays in the Activities of Cultural Centres": the expression of calendar holidays in the activities of cultural centres. The aim of the study: to analyse the expression of calendar holidays in the activities of cultural centres in the district. The objectives of the study are: to analyse the significance of the activities of cultural centres for the organisation of calendar festivals; to provide a classification of traditional calendar festivals and the peculiarities affecting the expression of festivals; to investigate the peculiarities of the expression of traditional calendar festivals in the organisation of cultural centres in the district.

A qualitative research strategy was chosen for the empirical study of the Master's thesis. The method of data collection is semi-structured interview, which is used to collect data from the artistic directors of cultural centres regarding the organisation of calendar festivals. Content analysis is used to process and analyse the data obtained and to interpret it. Nine informants were selected for the study, who work in cultural centres in different districts of Lithuania, have more than 10 years of work experience and higher education. This experience of the informants allowed to expect more detailed and varied answers.

The study concludes. Cultural centres provide services or organise events according to the needs of the population. There are three levels of impact of the activities of cultural centres: on cultural fields and creators, on society and the community, and on the local environment. The diversity of services and events, the purposefulness of the content and the artistic quality of the events are essential for the realisation of the expression of the calendar festivities. Lithuanian calendar festivals were closely linked to the work and way of life of people engaged in agriculture. The calendar was then based on the division of the year into seasons according to the equinoxes and solstices, which is why many authors distinguish three main festivals in the old Lithuanian calendar year cycle – Saint Jonas's Festival, Forefathers' Eve and Shrove Tuesday. The District's cultural centres organise calendar festivals to fulfil their function of organising cultural events. Interest in traditional calendar festivals is declining as they are being replaced by modern festivals coming from different countries, which have more attractive attributes, celebratory character etc. In order to ensure the continuity of traditions, it is necessary for cultural centres to find attractive ways of engaging the public, and especially young people, to become active participants rather than passive spectators.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKOS KULTŪROS CENTRŲ VEIKLOJE TEORINIAI ASPEKTAI.....	9
1.1. Kultūros centrų veiklos poveikis ir nauda	9
1.2. Kalendorinės šventės, kaip kultūros raiškos akcentas.....	12
1.3. Kalendorinės šventės kaip vienas kultūros centro veiklos aspektų.....	14
1.3.1. Kalendorinių švenčių ratas ir prasmė.....	14
1.3.2. Svarbiausios tradicinės lietuvių kalendorinės šventės.....	18
1.3.3. Kalendorinių švenčių raiška.....	21
1.3.4. Lietuvos kalendorinių švenčių istorinės raidos akcentai.....	24
2. KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKOS RAJONO KULTŪROS CENTRUOSE TYRIMO METODOLOGIJA.....	31
3. KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKOS RAJONO KULTŪROS CENTRUOSE TYRIMAS.....	34
3.1. Kalendorinių švenčių reikšmė visuomenei.....	34
3.2. Kalendorinių švenčių raiška kultūros centro renginiuose.....	38
3.3. Senųjų kalendorinių švenčių atributų vertė šiuolaikinei visuomenei.....	48
IŠVADOS.....	52
REKOMENDACIJOS.....	54
LITERATŪRA.....	55
Priedai.....	60

IVADAS

Aktualumas ir mokslinis iširtumas. Bet kurios visuomenės varomoji jėga yra kultūrinių ir istorinių tradicijų tęstinumas (Duke, 2018). Todėl darytina prielaida, kad visuomenė atlieka kultūrinių vertybių generavimą ir sklaidą, o kultūros institucijos, atlikdamos savo funkcijas, siekia išsaugoti kultūrinį tautinį palikimą, ir perduoti jį ateities kartoms. 2022 metais atliktame Kultūros centrų kokybiniame tyrime (2022, p.4) nurodoma, kad Lietuvoje siekiama kurti visiems prieinamą ir įtraukią kultūrą, didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros skvarbą ir visuomenės kūrybingumą, tvariai vystyti Lietuvos teritoriją ir mažinti regioninę atskirtį, didinti kultūros vaidmenį visuomenėje, gyventojų įsitraukimą ir indėlį į kultūrą, skatinti kūrėjus kurti. Siekiant šių tikslų pabrėžtinai tarpinstitucinis bendradarbiavimas, aktyvus vietos bendruomenių, savivaldos kultūrinių įstaigų, nevyriausybinių sektoriaus įtraukimas. Tokios tyrimo nuostatos atskleidžia, kad valstybės minimos kalendorinės šventės, ar tai būtų iš senųjų laikų atėjusios, ar tapusiomis reikšmingos dėl istorinių įvykių, simbolinių dienų, kalendorinės šventės, kaip tik atlieptų išsakytoms nuostatoms.

Pagal Pshcenichnayą (2022), visuomenės sukauptas kultūrinis kapitalas yra dvasinių ir kūrybinių rezultatų sistema, kuri perteikiama naujų žinių, kultūrinių vertybių ir tradicijų forma, skirta socialinei gerovei ir visuomenės ryšiui skatinti. Būtent kalendorinės šventės ir gali būti įvardintos kaip sukauptas kultūrinis kapitalas, kuris kultūros centrų pastangomis perduodamas visuomenei, suburdamas ją bendrystei. 2020 metais atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ rezultatai atskleidė, kad 100 % gyventojų vartoja kultūrą, gyvas vartojimas siekia 88 %, virtualus / nuotolinis – 99 %. Tokie tyrimo rezultatai parodo, kad kultūrinis gyvenimas žmogui yra reikšmingas ir svarbus. Vadinas, visuomenė turi savo patirtis, žinias, vertybines sistemas, kurios parodo visuomenės išsivystymo lygį, o kultūros institucijos valdo ir naudoja savo priemones kurios padeda atskleisti socialinius interesus ir žmonių santykius.

Kalendorinės šventės yra viena iš galimybių visuomenei geriau suprasti savo tautos praeitį, papročius ir išsaugoti tautinį tapatumą, kas padiktuoja poreikį tirti ir analizuoti jų reikšmingumą. „Lietuvoje kalendorinių švenčių tyrimai pradėti vėliau negu kaimyninėse Europos šalyse. Švenčių aprašymai iki XX a. antrosios pusės buvo daugiau lokalinio pobūdžio“ (Šaknys, 2022, p.232). Todėl šių švenčių rengimas ir organizavimas yra palanki kultūros centrų veiklos galimybė praktiškai perteikti sukauptą patirtį, kas ir apibūdina praktinį pasirinktos darbo temos aktualumą.

Kaip jau buvo minėta mokslinis kalendorinių švenčių tyrimas pradėtas vėliau, nei kitose Europos valstybėse, tačiau galima rasti nemažai tyrinėtojų ir mokslininkų darbų, kuriuose aptariama kalendorinių švenčių raida ir raiška. Didelis lietuvių tyrinėtojos Dundulienės nuopelnas analizuojant lietuvių agrarines ir kalendorines šventes (2020), išsami tradicinių kalendorinių švenčių semantika pateikta Klimkos (2009), šiuolaikinių kalendorinių švenčių ciklą aptarė Paukštytė-Šaknienė (2013), Užgavėnių šventimo kilmę ir tradicijas išsamiai analizavo Laurinavičiūtė-Petrošienė (2015), išsami etninės kultūros sampratos analizė pateikta Kalniaus (2019), didelis indėlis Šakniaus (2014) aptartas Naujųjų metų šventimas lietuvių ir lenkų šeimose, (2015) analizuoti etnografinių sričių simboliai, (2018) tautos švenčių formavimosi ypatumai, (2019) tirtas laisvalaikio ir etninės kultūros bruožų paplitimas Vilniaus ir Punsko-Seinų regione ir daugeli kitų. Tačiau analizuojant mokslinę literatūrą pasigendama aiškios kalendorinių švenčių raiškos analizės kultūros centrų veikloje, kas sudaro baigiamojo magistro darbo mokslinį aktualumą.

Tyrimo problema ir probleminiai klausimai: Kalendorinės šventės yra švenčiamos visuose Lietuvos regionuose, miestuose, kaimuose, mažose ar didesnėse gyvenvietėse. Ten kur yra įsikūrę kultūros centrai ar jų skyriai, dažniausiai jie ir tampa šių švenčių organizatoriais. Tačiau tobulėjant visuomenei, nors ir atsiranda vis daugiau naujų kultūrinių renginių, svarbiu akcentu lieka pačių svarbiausių kalendorinių švenčių raiška, kad būtų išsaugota patirtis, tautinės vertybės ir ugdomas visuomenės poreikis suprasti savo tautinį, visuomeninį palikimą. Todėl tyrimo problemą galima formuluoti keliais probleminiais klausimais:

1. Kiek visuomenei yra svarbios kalendorinės šventės?
2. Kokius esminius kalendorinių švenčių raiškos elementus naudoja kultūros centrai rengdami kalendorines šventes?

Tyrimo objektas: kalendorinių švenčių raiška kultūros centrų veikloje.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti kalendorinių švenčių raišką rajono kultūros centrų veikloje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti kultūros centrų veiklos reikšmę kalendorinių švenčių organizavimui;
2. Pateikti tradicinių kalendorinių švenčių klasifikaciją ir švenčių raiškai įtakos turinčius ypatumus;
3. Ištirti tradicinių kalendorinių švenčių raiškos ypatumus rajoninių kultūros centrų organizavimo veikloje.

Tyrimo metodologija. Empiriniam magistro darbo tyrimui pasirinkta kokybinė tyrimo strategija. Kokybinis tyrimas pasirinktas dėl galimybės giliau pažvelgti į nagrinėjamą reiškinį,

kadangi „atliekant kokybinį tyrimą, siekiama atskleisti tiriamojo reiškinių visumą jo įprastame kontekste“ (Gaižauskaitė ir kt., 2016, p. 15).

Tyrimo metodai:

Teorinis:

- mokslinės literatūros analizė, naudota analizuojant kultūros sampratą, jos funkcijas, pristatant esminius kalendorinių švenčių raidos ir raiškos bruožus;

Empiriniai:

- pusiau struktūruotas interviu, taikomas renkant duomenis iš kultūros centrų meno vadovų dėl kalendorinių švenčių organizavimo raiškos;
- content (turinio) analizė skirta gautų duomenų apdorojimui ir analizei bei interpretacijai. Šios analizės metu gauti duomenys bus skaidomi į kategorijas ir subkategorijas, kurios patvirtinamos teiginiais.

Tyrimo imtis ir atranka: Tyrimui pasirinkti informantai, kurie dirba skirtingų Lietuvos rajonų kultūros centruose renginių organizatoriais ar meno vadovais, turintys didesnę nei 10 metų darbo patirtį, aukštąjį išsilavinimą. Tokia informantų patirtis leidžia tikėtis išsamesnių ir įvairesnių atsakymų.

Tyrimo etapai ir organizavimas. Susitarimas dėl interviu su informantais. Interviu apklausa. Interviu duomenų analizė.

Darbo naujumas, teorinis ir praktinis reikšmingumas.

Rezultatų naujumas – Tyrimo metu gauta informacija leidžia papildyti kalendorinių švenčių raiškos tyrimus, atskleisti gyvenamojo laikotarpio įtaką kalendorinių švenčių raiškos pokyčiams ir visuomenės poreikio švęsti kalendorines šventes įvertinimą.

Rezultatų teorinis reikšmingumas – magistro darbe aptarta kalendorinių švenčių raiška kultūros centrų veikloje, kas mokslinėje literatūroje nėra tyrinėta ir aptarta. Atskleista kultūros centrų veiklos svarba kultūrinei patirčiai ir kalendorinių švenčių simbolikos perdavimo ateinančioms kartoms galimybės.

Darbo aprobacija. Darbo autorė 2024 05 09 dalyvavo Jaunųjų tyrėjų tarptautinėje konferencijoje „Jaunasis tyrėjas išmaniajai visuomenei“.

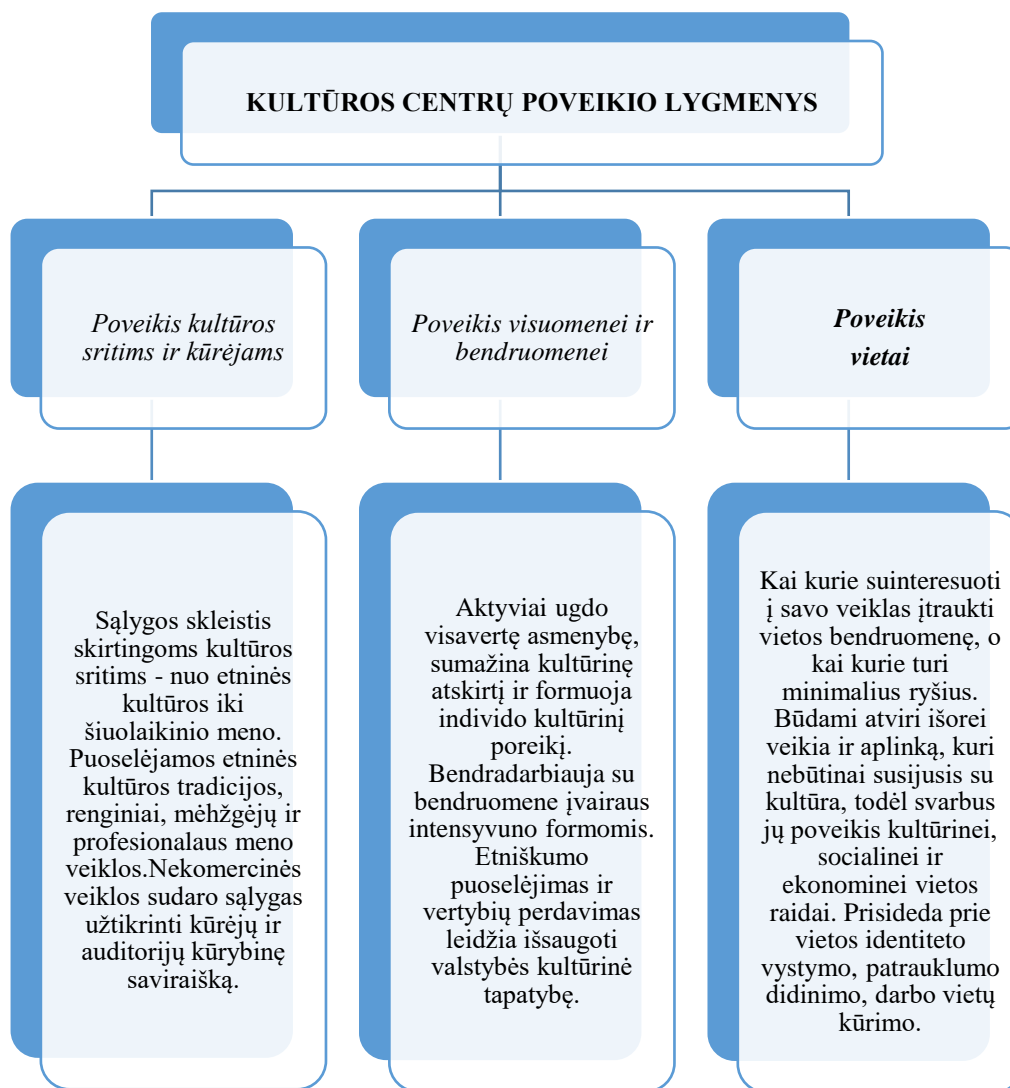
Darbo struktūra. Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, trys darbo dalys, pateikiamos darbo išvados, literatūros sąrašas. Pirmoje magistro baigiamojo darbo dalyje teoriniu aspektu aptariamas kultūros centrų veiklos poveikis ir nauda, pateikta kalendorinių švenčių samprata, ratas, prasmė, aptartos svarbiausios tradicinės lietuvių kalendorinės šventės, aptarti kalendorinių švenčių raiškos aspektai ir istorinės raidos įtaka. Antroje darbo dalyje pateikta empirinio tyrimo metodologija. Trečioje darbo dalyje pateikti empirinio kalendorinių švenčių raiškos rajono kultūros centruose aspektų, tyrimo rezultatai, išryškinant kalendorinių švenčių

ir jų senųjų atributų bei simbolių reikšmę visuomenei, aptariant švenčių raiškos elementus kultūros centrų renginiuose

1. KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKOS KULTŪROS CENTRŲ VEIKLOJE TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Kultūros centrų veiklos poveikis ir nauda

Kultūros centrų veiklos specifika ir funkcijos Lietuvoje aiškiai reglamentuotos LR kultūros centrų įstatyme (2004) (AR,2024), kurio nuostatomis vadovaujantis ir organizuojama kultūros centrų veikla. „Kokybiniame kultūros centrų tyrime“ (2022) aptartas kultūros centrų veiklos poveikis (žr. 1 pav.).

1 pav. Kultūros centrų poveikio lygmenys

Sudaryta darbo autorės, remiantis Kokybinio kultūros centrų tyrimo (2022, p. 35) ataskaita

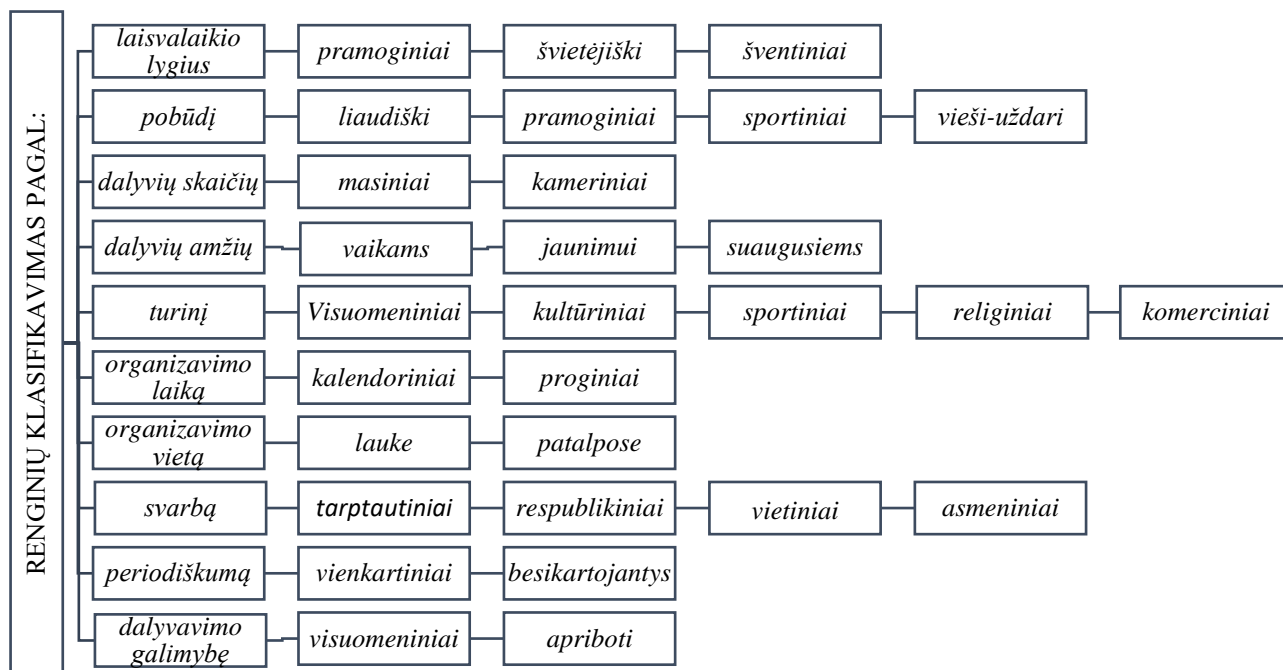
Remiantis 1 paveiksle pateikta informacija galima teigti, kad kultūros centrai visuomenėje yra svarbūs kaip kultūrinės institucijos, kurios turi poveikį kultūros sritims, kūrėjams, visuomenei ir bendruomenei bei vietai. Šios institucijos įvairiais būdais ir

priemonėmis puoselėja kultūrinį palikimą, kuria naujas kultūrinės raiškos formas. Magistro darbe analizuojama kalendorinių švenčių raiška, o kalendorinės šventės dažniausiai įprasminamos organizuojant kultūrinius renginius. Pasak Malcienės ir Vietienės, (2022, p. 93), bendra veikla padeda sutelkti žmones ir sukurti bendruomeniškumo atmosferą. Tačiau, kaip pastebi Šeštokaitė ir Kisieliauskas (2021, p. 42) stebima kultūrinių renginių mažėjimo tendencija. Minėtų autorių nuomone, tokią situaciją lemia ir mažėjantis jaunimo skaičius, senėjanti ir skurstanti visuomenė. Minėti autoriai teigia, kad renginių mažėjimo tendencija daugiau stebima mažesniuose ir atokesniuose regionuose. Juose renginių mažėjimui įtakos turi ir žmonių emigracija, bei kaimiškų vietovių tuštėjimas. Taip pat svarbu, kad mažėjantis gyventojų skaičius lemia ir mažesnę kultūrinių veiklų poreikį. Todėl Malcienės ir Vietienės (2022, p. 93) siūloma siekiant pritraukti kuo daugiau bendruomenės į kultūrinius renginius, kultūros darbuotojams reikalinga organizuoti kuo įdomesnius renginius, ieškoti naujų idėjų, aktyviai skelbti informaciją. Šių autorių nuomone, tinkamai organizuoti kultūriniai renginiai gali pakeisti ir socialinę aplinką, kas turėtų įtakos ir žmonėms. Todėl kultūrinių renginių įvairesnė raiška gali padėti sumažinti socialinę atskirtį, formuoti naujus gyventojų įpročius.

Akcentuodamas kultūrinių renginių naudą ir poveikį mažesnėse gyvenamose vietovėse Yakubenko (2023, p. 166) teigia, kad būtent šiose vietovėse kultūrinių ir laisvalaikio renginių organizavimas gali turėti įtakos šių vietovių gyvenimo kokybei. O kultūros centras, minėtos autorės požiūriu savo veikla leidžia gyventojams įgyti naujų žinių, pasisemti dvasinio tobulėjimo, realizuoti save kūryboje, pailsėti ir pabendrauti. Juo labiau, kad pasak Stankovos ir Vassenskos (2015, p. 120), vietiniai renginiai yra pripažįstami kaip svarbus indėlis į savo vietovių ekonominę plėtrą, nes skatina turizmo, komercijos galimybes.

Pasak Apanavičiaus ir kt. (2013), Lietuvoje kultūrinė veikla plėtojama skirtingose įstaigose: kultūros centruose, bibliotekose, muziejuose, mokyklose, bendruomenių centruose, turizmo informavimo centruose, įvairiose asociacijose, pramogų verslo įstaigose, privačiuose šokių, muzikavimo klubuose ir t.t. Kiekvienas rajonas yra susikūręs savitą kultūrinės veiklos modelį. Dabartiniame kaime pagrindinės įstaigos, labiausiai darančios įtakos kultūros plėtrai, kaip ir seniau, išlieka mokyklos, bibliotekos, kultūros centrai, kartais – muziejai. Jų veikla skatina kaimo kultūrinį gyvenimą. Vadinasi, galima daryti prielaidą, kad viena iš opiausių kultūros centrų problemų šiandieninėje visuomenėje, tai surinkti publiką savo veikloms, kad būtų įgyvendinti kultūros centrų paskirties tikslai. Taigi, labai svarbu įsigilinti ir žinoti kokių paslaugų pageidauja ir kokius uždavinius vietinė bendruomenė kelia kultūros centrams, kokie bendruomenės narių poreikiai, tradicijos bei aplinka, kokie renginiai yra populiarūs, kurių formas reikia tobulinti.

Kultūros centrų veikla dažniausiai stebima per įvairius renginius. Kiekvienas renginys išsiskiria savo specifika. Remiantis Ginkeviče (2016), galima teigti, kad renginių specifika reikalauja atitinkamų priemonių ir veiksmų užtikrinant kokybišką renginio planavimą. Egzistuoja didelė renginių formų įvairovė, tačiau nesvarbu, ar tai žmonių susirinkimai, ar dainų šventė, asmeninės progos, konferencijos, – jie visi turi bendrą skirstymą. Siekiant tinkamai organizuoti renginius, būtina išplėsti jų klasifikavimą, o pagal jų pobūdį – tiksliau detalizuoti organizavimo veiklas, kad jos būtų naudingos (žr. 2 pav.).

2 pav. Kultūrinių renginių klasifikavimas

Sudaryta darbo autorės, remiantis Ginkeviče (2016, p. 17)

Pagal pateiktą schemą 2 paveiksle matyti, kad renginių įvairovė labai plati, todėl kiekvienai temai, progai ar šventei galima pasirinkti įvairios raiškos renginį, atsižvelgiant į jo pobūdį, reikalingumą visuomenei bei kultūros centro galimybes. Sukuriant tinkamą renginio formatą galima tikėtis ir palankios naudos jo dalyviams.

Drankovich (2023) apibūdindama renginius ir jų reikšmę teigia, kad kultūriniai renginiai yra šventiniai susibūrimai, kuriuose išryškunami įvairūs kultūriniai papročiai, menai, muzika, šokiai. Jie yra ta platforma, kurioje žmonės gali dalytis ir pažinti įvairias tradicijas. Renginiai skatina kultūrų įvairovę ir padeda išsaugoti nematerialųjį kultūros paveldą, užtikrina, kad papročiai ir žinios būtų perduodamos iš kartos į kartą. Kultūriniai renginiai sukuria galimybę užmegzti bendruomeninius ryšius, sustiprinti priklausymo bendruomenei jausmą.

2022 metais buvo atliktas Kokybinis kultūros centrų tyrimas (2002, p.4), kurio tikslas išsiaiškinti kaip būtų galima keisti kultūros centrų teisinį reglamentavimą, patobulinti jų valdymą ir kaip patys kultūros centrai galėtų stiprinti savo vykdomas veiklas, dar veiksmingiau prisidėdami prie nacionalinių kultūros ir regioninės politikos tikslų. Šio tyrimo išvados atskleidė, kad kultūros centrų veiklose pasigendama pagrindinių aspektų, kurie įvardijami strateginėse regioninės ir kultūros politikos kryptyse: daugiafunkciškumas, tarpdiscipliniškumas, mokymosi visą gyvenimą svarba, kultūrinio verslumo skatinimas, papildomų komercinių veiklų vystymas, pilietiškumo ugdymas, skirtingų socialinių grupių ir bendruomenių įtraukimas, bendradarbiavimas, vietokūra.

Apibendrinant ir remiantis pateikta minėto tyrimo išvada matyti, kad kultūros centrai savo veiklomis gali teigti labai įvairią naudą. Vertinant išvadoje įvardintas kryptis galima teigti, kad kalendorinių švenčių organizavimas leistų atskleisti kultūrinių renginių formų įvairovę, edukuoti renginių dalyvius, sudaryti sąlygas švenčių metu įgyvendinti komercines veiklas taip skatinant vietinių verslininkų iniciatyvas, ugdyti jaunos kartos pilietišką įprasminant šaliai reikšmingas datas ar puoselėti senąsias tradicijas, apjungti bendravimui įvairias socialines grupes.

1.2. Kalendorinės šventės, kaip kultūros raiškos akcentas

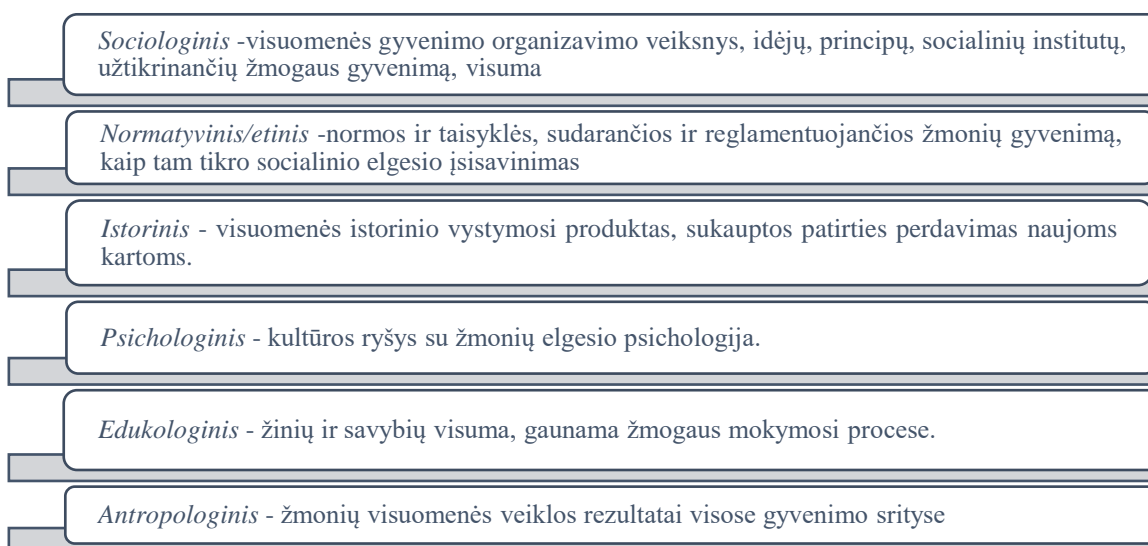
„Kuriant naujus gyvenimo papročius, įvedant naujas šventes, būtina pažinti senąją dvasinę kultūrą iš pasiekusių mūsų kalendorinių apeigų tautosakos faktų atrinkti nepraradusius vertės dalykus, kad galėtume remtis geriausiomis praeities tradicijomis“ (Skrodenis, 2010, p. 12). Taigi tradicinės kalendorinės šventės yra vienas iš kultūros aspektų, todėl jų raiška ir perteikimas šiandienos visuomenei yra svarbus dėl galimybės pažinti savo šaknis, išsaugoti tradicijas, suprasti praeitį.

Pasaulio tautos dažniausiai tyrinėjamos per senąją kultūrą, kadangi pasak Udok (2020) žmogaus egzistencija kaip visuma yra susieta su kultūra. Minėtas autorius teigia, kad kiekvienas žmogus yra grupės, veikiančios pagal unikalius ar jau būdingo elgesio modelius, narys. Kiekviena grupė nustato kultūros komponentą, o kultūra kuria grupės tapatybę. Panašią nuostatą išsako ir Šidiškienė (2019, p. 78), teigdama, kalbėdami apie kultūrą, ją suvokiame plačiąja prasme – tai, apie ką žmonės galvoja, ką jie daro ir kokius produktus gamina, kartu tai, kas mus sujungia kaip žmones (bendras supratimas, vertybės, normos ir simboliai), bet ir skiria mus kaip skirtingas bendruomenes. Todėl kalendorinių švenčių perteikimas, jų puoselėjimas ir šventimas leidžia pajusti tautinę tapatybę, atsirinkti būdingas tautai elgesio apraiškas *„kultūra kaip kūrybinis žmogaus veiklos produktas istorijoje*

funkcionuoja kaip atvira pokyčiams įvairių vertybių, dirbinių, elementų sistema, išsaugojami savo tam tikrą autonomiškumą istorijos atžvilgiu“ (Andrijauskas, 2001, p. 7). Duke (2018) kultūrą apibūdina kaip žmogaus sukurtą tikrovę reikalingą socialinei visuomenės sąveikai ir raidai. Tokia samprata leidžia teigti, kad kultūra apima kalbą, religiją, vertybes, moralę, aprangą, politiką ir kt., o per kalendorines šventės šie elementai ir yra perteikiami.

Nuo seniausių laikų žmogaus vertybės, pasaulio suvokimas buvo perteikiami kasdienėje veikloje, atliekant įvairias apeigas ir švenčiant kalendorines šventes, Jaroszynski (2024) teigimu, iki XIX amžiaus žodis „kultūra“ buvo suvokiama kaip senovinis palikimas, o senosios tradicinės kalendorinės šventės ir yra senasis palikimas, kuris bėgant laikui vis labiau perima atsinaujinančias tradicijas. Taigi kalendorinių švenčių šventimo ir raiškos kultūra gali būti apibrėžiama kaip psichinės ir fizinės žmogaus reakcijos visuma, pasireiškianti veiksmais ir veikla, kuri apibūdina žmonių elgesį, konkrečių grupių santykius natūralioje aplinkoje.

Remiantis Mironenko, Sorokin (2018) galima teigti, kad kultūrinių elementų raiškos analizė turėtų būti aiškinama ir metodologiškai (žr. 3 pav.).

3 pav. Metodologiniai požiūriai į kultūrą

Sudaryta darbo autorės, remiantis Pruskumi (2013, p. 123)

Remiantis pateikta informacija 3 paveiksle, galima teigti, kad kultūrinė raiška apima žmogaus veiklos pažinimą, tradicijų ir vertybių formavimą, žmogaus elgsenos supratimą, galimybę analizuoti senąsias istorines tradicijas, išsaugoti ir perduoti jas ateinančioms kartoms įvairiomis priemonėmis. Būtent tokios galimybės ir leidžia kalendorinių švenčių raišką analizuoti įvairiais aspektais.

Taip pat svarbu atskirti, kokioms kultūros apraiškoms galima priskirti kalendorines šventes, nes Jurėnienės ir Bleizgytės (2017, p.27) požiūriu, kultūra turi įvairių apraiškų, taigi

atskiria aukštąją kultūrą, kurią sudaro literatūra, menas, išsilavinimas, skirtą elitui, nuo populiariosios kultūros, kuri orientuojasi į masinius renginius. Vadinasi, kultūros centrų organizuojamas kalendorines šventes galima priskirti prie populiariosios kultūros, nes jie savo veiklos aspektus ir atskleidžia organizuodami masinius renginius.

Kalendorinių švenčių kultūrinei raiškai tiktų ir Anderson-Levitt (2012) požiūris, kuris atskleidžia, kad senieji kultūros tyrinėtojai kultūrą apibūdina kaip kažkokios visuomenės ar grupės nuosavybę, būdingą elgesį, įsitikinimus ar modelius, kurie būdingi tik konkrečiai visuomenei. Taigi, kalendorinių švenčių raiška ir sudaro galimybes pažinti atskirų grupių elgesį, papročius ir pasaulio suvokimą. Pagal Bibler (2021) kultūra suteikia žmogui galimybę atkurti daiktų pasaulį ar paveiksle, ar literatūros kūrinio puslapiuose, ar skulptūroje, nes kultūros kūrinys nėra sunaikinamas ar suvartojamas, bet išlaiko savo vertę šimtmečius. Taigi, galima daryti prielaidą, kad kalendorinių švenčių kultūra pasireiškia ne tik jau sukurtais objektais, bet ir visuomeniniu procesu, įprasminant sukauptą patirtį. „Kultūra turi būti suprantama kaip prasmės komunikacija“ (Jonkus, 2020, p. 37), todėl kalendorines šventes, kaip vieną kultūros aspektų, galima kaip tik ir suprasti kaip kultūrinio palikimo komunikaciją su jos vartotoju. Komunikacijai su vartotoju per kalendorinių švenčių raišką įgyvendina ir kultūros įstaigos, Kecorytės ir Rimkaus (2021, p. 292-293) teigimu, svarbi yra įvairių institucijų kūryba, nors ji ir yra kaip atsvara žmogaus individualiai kūrybai, kuris dabartiniais laikais padėjo susiformuoti masinei – populiariajai kūrybai

Apibendrinant galima teigti, kad kalendorinių švenčių kultūrinė raiška siejama su žmonių tapatumu, veiksmu pagal būdingus elgesio modelius, sukurtus žmogaus įvairius kūrybinės veiklos produktus, sukurtą socialinę aplinką, reikalingą visuomenės raidai. Kalendorinių švenčių skleidžiama kultūros reikšmė žmogui pasireiškia galimybe sukurtą patirtį išsaugoti ir perduoti ateinančioms kartoms, leidžia žmogui atkurti turimą patirtį meno kūrinuose ar veiklose.

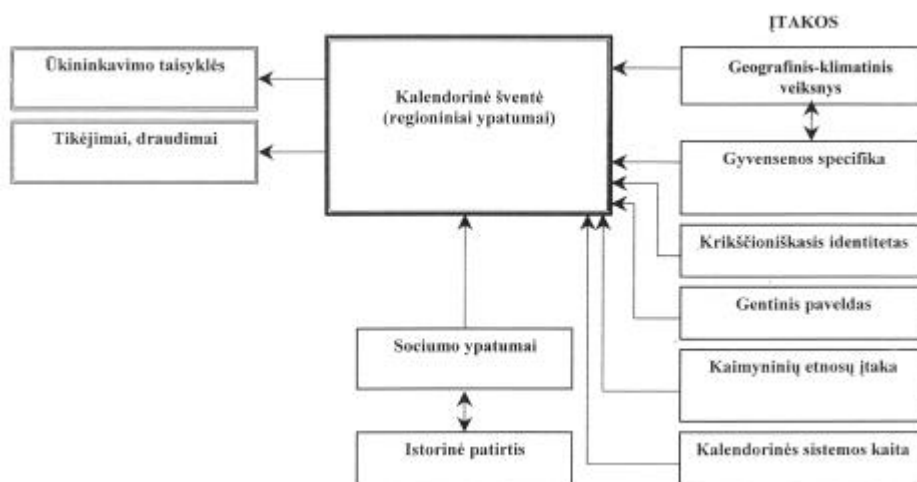
1.3. Kalendorinės šventės kaip vienas kultūros centro veiklos aspektų

1.3.1. Kalendorinių švenčių ratas ir prasmė

Pavadinimą kalendorinės šventės galima sieti su šventėmis, kurios yra išskirtos kalendoriujė. Žarskus (2009) šventes apibrėžia kaip kasdienybės pertrauką, įprastinės veiklos nutraukimą. Vadinasi, šventės išskirtinumas nuo senų laikų susijęs su laisvalaikiu, atsipalaidavimu, poilsiu. Šiuolaikinėje visuomenėje pagal kalendorių yra švenčiama labai daug ir įvairių švenčių. Tačiau, pasak Dundulienės (2020, p. 7), kalendoriniai šventimai išsirutuliojo iš žmonės supančios gamtos dėsnių nesupratimo, kodėl keičiasi metų laikai, o su jais ir darbo sezonai. „*Nerasime nei vienos kalendorinės šventės, kurioje svarbiausias dėmesys nebūtų skirtas žemdirbio egzistencijos pagrindui – būsimam derliui*“ (Račiūnaitė,

Senvaitytė, Vaicekauskas, 2001, p. 90). Todėl baigiantis vienam sezonui, buvo švenčiamos šventės ir atliekamos apeigos, paprastai susietos su išgalvotomis antgamtiškomis būtybėmis. Šaknio (2015) nurodoma, kad kalendorinės šventės yra vienas svarbiausių regioninių simbolių. Šios šventės suburdavo žmones į vaikštynes, būdavo apdovanojama vaišėmis ir pan. Todėl analizuojant tradicinių kalendorinių švenčių raišką tikslinga nagrinėti senąsias kalendorines šventes ir jų prasmę.

Pasak Klimkos (2009), nuo seniausių laikų svarbiausias kalendorinių švenčių tradicijų susiformavimo pagrindas yra kalendorius. Kalendorinių švenčių struktūros susiformavimui ir jos pokyčiams svarbu įvertinti visus veiksnius (žr. 4 pav.).

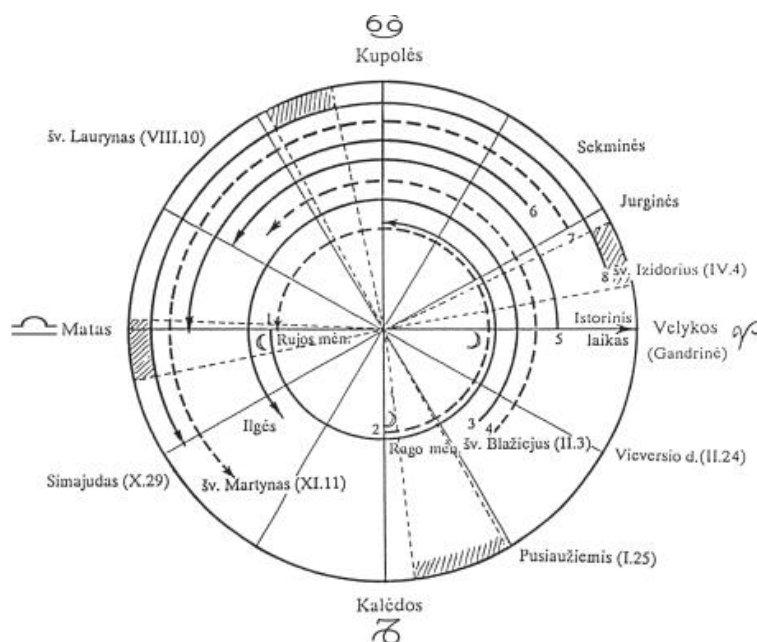

4 pav. Tradicinės kalendorinės šventės struktūra ir jos susidarymo įtakos; metodologinė schema

Šaltinis: Klimka (2009, p.11)

Pagal pateiktą schemą 4 paveiksle matyti, kad pirminiams kalendorinės šventės ypatumams įtakos turi geografinis-klimatinis veiksnys, gyvensenos specifika, krikščioniškasis identitetas, gentinis paveldas, kaimyninių etnosų įtaka, kalendorinės sistemos kaita. Šių švenčių tradicijas nulėmė ūkininkavimo tradicijos ir tikėjimai bei draudimai, iš ko susiformavo reikšmingų apeigų ir simbolių taikymas.

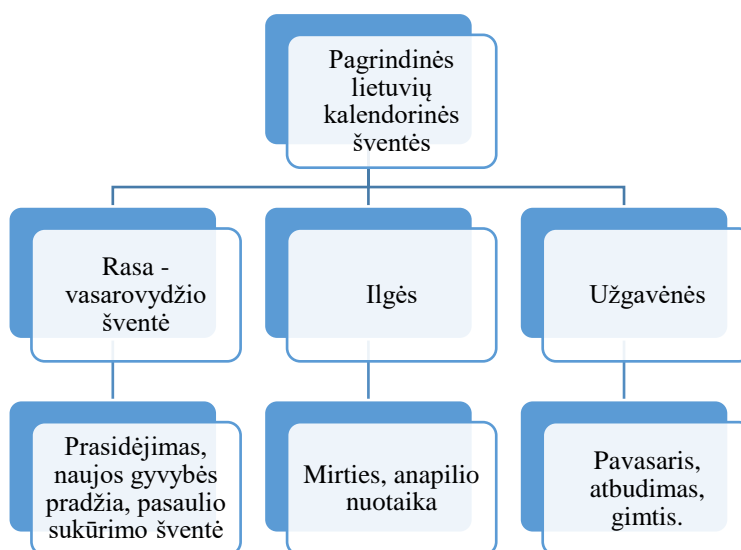
Lietuvių suformuotas tradicinis kalendorinių švenčių ratas, pagal Klimką (2009, p. 41-57), pradėtas formuoti išgalėjus žemdirbystei Baltijos šalyse. Kalendoriaus pagrindą tuomet sudarė metų skirstymas į sezonus pagal lygiadienius bei saulėgrįžas. Lygiadienių švenčių nuotrupomis galima laikyti kai kuriuos Šv. Velykų papročius. Vėlesnis baltų kalendorinių švenčių formavimasis buvo pagal krikščioniškąjį kalendorių, kuris buvo priimtas su Lietuvos krikštu, tačiau lietuviams jis nelabai tiko, todėl buvo atkurta senojo kalendoriaus struktūra pagal naują krikščioniškąjį kalendorių (žr. 5 pav.)

5 pav. Darbų ir fenologinių reiškinių metų ciklai – hipotetiniai senųjų kalendorinių sistemų reliktai: 1 – elnio, 2 – briedžio, 3 – linų, 4 – Perkūno, 5 – gandro ir bičių, 6 – maudynių, 7 – ganiavos, 8 – orės. Užbrūkšniuotos sritys – fenologinės priešsezonės
Šaltinis: Klimka (2009, p. 43)

Laikantis krikščioniškojo kalendoriaus šventėse pradėjo atsispindėti ir krikščioniškosios nuostatos. Pasak Laurinavičiūtės-Petrošienės (2015, p. 25), lietuvių žiemos kalendoriuje ritualinės struktūros požiūriu artimos Kalėdos ir Užgavėnės laikomos svarbiausiomis šventėmis, kurios, be jokios abejonės, yra patyrusios krikščioniškosios pasaulėžiūros poveikį.

Remiantis Patacku (2014) galima teigti, kad yra trys pagrindinės senosios lietuvių kalendorinės metų ciklo šventės, kurių kiekviena apsupta antraeilių, daugiau ar mažiau kartojančių pagrindinių švenčių motyvą. Jas minėtas autorius įvardina kaip „šventes palydoves“ (žr. 6 pav.).

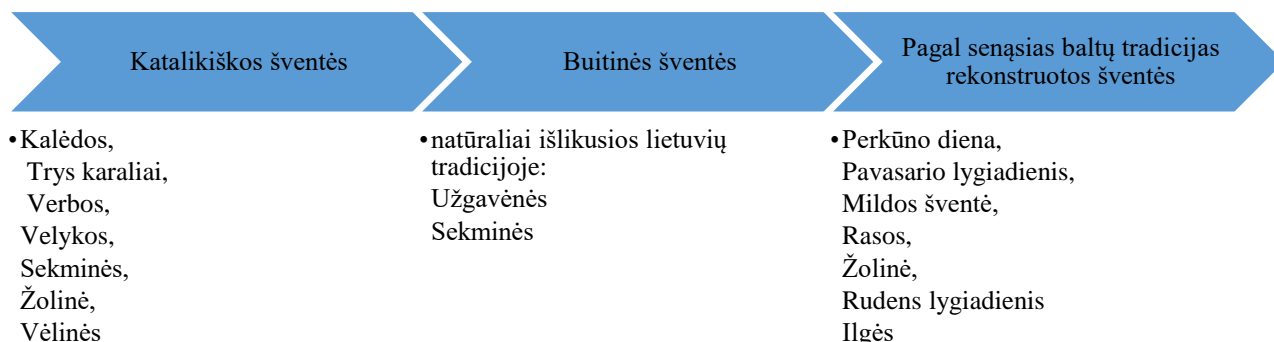

6 pav. Trys svarbiausios kalendorinio ciklo šventės

Sudaryta darbo autorės, remiantis Patacku (2014)

Patacko (2014) šios šventės apibūdinamos pagal augalą, kurio pradžia susijusi su gyvybės pradžia. Ilgių suvokimas kaip augalo užmigimas žiemos miegu, kuomet baigiasi jo gyvybės laikotarpis. Žarskaus (2009) teigimu, lietuvių švenčių pagrindą sudarė gamtos ir augalijos vegetacinio ciklo lūžio, kaitos taškai. Minėto autoriaus teigimu, atitinkamus kritinius gyvenimo taškus išgyvena ir žmogus: gimimas – krikštytos, vestuvės, mirtis, lydėtuvės. Todėl apeiginis pasirengimas šventėms ir sudarė esminį senųjų švenčių turinį. Todėl švenčių centre buvo išėjimu iš kasdienės būklės į sakralią erdvę, palikus visas kasdieninio gyvenimo nuoskaudas, nuskaistėjusia širdimi tampama vertais įžengti į sakralią erdvę ir aplinką. Pasak Klimkos ir kt. (2015), taip pat svarbiausia lietuvių etninės kultūros savybė – labai glaudus ryšys su tėviškės gamta, dangaus šviesulių judėjimo diktuojamais sezonais ir jų kaita. Jų stebėjimas padeda suderinti žmogaus gyvenimo ritmus. Remiantis minėtais autoriais galima teigti, kad senieji lietuviai, gyvendami gamtos ritmu, jautė gamtos ir būties jėgų svyravimus, kas padėjo formuoti mitinę sąmonę, todėl kiekvienam gamtos ciklui ar virsmui būdavo skiriamas paminėjimas (žr.1 lentelę, 1 priedas).

Daraškevičius (2019), atlikęs daugelio švenčių stebėjimų ir jas įamžinęs fotografijose, lietuvių kalendorines šventes skirsto į tris grupes (žr. 7 pav.)

7 pav. Kalendorinių švenčių skirstymas

Sudaryta darbo autorės, remiantis Daraškevičiumi (2019)

Taigi, pagal 7 paveiksle pateiktą skirstymą matyti, kad šiuolaikinėje lietuvių kalendorinių švenčių tradicijoje ryškėja krikščioniškosios-katalikiško šventės, kurių šventimui yra priskirta ir tikėjimo išraiška, buitinės, kurias išsaugojo dauguma regionų ir naujai atgaivinamos pagoniškosios tradicijos šventės.

Kaip rodo senųjų švenčių skirstymas, kalendorines lietuvių šventes taip pat galima grupuoti pagal metų laikus. Skrodenio (2010, p. 23) teigimu, kalendorinių liaudies švenčių daugiausia pavasario-vasaros ir žiemos metu. Dundulienės (2020, p. 17) teigiama, kad kiekvieno metų laiko apeigos turėjo savo funkcijas, prasmę ir specifiką.

1.3.2. Svarbiausios tradicinės lietuvių kalendorinės šventės

Pavasario gražiausia šventė nuo senų laikų yra Velykos. Pasak Čepienės (2008, p. 228-230) Velykoms ypač būdinga daug simbolikos. Velykų šventimas užtrukdavo kelias dienas, o pasiruošimas joms apimdavo Didžiąją savaitę.

Pasak Račiūnaitės ir kt. (2001, p. 93), lietuvių tradiciniame kalendoriuje galima rasti net keletą švenčių, kurių šventimo laikas skaičiuojamas nuo Velykų dienos. Viena svarbesnių – Sekminės, švenčiamos praėjus septynioms savaitėms nuo Kristaus prisikėlimo. Minėtų autorių teigiama, kad Sekminės kai kuriuose Lietuvos regionuose laikytos svarbesnėmis nei Kalėdos ar Velykos. Remiantis Blockyte-Naujoke (2020, p. 8 – 27), galima aptarti vieną gražiausių senovės lietuviams švenčių – Sekminės. Būtent per šią šventę svarbus buvo gamtos žydėjimas, pradedami ragauti naujo derliaus vaisiai. Žmonės savo sodybas ir kiemus puošė beržo šakomis. Minėtos autorės teigimu, Mažojoje Lietuvoje ši šventė buvo švenčiama ypač iškilmingai, net tris dienas. Būdavo kepami pyragai, gaminama *kafėja ir pyvas*. Šventės šventimas užtrukdavo tris dienas, kuomet pirmąją dieną visi važiuodavo į bažnyčią, antrą svečiuodavosi, o trečiąją praleisdavo namuose. Šios šventės mitologiniai elementai išsaugoti iki XX amžiaus pradžios. Labai svarbūs šventei būdavo ir naminiai gyvuliai, ypač svarbus akcentas – karvių vainikavimas. Svarbiausi Sėkminių švenčių modeliui yra būdingi tokie elementai: sambariai, sudėtinės vaisės ir apeiginis gėrimas, supimasis sūpuoklėmis, gyvulių vainikavimas, namų puošimas. Čepienės (2008, p. 234) nurodoma, kad senos kilmės Sekminių papročiai susiję su tikėjimu žalumos vegetacine jėga ir sugebėjimu ją perteikti žmogui, gyvuliui. Tačiau bėgant laikui, Sėkminių tradicijos pasiliko tik su pasilinksminimo atspalviu, ir nebeliko ritualinių apeigų.

Pasak Račiūnaitės ir kt. (2001, p. 94), Joninės vadinamos įvairiai: Vasaros saulėgrįžos ar trumpiausios metų nakties švente, Joninėmis, rasos švente ar Kupole. Pagal Žarskų (1999), aiškindamas, kodėl centrinė lietuvių šventė Rasa, švenčiama ilgiausią vasaros naktį, birželio pabaigoje, teigia, kad ši šventė švenčiama rasojant rugiams, kuomet augmenija pasiekia aukščiausią savo brandą, nes tuomet gamta yra pilna didžiausios gyvybinės galios, o perkopusi aukščiausią tašką dangaus skliaute saulė, vis mažiau šviesos siunčia žemei. Račiūnaitės ir kt. (2001, p. 94) teigimu, Joninių laiko svarbumas, išskirtinumas parodomas įvairiais tą dieną vykstančiais įvykiais, neįmanomais kasdieniu laiku: tai ir ypatingų galių įgyjantys augalai, naktį pražystantis papartis, ar ryte šokanti saulė.

Čepienės (2008, p. 237) teigimu, per Jonines, augalams įgijus stebuklingą galią, buvo tikima, kad nuskynus paparčio žiedą, žmogus taps laimingas, turtingas ir taps visažiniu. Kadangi Joninių naktis kupina paslapčių niekam nederėjo miegoti, reikėjo linksmintis

Žarskus (1999), taip pat teigia, kad Ilgės švenčiamos tada, kai gamta išgyvena kritinį laikotarpį – virsmą iš gyvybingos vasaros į baltą žiemą. Šis autorius Ilges įvardija kaip vartus į mirties pasaulį, kuriame ilgimasi saulės šviesos. Pasak Čepienės (2008, p.241), visų šventųjų dieną – lapkričio 1-ąją Romos popiežius VII a. Vakarų Europoje paskelbė liturgine švente, o X a. pabaigoje popiežiaus Grigaliaus bule patvirtinta Mirusiųjų prisiminimo šventė – lapkričio 2 d. Remiantis Čepiene (2008) galima teigti, kad lietuvių pagarbos mirusiems tradicijos kildinamos iš priešistorinių laikų, kai susiformavus tikėjimui, kad yra pomirtinis gyvenimas, rutuliojosi pagarbos protėviams kultas.

Žiemos laikotarpis nuo senų laikų siejamas su Žemės poilsiu. Dundulienės (2020, p. 18) žiemos meto švenčių tikslas buvo užtikrinti ūkio ir šeimos gerovę visiems ateinantiems metams. Žiemos šventės apeigų ciklas buvo perpildytas įvairiausių draudimų, kurie turėjo magišką galią.

Kalėdos dažniausiai įvardijama kaip krikščioniškojo pasaulio šventė. „Daugelio krikščioniškų tautų tradicinėje kultūroje iš metinių švenčių savo svarba išsiskiria Kalėdos. (Vasilionytė-Stašaitienė, 2017, p.94). Tačiau Dundulienės (2020, p.33 – 34) teigiama, kad Kalėdos yra viena iš archajinių agrarinių švenčių. Minėta autorė nurodo, kad žodis Kalėdos siejamas su daugeliu įvairių tautų žodžių, kurie reiškia *kaladę, ratą* ir pan. Tokia žodžio samprata aiškinama dėl Kalėdų papročio vilkti po kaimą kaladę ir ją sudeginti, kas buvo pagrindinė kalėdinių apeigų dalis. Dundulienės (2020, p.35 – 36) nurodoma, kad senoviniu papročiu Kalėdas šventė 4 dienas. Buvo būdingos apeigos ir magiški veiksmai, susiję su Saulės sugrįžimu ir būsimuoju vasaros derliumi. Kalėdų paprotys – persirengti nepažįstamais žmonėmis, gyvūnais ir mitinėmis būtybėmis. Todėl buvo persirengiama „Daduliu“, „Kalėdu seniu“, vaikščiodavo po kaimą ir linkėdavo gero derliaus. „Lietuvių Kalėdos, kaip viena svarbiausių krikščioniškų švenčių, yra įprasminotos religinio turinio, todėl daugeliui katalikų bažnyčios lankymas buvo ir yra vienas iš esminių šių švenčių bruožų“ (Paukštytė-Šaknienė, 2018, p.65). Tačiau agrarinių Kalėdų ir krikščioniškųjų Kalėdų apeigos skiriasi. Agrarinėse daugiau mitologijos, o krikščioniškose daugiau krikščionybės simbolikos.

„Lietuvoje ypatinga reikšmė teikiama ir šios šventės išvakarėms – Kūčioms, kurios sudaro neatskiriama šventinį ciklą“ (Vasilionytė-Stašaitienė, 2017, p.94). Dundulienės (2020, p.24), teigiama, kad tiek pagonybės, tiek krikščionybės laikais prieš Kūčias žmonės stengėsi pabaigti visus svarbesnius darbus. Čepienės (2008, p. 211) teigiama, kad Kūčios susijusios su žiemos saulėgrįžos apeigomis, ir net įvedus krikščionybę Kūčios išlaikė labai ryškias protėvių kulto tradicijas ir yra švenčiamos kaip šeimos šventė. Lietuvių liaudies kalendoriuje Kūčiomis baigdavosi senieji metai.

Pagal Šaknį (2014), nagrinėjant Naujųjų metų papročius galima pažymėti, kad ši šventė tarsi atkartoja Kūčių ir Kalėdų ritualus, o žvelgiant į lietuvių ir daugelio kitų krikščioniškų tautų ritualinius metus matyti, kad Naujieji metai yra nuo Kalėdų iki Trijų Karalių trunkančio tarpušvenčio laikotarpio centre. Dundulienės (2020, p. 54-56) taip pat nurodoma, kad per Naujuosius metus toliau buvo pratęsimos lapkričio pabaigoje ir per Kalėdas pradėtos apeigos. Pažymėtina, kad lietuvių kalendoriuje Naujieji metai buvo ne sausio 1 d., bet kuri nors kita data, susijusi su trumpiausia diena ir ilgiausia naktimi. Pasak Čepienės (2008, p. 208), lietuvių liaudies kalendoriuje Naujųjų metų šventė (sausio 1-oji) nėra senos kilmės. Dėl pasikartojančio linijinio metų skaičiavimo nebuvo nuolatinės datos, žyminčios kada prasideda ir baigiasi metai. Klimkos (2013) teigiama, kad Lietuvoje visai savitų, gamtos virsmų padiktuočių apeigų Naujųjų Metų šventei neturėta, todėl imta kartoti saulėgrįžos šventės vyksmą.

Trijų karalių šventė šiuolaikinėje visuomenėje siejama su atsisveikinimo su kalėdinėmis eglutėmis diena. Tačiau Dundulienės (2020, p. 56) teigiama, kad nuo seniausių laikų žmonės nuo Kalėdų iki Sausio 6 d. nedirbdavo, kol sulaukdavo vaikščiojančių trijų vyrų ilgomis sermėgomis, kartais vaizduojančius vaidilas, krivius ir panašiai. Čepienės (2008, p. 214-215), teigiam, kad trys Karaliai, bažnytinė šventė Lietuvoje švenčiama nuo XVI a. Trijų karalių vaikštynės vykdavo ne tik kaimuose, bet ir miestuose.

Šiuolaikinėje visuomenėje dažniausiai ir linksmiausiai pažymima Užgavėnių šventė. Pasak Patacko (2014), Užgavėnių esmė – naujos gyvybės atnešimas, tai pati linksmiausia šventė, kurioje daug karnavalinių nuotaikų. „Užgavėnės – viena linksmiausių ir labiausiai lauktų lietuviško kaimo švenčių. Pagal liaudies mąstyseną – tai slenkstis tarp nueinančios žiemos ir ateinančio pavasario“ (Vasilionytė-Stašaitienė, 2017, p.100). Tokiai nuostatai pritaria ir Čepienė (2008, p. 217) teigdama, kad Užgavėnėmis baigdavosi žiema, buvo tikimasi, kad juokas išbaidys piktašias dvasias, o triukšmas pažadins iš žiemos miego pasėlius ir žemę. Panašios nuostatos laikosi ir Dundulienė (2020, p. 61), teigdama, kad žiemos pabaigos šventės ir jų apeigos turėjo didelę simbolinę galią ir maginę prasmę, kuriose atsispindėjo pasiruošimas būsimiems lauko darbams. „Prosenovines žiemos išvartymo bei atsisveikinimo su ja apeigas, kurios visoje Europoje buvo giliai įleidusios šaknis, krikščionybė pridengė Užgavėnių vardu ir pritaikė jas atlikinėti 40 dienų prieš Velykas“ (Dundulienė, 2020, p. 61). Šaknio (2015) teigimu, Užgavėnės būdingiausia persirengėlių šventė visuose Lietuvos regionuose. Dundulienės (2020, p. 69-71) taip pat teigiama, kad viena svarbiausių šios šventės apeigų būdavo maskavimasis – persirengiama žvėrimis, gyvuliais, neatpažįstamais demonais. Žmonės dėdavosi kuo baisesnėmis kaukėmis, padarytomis iš medžio žievės, avikailio ar kitokio kailio. Ir nors daugelis autorių akcentuoja

senoviškų švenčių žemdirbišką kultūrą, nes kaip nurodo Blockytė-Naujokė (2020), ilgas šimtmečius tautos egzistencinis pamatas buvo žemdirbystė, todėl per daugelį kalendorinių švenčių pagrindinis dėmesys buvo skiriama būsimam derliui, gyvulių prieaugliui, pačių gyventojų sveikatai, sėkmei ir tęstinumui. Tačiau, pasak Petrošienės-Laurinavičiūtės (2015), Užgavėnių personažai, nors ir veikė žemdirbiškoje aplinkoje, patys nepriklausė žemę dirbančių valstiečių luomui. Sungailienės (2017) teigimu, per Užgavėnės senovėje važinėdavo rogėmis ir garsiai dainuodavo, taip kreipdamiesi į protėvių vėles, į tam tikras dievybes prašant pažadinti žemę, tikintis, kad atitinkamos apeigos užtikrins šiltą pavasarį ir gerą derlių. Šiuolaikinėje visuomenėje senieji papročiai pamiršti, tačiau išliko persirengėlių tradicija.

1.3.3. Kalendorinių švenčių raiška

Kalendorinės šventės dažniausiai turi jau susiformavusias tradicijas, kurios priklauso nuo daugelio veiksnių. Taigi, kalendorines šventes žino ir švenčia dauguma Lietuvos gyventojų. „Šventė paprastai reiškia periodiškai pasikartojantį socialinį įvykį, kuriame tiesiogiai ar netiesiogiai, daugiau ar mažiau aktyviai dalyvauja visos bendruomenės, sujungtos etniniais, lingvistiniais, religiniais, istoriniais ryšiais ir bendra pasaulėžiūra, nariai” (Venskienė, 2016, p. 45). Taigi, kalendorinė šventė suprantama kaip susiformavusios tradicijos, kurių metu naudojami įvairūs simboliai, ritualai, keičiasi žmonių elgesys ir emocijos, todėl tikslinga trumpai apžvelgti kalendorinių švenčių raiškos akcentus.

Pasak Senvaitytės (2013), kalendorinės šventės, jų šventimo pobūdis, prasminiai elementai, simboliai ir kiti su jomis susiję dalykai laikui bėgant kito ir kinta. Tačiau esminės kalendorinės šventės yra išskirtinai senosios tradicinės lietuvių šventės, kurios žinomos, švenčiamos ir puoselėjamos nuo senų laikų. Pasak Šidiškienės (2019, p. 79), šventė – tai įvykis, socialinis reiškinys, su kuriuo susiduria iš esmės visos žmonijos kultūros. Pasak Senvaitytės (2013), kalendorinės šventės yra svarbi visos kultūros dalis, susijusi su tautiniu tapatumu. Šventimo ypatumai, švenčių simboliai, jų prasmė jungia tautos atstovus į bendrą visumą. Pagal Walton (2015), kalendorinės šventės išplito visame pasaulyje, jos rėmėsi vietinėmis tradicijomis, kurios istoriniais laikotarpiais keitėsi ir plito aplinkiniuose regionuose. Kushnir (2020) teigia, kad etniniai tyrinėjimai atskleidžia, kad pagrindiniai kalendorinių švenčių ritualiniai veikėjai, atributai, žodinis ritualinių veiksmų palydėjimas išsiskiria įvairių struktūros ir veiksmo stabilumu, tačiau kiekvienas laikmetis įneša ir savo regiono ar bendruomenės naujoves. Vadinasi, senieji kalendorinių švenčių ritualai keičiasi ir nyksta, tačiau atsiranda jų pakaitalai, kurie išsaugo kalendorinių švenčių esmę.

Frolovos (2013) teigimu, kalendorinės šventės yra nepakeičiama žmonijos egzistavimo sąlyga, kuri turi unikalų gebėjimą savo gyvavimu įtraukti daugelio žmonių džiaugsmą ir ankstesnių kartų patirtį. Toks gebėjimas, minėtos autorės nuomone, pademonstruojamas daugybe švenčių paminėjimo formų, kurios yra būtinas žmonijos socialinio gyvenimo komponentas.

Dundulienės (2020, p. 11) teigiama, kad kalendorinių švenčių apeigose svarbią vietą užėmė žalčių, gyvačių ir paukščių, kaip vegetacinės jėgos nesibaigiamumo, simbolių kultas, todėl minėtos autorės teigimu, kaip organizuoti ir švęsti ar paminėti kalendorines šventes nulėmė sociumo ypatumai bei istorinė atmintis, todėl jų raiška gali skirtis ne tik atskiruose regionuose, bet ir atskirose gyvenvietėse.

Kiekviena šventė dažniausiai yra švenčiama vadovaujantis nusistovėjusiomis tradicijomis ar ritualais. „Šventėse ypač išryškėja žmonių bendruomenių gyvenimo būdų, socialinių santykių, kultūrinės raiškos, tikėjimų ir pasaulėvaizdžių ypatumai, kuriantys ir palaikantys savitus bendruomeninius sociokultūrinius tapatumus“ (Rubavičius, 2021, p. 14). Pasak Rubavičiaus (2021, p. 14), šventės suteikia visuomenės gyvenimui aiškų sutelktinį šventinį, taip pat simbolinį ritualinį ritmą, kuris savaip apima ir kalendorines bei religines šventes. Panašią nuostatą išsako ir Venckienė (2016, p.45), teigdama, kad šventės reikšmingos tiek konkrečiam žmogui, tiek visuomenei. Šios autorės požiūriu, švenčiu metu nutrūksta nusistovėjęs darbo ritmas, žmonių elgesys tampa kitokiu negu įprastomis dienomis, todėl dažnai šventinį elgesį žmonės priešpastato kasdieniam.

Remiantis Vasilionyte-Stašaitiene (2017) galima teigti, kad kalendorinių švenčių metu žmonės vis pakartodavo apeigas, ritualus, kuriais siekė užtikrinti sėkmingą savo bendruomenės egzistenciją. Remiantis minėtais autoriais galima teigti, kad kalendorinių švenčių raiškos svarbiausi akcentai yra: ritualai, simboliai, apeigos, kuriuos suformuoja gyvenimo būdas, pasaulėvaizdis, istorinė atmintis. Taigi, įvairių simbolių, ritualų ir apeigų naudojimas kalendorinių švenčių metu, leidžia šį bruožą įvardinti kaip vieną kalendorinių švenčių raiškos aspektą. Žymiausios lietuvių papročių tyrinėtojos Gimbutienės (1985) teigimu, lietuvių švenčiamos kalendorinės šventės savo kilme siekia gilią senovę ir pademonstruoja ikiindoeuropietiškojo laikotarpio Senosios Europos matristinę kultūrą, kuri susijusi su paslaptina žemės ir vandens stichija, iš kurios atsiranda gyvybė ir vystosi pagal mėnulio fazes. Vadinasi, kalendorinių švenčių apeigose išlikusi senoji patirtis, kuris mokslininkų dažnai įvardijama kaip tautinis paveldas. „Tautiniu paveldu gali būti tą šventę supantys ir įprasminantys simboliai, šventinė aplinka, liaudiški papročiai ir pramogos“ (Šaknys, 219, p. 148). Vadinasi, kalendorinių švenčių organizavimui yra svarbu pristatyti ir

įprasminginti tuos simbolius su jų supratimą bei aiškinimą, kuris pateikiamas nuo jo naudojimo pradžios.

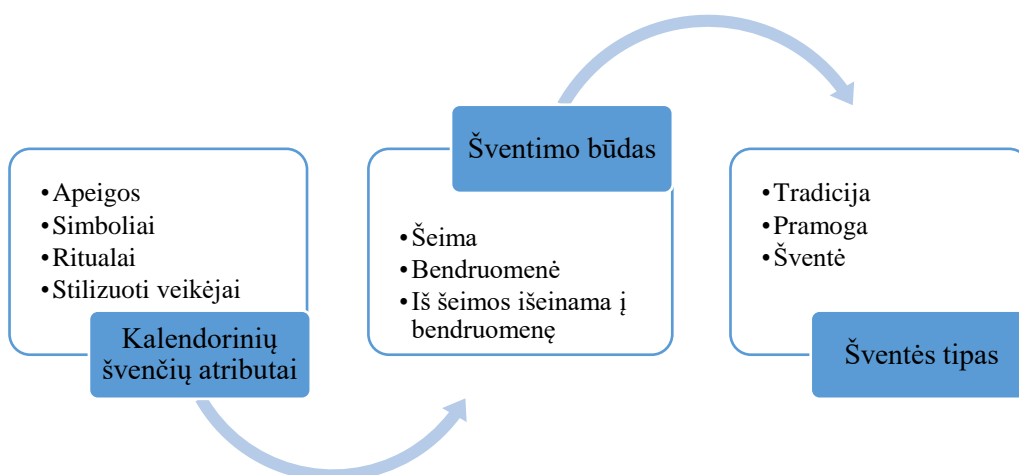
Taigi senoji patirtis kai kurių mokslininkų įvardijama kaip tradicija. Paukštytės-Šaknienės (2013, p. 306) teigimu, daugelyje humanitarinių ir socialinių mokslų svarbią vietą užima su kultūros perdavimu bei perėmimu susijusi „tradicijos“ sąvoka, todėl galima teigti, kad tradicijos kalendorinių švenčių metu yra vienas svarbiausių akcentų. „Etnologų požiūriu, tradicija, traktuojama kaip procesas, kuriame dalyvauja kultūros veikėjai, visuomet implikuoja galimybę modifikuoti tai, kas buvo perduota per laiką ir erdvę“ (Paukštytė-Šaknienė, 2013, p.307). Todėl dėl poreikio kalendorinių švenčių metu atkartoti senuosius ritualus ir papročius jų raiškoje tradicijos užima svarbią vietą.

Tradicijų išsaugojimui kalendorinių švenčių išskirtinumui įtakos turi ir regionas, kuriame jie gyvena, nes Šaknio (2015) teigimu, tai yra vienas iš esminių etnografinio regiono simbolių. Taigi dar vienas kalendorinių švenčių raiškos aspektas yra etnografinio regiono bruožai. Tokia nuostata pademonstruoja faktą, kad skirtinguose gyvenamuose regionuose ta pati šventė gali turėti tam regionui būdingus bruožus.

Kalendorinės šventės taip pat yra susiję su pramogomis, nes „pramogos daro įtaką asmenybei, jos socialiniam aktyvumui bei produktyvumui – žmogus, patyręs pramogos džiaugsmą, atkuria save kaip darbo vienetą, relaksuoja ir pasirengia naujam darbui“ (Pruskus 2013, p. 9). „Pramogos ir linksmybės, suteikiančios įvairių psichofiziologinių pojūčių, yra natūralus žmogaus poreikis. Imlumas pramogoms kyla iš prigimtinės žmogaus biologijos, psichologijos ir ugdomosios socializacijos“ (Laurinavičiūtė-Petrošienė, 2015, p.17). Taigi, pramoga suprantama, kai poilsis, linksmybės, atitrūkimas nuo įprastos žmogui kasdienės veiklos, kas taip pat gali būti vienu kalendorinių švenčių raiškos aspektu, kuris padiktuoja ir atskirų švenčių formatą.

Svarbus kalendorinių švenčių raiškos aspektas yra šventės įprasminimo ar šventimo būdas. Šaknio (2018) atlikto tyrimo išvadose nurodoma, kad beveik visi respondentai akcentavo socialinį šventės aspektą kaip būtiną jos elementą – artimų žmonių bendravimas sukuria ypatingą švenčiančiojo nuotaiką ir jausmus. Vadinasi kalendorinės šventės ypatingas akcentas yra šeimos buvimas kartu. Tokios nuomonės laikosi ir Vasilionyte-Stašaitiene (2017), Paukštytė-Šaknienė (2015) ir kt. Šių autorių akcentuojamas šventimas šeimoje, ypač tai svarbu per Kūčias, Kalėdas, nors keičiantis visuomenei šių švenčių šventimas organizuojamas ir bendruomenėje, kas suformuoja ir pačios šventės akcentas. „Šeimoje būdavo ir tebėra švenčiama ramiau, o kai susirinkdavo visas kaimas ar šiandien susirenka miesto bendruomenė, neapsieinama be pramogų: dainuojama, šokama, žaidžiami įvairūs žaidimai, krečiami pokštai (Vasilionyte-Stašaitiene, 2017, p. 117).

Apibendrinant galima išskirti šiuos kalendorinių švenčių raiškos elementus pagal jų pritaikymo šventėse pobūdį (žr. 8 pav.).

8 pav. Kalendorinių švenčių raiškos elementai

Sudaryta darbo autorės

Taigi remiantis 8 paveiksle pateikta schema galima teigti, kad per skirtingas šventes buvo atliekamos panašios apeigos ir ritualai, laikomasi panašių draudimų, vienos kalendorinės šventės būdavo švenčiamos ramioje šeimos aplinkoje, o kitos visos bendruomenės, vienos šventės ramios, o kitos triukšmingos bei galimas mišrus šventės pobūdis, kuomet švęsti pradedama šeimoje, o baigiama bendruomenėje.

Pavyzdžiui organizuojant kalendorines šventes pritaikant raiškos elementus, remiantis 1.1 skyriuje pateikta schema 2 paveiksle, galima pateikti įprastų kalendorinių švenčių raiškos charakteristikas: pramoginė, liaudiška, vieša, masinė, visoms amžiaus grupėms, kalendorinė, vykstanti lauke, vietinė, besikartojanti. Tačiau toks apibūdinimas tiktų daugiau etninėms šventėms, o akcentuojant istorines ar valstybei reikšmingas datas reiktų ieškoti įvairesnių formų.

Apibendrinant galima teigti, kad kalendorinės šventės formavosi nuo senovės. Jos buvo orientuotos pagal mėnulio kalendorių ir pirmiausia buvo siejamos su žmogus gyvenimo įvykiais ir procesais. Esminiai kalendorinių švenčių raiškos aspektai yra atributai, tradicijos, šventimo būdas ir šventės tipas. Šie raiškos aspektai sudaro galimybes kurti įvairias, prasmingas ir naudingas šventes, kurios tenkintų įvairius visuomenės poreikius.

1.3.4. Lietuvos kalendorinių švenčių istorinės raidos akcentai

Ankstesniuose darbo skyriuose buvo minėta, kad keičiantis istoriniams laikotarpiams kito ir kalendorinių švenčių organizavimo ypatumai: nuo švenčių atskirose šeimose ar tik jų

paminėjimo iki masinių renginių, kuriuos organizuoja įvairios kultūros institucijos. Tačiau labai svarbus kalendorinių švenčių istorinės raidos bruožas, jų kitimas ir prisitaikymas prie istorinio laikmečio. Tačiau remiantis Senvaityte (2014, p. 118-122) teigtina, kad šiuolaikiniam kalendorinių švenčių įsivaizdavimui ir jų organizavimui didelį poveikį padarė katalikų bažnyčia, įvairiais istoriniais laikotarpiais (visų pirma – XIX-XXI a. pradžioje), vėlesniais laikais dominavusi politinė ideologija, šalyje kuriama ir taikyta įstatyminė bazė, valstybės kultūros politiką formuojančios institucijos, formalus valstybinis švenčių reglamentavimas ir poilsio dienų išskyrimas, žiniasklaida, mokslo ir kultūros institucijos, verslas ir komercija, literatūra ir menas, mokyklos ir popamokinis ugdymas, šeima, visa pilietinė visuomenė. Todėl galima teigti, kad kiekvienu laikotarpiu Senvaitytės (2014)(1) išvardintos institucijos ir jų veikla turėjo ir dabar tebeturi įtaką „tradicinių lietuvių kalendorinių švenčių kūrimui – aktualizavimo, įpaveldinimo, interpretavimo ir (re)konstravimo praktikoms – ir nulemia jų sąsajas su lietuvių tautiniu ir kultūriniu tapatumu“ (ten pat p.122) Vadinasi, analizuojant kalendorinių švenčių raišką šiuolaikinių kultūros centrų veikloje yra tikslinga trumpai aptarti kalendorinių švenčių raidą įvairiais laikotarpiais.

Senasis baltiškiosios lietuvių kultūros laikotarpis. Nuo seniausių laikų „*Lietuvis, gilios praeities tautos atstovas, gyvena tarsi dviejuose laikuose: istoriniame, įsukančiame kasdien į naujausių įvykių sūkurį, ir archajiniame, kuris tarsi sustingęs ties tautos šaknimis, įsismelkęs į mūsų vidų per motinos lopšinę, močiutės pasakas, tėviškės gamtą ir visą kultūros paveldą*“ (Klimka, 2009, p.11). Vadinasi, kalendorinės šventės gali atskleisti ne tik darbų sanklodą ir eiliškumą, bet ir papročius, kurių buvo laikomasi, kūrinis, kurie palydėdavo kiekvieną veiksmą. Nuo seniausių laikų, remiantis Klimkos (2009, p. 15 – 40) tyrinėjimais, lietuvių papročiai priklausė nuo mėnulio, nes visi agrarinės lietuvių gyvenamosios veiksmų, buvo inicijuojami pagal mėnulį. Tačiau, minėtas autorius pažymi, kad mėnulio įtaka skirtinguose regionuose buvo traktuojama skirtingai. Kiekvieno metų laiko darbai buvo atliekami vadovaujantis mėnulio fazių kaita, kurios turėdavo įtakos augalų sėjimui, derliui ir žiemos darbams. Taigi toks tikėjimas mėnulio įtaka išsiskynio ir žmogaus gyvenimo išraiškai, suformavo etnokultūrinius reiškinius, tikėjimą. Kadangi, pasak Klimkos (2009), žmogus yra gyvosios gamtos dalis, papročiuose ir ritualuose tai ypač pabrėžiama, todėl visas darbų ratas buvo derinamas su kalendorinėmis šventėmis, kurios tapo neatsiejama lietuvių gyvenimo dalimi senuoju baltiškuoju lietuvių kultūros laikotarpiu.

LDK (Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės) laikotarpis. Šiuo istoriniu laikotarpiu svarbiausi kalendoriniai skirtumai buvo stebimi diduomenės ir varguomenės sluoksniuose. Remiantis Laurinavičiūte-Petrošiene (2015, p. 25 - 30), galima kalendorines šventes aptarti perteikiant Užgavėnių organizavimą. Minėta autorė pažymi, kad Užgavėnės šventiniame metų

kalendoriuje ypatinga, senas tradicijas žyminti šventė, savitai švęsta ir „žemuosiuose“, ir „aukštuosiuose“ visuomenės sluoksniuose (ten pat p.25). Tokia nuostata taip pat atskleidžia, kad Užgavėnių šventė buvo bendruomeninė šventė, susijusi su pramoga. „LDK rūmuose buvo paranki ir mėgstama šventė, kurios esmė derėjo su solidžiais meniniais *dramma per musica* renginiais ir nevaržomomis linksmybėmis“ (ten pat p. 25). Tokie papročiai leidžia teigti, kad Užgavėnių masiškumas ir bendrystė suformavo Užgavėnių kaip kultūros renginio tradicijas. „Užgavėnės 1749 m. Nesvyžiuje kunigaikštis etmonas Radvila Žuvelė, susikvietęs daugybę svečių, ketino trankiai švęsti keletą dienų: turėjo vykti puota, opera, maskaradas, viską nušviesti dirbtinės ugnys“ (Laurinavičiūtė-Petrošienė, 2015, p.26). Vadinasi, Užgavėnių šventimas aukštosios visuomenės sluoksniuose apėmė kelių dienų laikotarpį ir buvo suprantamas kaip linksmas renginys, kurio metu linksmybės sukviisdavo „aukštus“ svečius.

Tačiau kaip Užgavėnių tradicijų išsaugojimą, Laurinavičiūtė-Petrošienė (2015, p. 25 - 28) sieja su „žemesniųjų“ sluoksnių šventės tradicijomis, nes jų organizavimas labiau atskleidžia etninius Užgavėnių šventės aspektus. Užgavėnių personažai daugiau buvo būdingi kaimiškai gyvenamajai aplinkai, tačiau nepriklausė valstiečių luomui. Taip pat minėta autorė pastebi, kad Užgavėnių eitynės, personažai, veiksmai bažnyčios tarnams sukeldavo nepasitenkinimą. Svarbiu Užgavėnių akcentu tiek aukštuosiuose tiek žemesniuose visuomenės sluoksniuose visais istoriniais laikotarpiais išlieka linksmiausios kalendorinės bendruomenės šventės įvaizdis.

Tautinio atgimimo laikotarpis. XIX a. pabaigoje prasidėjęs lietuvių tautinis atgimimas buvo paremtas praeities idealizavimu. Susidarius tam tikroms aplinkybėms, susiformavo poreikis „atgaivinti“ senuosius „lietuviškus“, kitaip tariant „pagoniškus“, ritualus ir šventes (Šaknys, 2019, p.5). „Atgimęs susidomėjimas „tradicinėmis“ šventėmis rodo bendruomenių siekius iš naujo įtvirtinti savo tapatybę, pajutus kultūrinį sukrėtimą, kurį sukėlė staigūs struktūriniai pokyčiai, socialinis mobilumas ir globalizacija, nauja socialinė, ekonominė ir politinė aplinka“ (Vasilionytė-Stašaitienė, 2017, p. 93). Vadinasi, atsiradus galimybei atsikratyti svetimų primestų tradicijų, visuomenė siekia atgaivinti senuosius papročius, kas vėl esminiai pakeičia kalendorinių švenčių akcentus.

Senvaitytės (2014)(2) teigimu, XIX a. prasidėjusį modernaus lietuvių tapatumo kūrimą pratęsė maždaug XX a. pradžioje išryškėjęs kalendorinių švenčių siejimas su „lietuviškumu“ (tiesa, Lietuvoje domėtis krašto istorija, plėtoti kraštotyrinių eksponatų rinkimo tradiciją, paskatinusią kurti pirmuosius muziejus, rengti ir vykdyti kraštotyrines ekspedicijas, pradėta jau prieš šimtmetį, tačiau didžiausias dėmesys ilgą laiką buvo skiriamas materialioms kultūros formoms fiksuoti). To laikotarpio ritualinius lietuvių metus neabejotinai formavo krikščioniška tradicija, kurioje svarbesnės krikščioniškos šventės bei minėtinos šventųjų

dienos buvo susipynusios su lokaliniais agrariniais papročiais. Ieškant „tikro lietuvių“ šaknų lietuviško kaimo tradicijose, buvo imtasi fiksuoti ir kaip „senąsias lietuviškas“ tradicijas demonstruoti būtent šiuos papročius.

Pagal Paukštytę-Šaknienę (2018), XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje Naujųjų metų ir Kūčių šventimas buvo panašus. Abi šventės žymėjo metų pradžią, jų šventime galima įžvelgti panašių oro, vedybinės sėkmės spėjimų, o Naujųjų metų vakaras vadintas „Kūčių vakaru“, „Kūčelėmis“.

Tarpukario 1918- 1940 metų laikotarpis. Remiantis Senvaityte (2013) galima apibūdinti Kalėdų senelio įvaizdį šiuo laikotarpiu. Kalėdų rytmetį visi skuba bažnytėlėn pasveikinti gimusio Kūdikio, o iš bažnyčios visi lenktyniaudami skuba namo. Pirmą Kalėdų dieną vengia svečiuotis. Kalėdų senelis krašte jau išnykęs ir tik vieni vaikai, kaip sakoma, „atidaro viename kaimo gale duris, o uždaro kitame, kaip ir prie Kalėdų senelio“. Teigiama, kad „Kalėdų senelis būdavęs paprastai kaimo skerdius ar kuris kitas su vaikais labai suaugęs. Jis apie pietus apsirengdavęs ilgais baltais kailiniais, su didele linų barzda ir išėjęs vaikams sušukdavęs „Vaikai tarmaso!““. Taip pat autorė nurodo, kad tarpukalėdžiu seniau neverpdavę, nemaldavę; jaunimas pramogavęs, senieji svečiuodavosi.

Pasak Senvaitytės (2013) taip pat didelis dėmesys skirtas ir Kalėdų eglutei. Kalėdų eglutė tuo metu Lietuvoje pamažu tapo svarbiu Kalėdų šventės atributu. Tačiau minėta autorė pastebi, kad sunkiai prigijo naujieji Kalėdų simbolių pavadinimai, nes senesnieji naujoviškų medžių visiškai nepakenčia, o jaunieji, norėdami įvesti eglių puošimo paprotį, turi kovoti su senaisiais.

Iš visų 1919–1940 m. švęstų valstybės švenčių buvo sureikšmintos keturios valstybės šventės: Nepriklausomos Lietuvos valstybės paskelbimo diena (vasario 16 d.), Steigiamojo Seimo susirinkimo diena (gegužės 15 d.), Žolinė (rugpjūčio 15 d.) ir Vytauto Didžiojo karūnavimo diena (rugsėjo 8 d.). Šios šventės išskirtinę svarbą įgydavo įvairiais laikotarpiais, o valdančiųjų struktūrų išskirta svarbiausia viena valstybės šventė buvo įvardijama Tautos švente (Šaknys, 2019, p. 150). Šaknio (2018) teigiama, kad ypatingo tik vienai šventei būdingo scenarijaus nepavyko suformuoti. Kai kada šventę švęsti pradėdavo išvakarėse, burdavosi į šventines pamaldas bažnyčioje/ kūrė laužus, leido fejerverkus, kartais žvakutėmis languose puošė ir savo trobas, ėjo į šventinius vakarėlius su kultūrine programa, paskaitas ar paprastus šokius. Žmonės šventę sutikdavo aptvarkę namus, šventiškai apsirengę, ruošdavo geresnį maistą, gėrė alkoholinius gėrimus, kaip ir per kitas šventes. Ypatingos šventinės simbolikos nebuvo.

Šaknio (2018) teigimu, 1920–1940 m. Lietuvos Respublikoje oficialiai įstaigos nedirbo dvi Velykų dienas, nedarbo dienos buvo ir šventės išvakarėse – Didįjį penktadienį ir Didįjį

Šeštadienį. Vokiečių okupacijos metais šventas tik Velykų sekmadienis ir pirmadienis. Sovietinės okupacijos metais oficialiai šventė nebuvo šventa, o po 1990-ųjų grąžintos dvi Velykų dienos – sekmadienis ir pirmadienis.

Kalendorinės lietuvių šventės Sovietų Sąjungos sudėtyje. Paukštytė-Šaknienė (2016, p. 10-12) nurodo, kad jau pirmaisiais Lietuvos Sovietų Sąjungos sudėtyje metais buvo pakeista kalendorinių švenčių sistema. „Lietuvoje buvusi kalendorinių švenčių sistema nuo sovietinės okupacijos pradžios taip pat iš pagrindų buvo pakeista. Lietuvoje siekta sukurti naują kalendorinių švenčių struktūrą bei užtikrinti ideologiškai teisingą jų turinį“ (Paukštytė-Šaknienė, 2018, p. 61). „Kultūros lygiu valdininkai siekė sukurti naują mentalitetą ir individualų tapatumą. Kalbant apie ekonominę naudą, valdžios institucijos skatino visos visuomenės ekonominį produktyvumą, kontroliuodamos šventes ir pramogas“ (Paukštytė-Šaknienė, 2018, p. 60). Visuotinai Sovietų Sąjungoje nedarbo ir atmintinėmis dienomis buvo pažymimos tik revoliucinės šventės ir Naujieji metai, kurie nedarbo diena buvo dar tarpukariu. Taip pat buvo kuriamos ir populiarinamos lokalinės, vietinę kultūrinę specifiką atspindinčios „liaudiškos“ šventės. Taigi tikėtina, kad liaudiškos šventės ir buvo senosios lietuvių kalendorinės šventės, kurios buvo išsaugotos ir tuo laikotarpiu, kuomet tradicijos ir lietuviška kultūra buvo ignoruojami ir draudžiami, nes minėtos autorės konstatuojama, kas Sovietinės okupacijos metais tradicinės šventės buvo kuriamos pritaikant joms socialinių švenčių elementus.

Kaip ryški sovietinio laikotarpio kalendorinė šventė, pasak Senvaitytės (2014), iš kitų dienų aiškiai išsiskyrė kovo 8-oji. Dienraščių paantraštėse buvo skelbiami atitinkami lozungai („Rytoj – tarptautinė moters diena“, „Garbė ir šlovė komunizmo statytojoms, karštom kovotojoms už taiką, už žmonių laimę“ ir t. t., vėliau ir lozungai-sveikinimai, publikuojama moters ir vaiko nuotrauka, TSKP CK kreipimasis į tarybines moteris Tarptautinės moters dienos – kovo aštuntosios proga, įvairūs straipsniai, skirti įvairiose sferose pasižymėjusioms moterims, tačiau minėta autorė pastebi ir tai, kad „palaipsniui straipsniai ir kreipiniai tampa labiau susieti su sovietinėmis moterimis kaip moterimis, motinomis, o ne vien su moterimis darbininkėmis, komunizmo statytojomis ir pan. Tačiau viena svarbiausių lietuvių kalendorinių švenčių pastaruoju metu yra Motinos diena, kurios pavyzdžiu galima pailustruoti kalendorinių švenčių akcentus tarybiniu laikotarpiu. Paukštytės-Šaknienės (2016, p. 23-25) akcentuojama, kad tarybiniu laikotarpiu labai ryškiai motinos diena buvo atmesta ir švenčiama sovietinė kovo 8-oji – tarptautinė moters diena. „Kovo aštuntosios proga pasveikinti savo motinas, žmonas, seseris įteikiant joms, nors ir nedideles, bet nuoširdžias dovanėles. Apibendrinant visas paminėtas kalendorines šventes, tik pastarąją galima įvardinti kaip realiai namuose švenčiamą šventę“ (Paukštytė-Šaknienė (2016,

p. 23). Vadinasi, istorinis laikotarpis turėjo įvairią įtaką lietuviškos kalendorinėms šventėms ir jų poreikiui visuomenėje.

Senvaitytė (2014)(1) nurodo, kad 1988 m. iškeliamą idėją, kad reikia atgaivinti motinos dieną – balandžio mėn. gale pasirodė tokį poreikį pagrindžianti publikacija, o 1989 m. jau rašoma ne tik apie tarptautinę moters dieną – kovo 8 d., bet prisimenama ir tarpukario Lietuvos tradicija pirmą gegužės sekmadienį laikyti motinos diena.

Svarbu pastebėti it tai, kad gražiausia pavasario šventė Velykos, pasak Šidiškienės (2019), oficialiai sovietmečiu ši šventė neminėta, tačiau bendradarbiai neformaliai pasveikindavo vienas kitą. Paukštytė-Šaknienė (2018) akcentuoja, kad Lietuvoje sovietmečio pradžioje, kaip ir Kalėdų atveju, artėjant Velykoms spaudoje pasirodydavo straipsniai, aiškinantys, kodėl nedera ir nenaudinga švęsti Velykų. Tačiau, kaip pažymi minėta autorė, palyginti su Kalėdomis, Velykų situacija buvo parankesnė, nes pastaroji švenčiama tik sekmadienį, todėl valdžia nelabai galėjo apriboti jos šventimą šeimoje (namuose).

Šaknio (2014, p. 127) teigimu, sovietmečiu masinėmis informacijos priemonėmis visai buvo skatinamas Naujųjų metų šventimas. Vaidybiniai filmai „Karnavalo naktis“, „Likimo ironija, arba po pirties“, gausiai leidžiami naujametiniai atvirukai, šventinė televizijos programa ir Kremliaus kurantų dūžiai skatino pamiršti Kūčias ir Kalėdas ir formavo Naujųjų metų kaip ribinės, „perėjimo“ simboliką įkūnijančios, šventės stereotipus (ten pat, p. 127). „Naujųjų metų šventė buvo dar viena eilinė proga ideologiškai pademonstruoti gerą sovietinį gyvenimą“ (Senvaitytė, 2014, p.121).

Kalendorinių švenčių atgimimas po 1990 metų. Senvaitytės (2014, p.78-82)(2) teigiama, kad po 1990-ųjų Lietuvoje toliau plėtota kraštotyrinė veikla, populiarinat metinių švenčių tradicijas labai svarbią veiklą vykdo Lietuvos liaudies kultūros centras, sąlyginai perėmęs ankstesnių Respublikinių liaudies kūrybos namų funkcijas. Vilniaus etninės kultūros centras daro didelį poveikį lokalių švenčių tradicijų konstravimui ir populiarinimui visuomenėje. Be abejo, nemažas vaidmuo iki šiol tenka ir vietos kultūros centrams, organizuojantiems įvairias metines šventes, supažindinantiems su vienaip ar kitaip interpretuojamais vietos ar bendralietuviškais papročiais, kuriantiems naujas šventines tradicijas. Rengdami šventes, vieni kultūros centrai remiasi per dešimtmečius nusistovėjusiomis jų organizavimo tradicijomis, paruoštais ankstesnių metų scenarijais, kiti jas papildo pasirinkto tyrėjo (beje, neretai būtent kurio nors vieno) darbais, o pavieniai įtraukia ir naujai sukauptos lokalinės etnografinės medžiagos aspektus ir t.t. Įvairių švenčių populiarumas kultūros centruose skiriasi. Pavyzdžiui, Alytaus rajono kultūros centro filialuose plačiausiai švenčiamos Joninės, Rudens (Derliaus) šventė, Užgavėnės, Jurginės, Motinos diena, Padėkos dienos, Kaziuko kermošius, miestelių gimtadieniai ir kt. Jos pradėtos

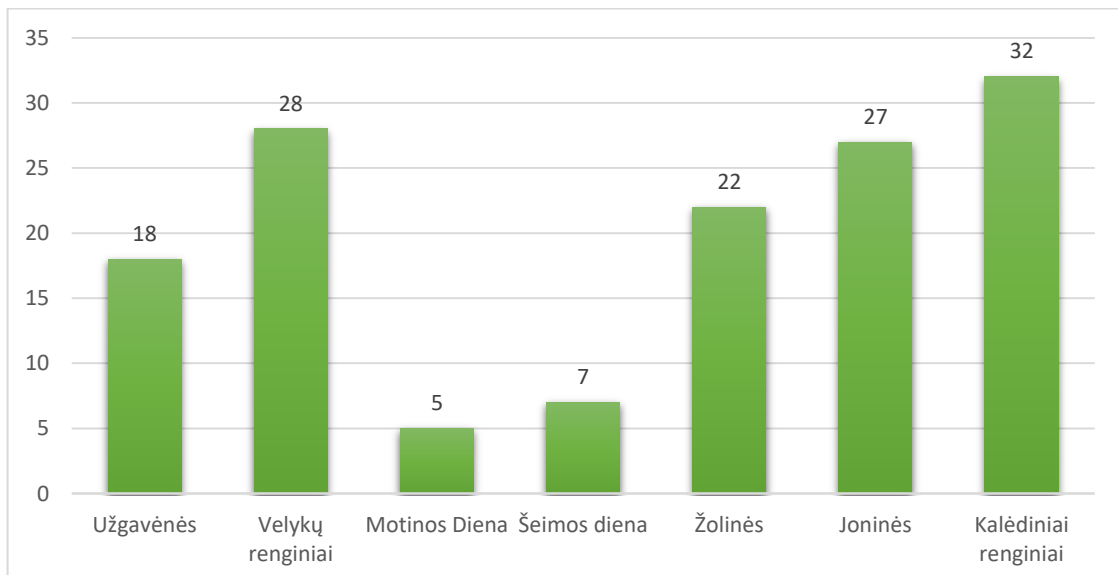
švęsti skirtingu laiku. Švenčių dalis, kuriose pristatomos senosios (ar net baltiškoms laikomos) tradicijos, organizatoriai dažnai suvokia kaip „autentiškas“, tradiciškas. Kitos dalys laikomos modernesnėmis, adaptuotomis šiuolaikinei visuomenei (pavyzdžiui, organizuojami popmuzikos atlikėjų koncertai, sporto varžybos, įvairių kolektyvų pasirodymai ir t.t.). Taigi naujasis laikotarpis atneša naujų kalendorinių raiškos formų ir tradicijų.

Apibendrinant galima teigti, kad kalendorinės lietuvių šventės pradėjo formuotis seniausiai laikais. Kiekvienu istoriniu laikotarpiu kalendorinės šventės įgaudavo raišką, būdingą istoriniam kontekstui ir tinkančio to laikmečio visuomenei, akcentuodavo religinius, kultūrinius ar politinius aspektus.

2. KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKOS RAJONO KULTŪROS CENTRUOSE TYRIMO METODOLOGIJA

Tyrimo strategijos pasirinkimas. Siekiant išanalizuoti tradicinių kalendorinių švenčių raišką ypatumus rajono kultūros centruose buvo pasirinktas kokybinis tyrimas, kurios instrumentas pusiau struktūruotas interviu. Pasak Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016), kokybinis interviu yra kompleksiškas metodas, iš tyrėjo reikalaujantis analitinių, organizacinių, komunikacinių derybinių įgūdžių. Pagal Luobikienę (2008), kokybinis tyrimas yra multimetodas, siejamas su interpretaciniu, natūralistiniu požiūriu į tiriamą subjektą *tais terminais, kokį jį suvokia žmonės*. Kokybinis tyrimas turi vykti natūralioje aplinkoje, kur duomenų rinkimo instrumentas yra pats tyrėjas. Jis renka informaciją žodžių ir paveikslų (vaizdų) pavidalu, įsiklauso į dalyvių nuomonę, analizuoja informaciją induktyviu būdu, aprašo procesą vaizdžiai ir įtaigia kalba. Todėl šio baigiamojo darbo tyrimui ir pasirinktas kokybinis tyrimas, kad būtų atskleista nuomonė tų žmonių, kurie labiausiai susiję su tiriamu reiškiniu. Vadovaujantis Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016) nuostata, kokybinio tyrimo metu laikomasi interpretatyvinės pozicijos, t. y. siekiama suprasti socialinį pasaulį tiriant, kaip jį interpretuoja jo dalyviai. Todėl tyrimo duomenų rinkimui pasirinktas pusiau struktūruotas interviu, o duomenų analizei naudojama turinio (content) analizė.

Rengiant tyrimo instrumentą pirmiausia buvo siekiama nustatyti, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra populiariausios kultūros centrų, todėl buvo peržiūrėti kultūros centrų, kurių darbuotojai dalyvavo ir interviu, mėnesiniai ir metiniai planai (žr.9 pav.)

9 pav. Rajoninių kultūros centrų organizuojamų tradicinių kalendorinių švenčių skaičius 2024 m.

Sudaryta darbo autorės, remiantis kultūros centrų veiklos planais

Remiantis gautais duomenis, išskirtos šios dažniausiai rengiamos kalendorinės šventės: Kalėdiniai renginiai, Velykų renginiai, Joninės, Žolinės, Užgavėnės. Todėl interviu kultūros centrų renginių organizatoriams ir meno vadovams formuotas atsižvelgiant į šių švenčių raišką kultūros centro renginiuose.

Interviu klausimai parengti darbo autorės, remiantis išanalizuota mokslinė literatūra (žr. 2 priedas) ir suskirstyti į tris klausimų blokus: pirmasis – *kalendorinių švenčių prasmė*. Tai įvadiniai klausimai, siekiant supažindinti informantus su analizuojama tema. Informantų pateikti atsakymai, leis nustatyti kultūros centrų darbuotojų požiūrį į kalendorinių švenčių organizavimo poreikį ir naudą. Taip pat nustatyti, kiek jų požiūriu kalendorinės šventės yra svarbios žmonėms, ir kokios tradicinės kalendorinės šventės yra dažniausiai organizuojamos.

Antrasis klausimų blokas – *kalendorinių švenčių raiška kultūros centrų renginiuose*. Informantų atsakymai į šiuos klausimus leis identifikuoti kalendorinių švenčių renginių formas, kokias senąsias tradicijas puoselėja, kokius svarbiausius elementus naudoja švenčių organizavimui.

Trečiasis klausimų blokas - *senųjų kalendorinių švenčių atributų vertė šiuolaikinėje visuomenėje*. Informantų atsakymai leis išsiaiškinti, kiek per pastaruosius 10 – 5 metus keitėsi kalendorinėse šventėse naudojami atributai, renginių formos, kas išliko iš seniausių laikų ir yra suprantami šiuolaikinėje visuomenėje bei identifikuoti tuos kalendorinių švenčių simbolius, kurie galėtų būti svarbūs dar ilgus metus.

Tyrimo duomenys analizuoti turinio (content) analizės metodu. Pasak Erlingsson ir Brysiewich (2017), turinio analizė leidžia pagal surinktus duomenis nustatyti svarbiausią kategoriją, iš kurios galima išskirti mažesnius prasminius vienetus – subkategorijas, o jas patvirtinti gautų duomenų teiginiais.

Tyrimo imties charakteristika. Empirinio tyrimo imties priklauso nuo poreikio, tačiau didelės imtis, pasak Gaižauskaitės ir Valavičienės (2015) neapraktikuojamos. Pagal Kardelį (2010), Luobikienę (2008), Žydžiūnaite ir Sabaliauską (2017) informantų pakanka tiek, kol pajaučiamas pasisotinimas ir pradeda kartotis atsakymai. Tyrimui informantai buvo kviečiami iš kelių rajonų. Tyrime sutiko dalyvauti atstovai iš Raseinių, Radviliškio, Marijampolės, Telšių rajonų. Tyrimo dalyviai, pasak Gaižauskaitės ir kt. (2015) turi būti savo srities specialistai, todėl gali būti vadinami ekspertais. Šiam tyrimui darbo autorė nusimatė tokias informantų charakteristikas: aukštasis išsilavinimas ir darbo patirtis organizuojant šventes kultūros centre didesnė nei 10 metų. Empiriniame tyrime dalyvavo devyni informantai (žr. 2 lentelė)

2 lentelė. Informantų charakteristikos

Informantas	Lytis	Amžius	Išsilavinimas	Darbo stažas	
Adelė	Moteris	42 m.	Aukštasis	17 metų	
Joana	Moteris	45 m.	Aukštasis	15 metų	
Vytautė	Moteris	39 m.	Aukštasis	14 metų	
Austėja	Moteris	59 m.	Aukštasis	20 metų	
Violeta	Moteris	42 m.	Aukštasis	18 metų	
Zita	Moteris	34 m.	Aukštasis	13 metų	
Angelė	Moteris	56 m.	Aukštasis	33 metai	
Gabrielė	Moteris	61 m.	Aukštasis	30 metų	
Jorūnė	Moters	47 m.	Aukštasis	26 metai	

Pagal pateiktus duomenis 2 lentelėje matyti, kad tyrime dalyvavo 9 moterys, kurios įgijusios aukštąjį išsilavinimą, nuo 34 iki 61 metų ir turinčios nuo 13 iki 33 metų darbo stažą. Taigi visi informantai patenka į darbo autorės apibrėžtus reikalavimus.

Tyrimo etika. Kiekvienas socialinis tyrimas yra konstruojamas laikantis etikos principų. Šiame tyrime taip pat buvo laikomasi Kardelio (2010), Žydžiūnaitės ir Sabaliausko (2017) pateikiamų etikos principų: anonimiškumo, konfidencialumo, savarankiško noro dalyvauti tyrime. Todėl tyrimo dalyviai yra koduojami, sugalvojant jiems vardus, kad išsaugoti jų konfidencialumą.

3. KALENDORINIŲ ŠVENČIŲ RAIŠKOS RAJONO KULTŪROS CENTRUOSE TYRIMAS

3.1. Kalendorinių švenčių reikšmė visuomenei

Tradicinių kalendorinių švenčių organizavimas dažniausiai yra kultūros centrų funkcija ir galimybė. Todėl pradėdant kalbėtis su informantais buvo siekiama nustatyti priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva (žr. 3 lentelę).

3 lentelė-Trad icinių kalendorinių švenčių organizavimo kultūros centrų iniciatyva priežastys

Kategorija	Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Kultūros centro poreikio organizuoti tradicines kalendorines šventes priežastys	KC paskirtis	<i><...viena kultūros centro paskirtis – suburti žmones bendravimui...>[1]; Vienas iš KC tikslų – kalendorinių švenčių organizavimas...>[2]; Kultūros darbuotojas dirba biudžetinėje įstaigoje...>[3]; <..beje tai kultūros darbuotojų pareigos[8]; <..viena iš kultūros centrų funkcijų ..>[9];</i>
	Kultūros funkcijų įgyvendinimas	<i><...plėtoji kultūrinę šviečiamąją ir informacinę veiklą...> [3]; <..suburia žmonės supažindina su mūsų senovės tradicijomis...>[4]; <..privalom po šia vėliavą talpinti tiek mažą, tiek seną...>[5]; <...grįžtant prie pagrindinės kultūros misijos, vienyti burti ir skleisti...>[6];</i>
	Paveldo saugojimas	<i><...noras išsaugoti mūsų kultūros paveldą...>[6]; <..kad puoselėti toliau mūsų lietuviškąsias tradicijas...>[7]; <...bando dar kažką gaivinti na bet ne visada sėkmingai ...>[8]; Kiekviena tradicinė lietuvių kalendorinė šventė pirmiausiai gal susijusi su iš kartos į kartą perduodamomis tradicijomis...> [3];</i>
	Patirties sklaida	<i><...patirtis ir įpročiai švęsti senąsias šventės ir yra įdomiausias šventės akcentas...>[1];</i>
	Švenčių patrauklumas	<i><...nėra tiek patrauklios bendruomenės, bibliotekoms, kitoms nevyriausybinėms organizacijoms nes tai yra istorija...>[4];</i>
Gyventojų dalyvavimo kalendorinėse šventėse poreikio priežastys	Dalyvių gausa	<i><...kalendorinių švenčių metu sulaukiame daugiausiai žmonių >[1]; Publikai artima labiau tradicinės kalendorinės šventės>[3];</i>
	Bendruomenių poreikių tenkinimas	<i><tenkinti vietos kaimo bendruomenės visų amžiaus grupių kultūros poreikius>[3]; <...noras suvienyti bendruomenės...>[6];</i>
	Poilsio akcentas	<i>Kalendorinės šventės leidžia daugiau atsipalaiduoti žmonėms >[1];</i>

Pagal pateiktus informantų atsakymus 3 lentelėje matyti, kad tradicinių kalendorinių švenčių organizavimo KC iniciatyva priežastys išskirtos į dvi kategorijas: kultūros centro poreikio organizuoti tradicines kalendorines šventes priežastys ir gyventojų dalyvavimo kalendorinėse šventėse poreikio priežastys. Pirmajai kategorijai priskirtos 5 subkategorijos, antrai kategorijai 3 subkategorijos.

Analizuojant informantų atsakymus nustatyta, kad tradicinių švenčių organizavimo iniciatyva kultūros centrams padiktuoja jų, kaip kultūros įstaigos paskirtis. Vadinasi, galima tik patvirtinti vieno informanto nuostatą, kad tai „vienas iš KC tikslų – kalendorinių švenčių

organizavimas“ (2). Taigi atlikdami savo konkrečias funkcijas, kurias kaip pamini vienas informantas, „*padiktuoja Kultūros centrų įstatymas*“ (4) kultūros centrai inicijuoja ir tradicines kalendorines šventes.

Kita priežastis dėl analizuojamų švenčių organizavimo yra kultūros funkcijų įgyvendinimas. Vadinasi, vykdydami savo profesinę veiklą kultūros centrų darbuotojai įprasmina ir vieną svarbių kultūrinės įstaigos siekių – įgyvendinti kultūros nešėjo funkcijas.

Ne mažiau svarbus ir paveldo saugojimas. Informantų akcentuota, kad seniau būdavo aišku, kad „*būdavo Užgavėnės, taip visada mama sakydavo rytą kodėl blynai iškepti*“ (8), kokia kalendorinė šventė pagal tradicijas, kurių laikydavosi žmonės. Dabar kultūros centrams yra būtina saugoti paveldą ir senąsias tradicijas, tačiau vieno informanto nuostata „*bando dar kažką gaivinti, na bet ne visada sėkmingai*“ (8) atskleidžia, kad ne visuomet pasiseka pasiekti norimus tikslus. Tikslinga pastebėti, kad kultūros centrų darbuotojams svarbu perteikti tradicijas ir paveldą vaikams „*ypatingai kada yra renginys vaikams, vaikai supažindinami su mūsų senais papročiais, dainomis, šokiais, instrumentais*“ (4). Taigi galima daryti prielaidą, kad šiuolaikinių vaikų sudominimui yra reikalingos ypatingos kompetencijos ir gebėjimai. Todėl suprantama, kad kultūros centrų darbuotojai tradicinių kalendorinių švenčių metu atskleidžia ir savo profesinius ar kūrybinius gebėjimus „*KC darbuotojams pademonstruoti savo gebėjimus kuo įdomiau ir naudingiau perteikti tradicijas*“ (1).

Informantų atsakymuose įvardinta ir nuostata, kad dažniausiai tradicines kalendorines šventes organizuoja KC dėl to, kad kitoms įstaigoms, kurios organizuoja renginius kalendorinės šventės nėra patrauklios. Vadinasi, nevyriausybinės organizacijos, įvairios kitos kultūrinės įstaigos organizuoja tuos renginius, kurie atitinka jų klientų poreikius, o KC akcentuoja pačias įvairiausias šventes.

Antroje kategorijoje: gyventojų dalyvavimo kalendorinėse šventėse poreikio priežastys, išsiskyrė subkategorija, - dalyvių gausa. Taigi galima daryti prielaidą, kad ne tik gyventojų daug atvyksta šventės švęsti, bet sudarytos galimybės ir įvairiems KC kolektyvams pasirodyti. Tačiau labiausiai informantų akcentuotas didelis dalyvių kaip šventės žiūrovų skaičius: „*taip sakau, nes būtent kalendorinių švenčių metu sulaukiam daugiausiai žmonių, jie būna aktyviausi, o įvairūs paminėjimai tai svarbūs tikriausiai tai tik tikram ratui, kaip sakykim pilietinės iniciatyvos Sausio 13 ar panašioms dienoms, tai tokios gausos žmonių kaip per Užgavėnės tikrai nebūna*“ (1).

Suprantama ir tai, kad tradicinės kalendorinės šventės skirtos ir bendruomenių poreikių tenkinimui. Vadinasi, galima daryti prielaidą, kad ypač regioniniuose ir mažesnių rajonų KC šios šventės padeda bendruomenėms susitikti, išryškinti savo kaip atskirų regionų papročius, prisiminti regionines tradicijas.

Kaip mažiausiai svarbus gyventojams tradicinių kalendorinių švenčių šventimo akcentas nurodytas – poilsio akcentas. Tačiau galima teigti, kad ypač mažesniuose rajonuose, KC organizuojami renginiai dažniausiai būna vieninteliai, todėl pailsėti renginių metu turi tik tie gyventojai, kurie patys mėgsta vykti kitur ieškoti įvairesnių ir įdomesnių pramogų ar poilsio galimybių.

Aiškinantis kalendorinių švenčių reikšmę visuomenei buvo aiškinamasi, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės, bandoma nustatyti, ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse (žr. 4 lentelę).

4. lentelė-Trad icinių kalendorinių švenčių svarba Lietuvos žmonėms

Kategorija	Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Trad icinių kalendorinių švenčių svarba žmonėms	Naujų „atėjūnių“ švenčių galia	<...viskas keičiasi, modernėja, atsiranda visokios Valentino dienos, Helovyno šventės...> [1]; Kultūros centrai virsta gąsdinimo labirintais...>[1]; <...helovynas, Valentino diena šiuolaikiniam jaunimui labai populiari...>[3];
	Mažesnis domėjimasis tradiciniais renginiais	<...kuo toliau tuo susidomėjimas yra mažesnis...>[4]; <...prisišaukimas ir prikvietimas sudominimas jaunimo turėtų būti...>[5];
	Kartų skirtumai	<..bet tikrai jauni žmonės ieško kitokių pramogų..>[1]; Valentino diena šiuolaikiniam jaunimui labai populiari...>[3]; <...bet kuo toliau tuo mažiau jaunimui yra aktualios šventės...>[4]
	Mažai akcentuojamos kalendorinės šventės	<...žiūrint pvz. sekminės, Jurginės, arba ten kokios Šeštinės jos yra bet labai nedaug yra švenčiamos...>[9];
Gyventojų vaidmuo kalendorinėse šventėse	Dažniausias žiūrovo vaidmuo	Dažniausiai renginių lankytojai yra stebėtojai, žiūrovai.[2]; <...vis tik yra pasyvūs švenčių dalyviai...> [6]; daugiau yra <...stebėtojai gal jiems kažkokia gėda...>[8]; <...kalendorines šventes švęsti reikia būti ne žiūrovu o dalyviu...>[9];
	Aktyvumas kai kuriose šventėse	Joninės tikrai aktyviai dalyvauja ir žiūrovai..>[3]; Užgavėnės, tikrai žmonės nėra linkę puoštis kaukėmis, išitraukti...>[6]; „stengiasi būti ir tų tradicinių švenčių papročių apeigų dalyviais...>[7];
	Poreikis atvykti į šventines muges	Į šventes dažniausiai pritraukia galimybė pasilinksinti ar kažką įsigyti mugėse.[1];

Analizuojant informantų atsakymus išskirtos 2 kategorijos: tradicinių kalendorinių švenčių svarba žmonėms ir gyventojų vaidmuo kalendorinėse šventėse. Pirmajai kategorijai išskirtos 4 subkategorijos, o antrajai kategorijai priskirtos 3 subkategorijos.

Pagal pateiktus informantų atsakymus matyti, kad žmonių susidomėjimas tradicinėmis kalendorinėmis šventėmis mažėja, kadangi jas išstumia iš įvairių šalių atėjusios modernios šventės, kurios turi patrauklesnius atributus, šventimo charakterį, ir nors „mūsų kaip kultūros puoselėtojų misija kuo aiškiau perteikti, kad tradicijos dar gyvuoja, o žmonės patys sprendžia, kokias šventes pasirinkti, todėl susidomėjimas kalendorinėms senosiomis šventėmis tikrai mažėja“ (1). Taip pat suprantama, kad atsiradus naujoms šventėms, formuojasi kitoks jų šventimo būdas, kas ir turi įtakos mažesniams domėjimuisi tradiciniais renginiais.

Informantų atsakymuose išryškėja, kad gyventojų dalyvavimui tradicinių kalendorinių švenčių renginiuose įtakos turi ir kartų skirtumai. Informantų pateikti atsakymai atskleidžia,

kad tradiciniai renginiai mažiau rūpi jaunimui, kuris jau nebenori prisiminti senųjų kalendorinių švenčių ar jų papročių „*senukai pasako, dieve atsimenu kaip vainikus Joninėm pindavom, kaip plukdydavome, kaip žolikes rinkdavom, kaip laužus krovėm, yra kas dar atsimena iš senų žmonių o dabar tai gatava žino, atėjai tau gatava viskas padėta ir dar su pašiepiu oi čia nieko gero*“ (8). Vadinasi, svarbu pastebėti ankstesnio klausimo atsakyme išryškėjusią informantų poziciją, kad labai smagu organizuoti renginius vaikams, kas tikėtina, leidžia suteikti daugiau žinių ir sudominti jaunuosius tradicinių kalendorinių švenčių dalyvius.

Vieno informanto pastebėta, kad žinomesnėse šventėse, tokiose kaip Joninės, Užgavėnės, dalyvauja daugiau žmonių, tačiau tokios kalendorinės šventės, kurios dažniausiai organizuojamos ir švenčiamos savo mažose bendruomenėse: Sėkminės, Jurginės ir pan. išvis nebesulaukia populiarumo ir mažai beatsimenamos.

Antroji atsakymų kategorija yra gyventojų vaidmuo kalendorinėse šventėse. Kaip matyti pagal pateiktus informantų atsakymus, gyventojai šventėse dažniausiai atlieka žiūrovų vaidmenį, nors „*dalis žiūrovų mielai įsijungia į kultūrines veiklas, dalyvauja programoje*“ (2). Tačiau vis tik galima teigti, kad tradicinių kalendorinių švenčių metu gyventojai tampa švenčių stebėtojais ir žiūrovais. Informantų pastebima ir tai, kad „*apsirengiam mes moteriškės keturios na ir einam per visas įstaigas, žmonės ant tiek laimingi ant tiek gražia priima visi mes va šitokių vat norim ubagėlių su dainom tikroms, su šposais nu va ta dalyką priimam va o jau ateinam miesto šventėj jau žmonės tiktai žiūri i jas nieko nedaro nu nebent įkalba i sportines varžybas*“ (8). Vadinasi, jei gyventojai susitinka su šventiniais personažais, tai juos priima ir pasilinksmina, bet šventės metu daugiau lieka pasyvūs.

Galima pastebėti, kad kuriose šventėse, ypač Užgavėnėse ar Joninėse gyventojai yra aktyvesni, nes turi galimybes dalyvauti įvairiose sportinėse rungtyse, todėl galima juos labiau įtraukti į dalyvavimą. Bet vis tiek išlieka didesnė tendencija būti šventės dalyviais.

Vieno informanto teigimu, tradicinių kalendorinių švenčių metu dažnai vyksta įvairios mugės ir kitokie renginiai, todėl nemaža dalis žiūrovų ateina dėl galimybės kažką įsigyti mugėse. Vadinasi, apibendrinant galima teigti, kad pačių gyventojų dalyvavimas tradicinių kalendorinių švenčių renginiuose yra daugiau pasyvus, mažai dalyvauja įvairiose pramogose ar sportinėse rungtyse.

Apibendrinant galima teigti, kad tradicinės kalendorinės šventės vis mažiau aktualios jaunimui, nes jas išstumia šventės „atėjūnės“. Tokios kaip Helovynas ar Valentino diena, dėl savo šventimo pobūdžio, kuris jaunimui yra patrauklesnis ir įdomesnis.

3.2. Kalendorinių švenčių raiška kultūros centro renginiuose

Analizuojant kalendorinių švenčių raišką kultūros centro renginiuose, buvo siekiama nustatyti, ar organizuojant tradicines kalendorines šventes tikslinga laikytis senųjų tradicijų ir ieškoti naujų švenčių įprasminimo formų (žr.5 lentelę).

5.lentelė-Tradicipnių kalendorinių švenčių organizavimo kultūros centruose raiška

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Senų tradicijų laikymasis	Senosios patirties perdavimas	<i>Pirmiausia reikia laikytis nusistovėjusių tradicijų, jas perduodant ateities kartoms.[2]; <...tradicijų reikia laikytis, kiek tai yra įmanoma...>[4]; <...ką paliksime po savęs jų tęstinumas yra labai svarbus...>[5];</i>
naujų švenčių raiškos būdų paieška	Ieškomos žiūrovus įtraukiančios naujovės	<i>Tačiau žiūrovui įdomiau, jei ieškoma ir traukiama naujos tradicijos akcentas, žaidimas ir kt...>[3]; <...naujovę manau jina atspindi tą tradiciją šiuolaikiškėmis priemonėmis, tai manau tikrai netrukdo ir gal būt paskatina ir sudomina atėjusį žiūrovą>...[4];.</i>
Švenčių raiškos santykis	Skirtingas švenčių formatas amžiaus grupėse	<i>Velykos organizuojamos suaugusiems ir vaikams atskirai...>[3]; „edukacijos, kiaušinių marginimas, jų ridenimas konkursai, vakaronės“ [;3]</i>

Analizuojant informantų atsakymus išskirtos trys kategorijos. Pirmoji kategorija susijusi su poreikiu laikytis senųjų kalendorinių švenčių tradicijų, antroji pritaikyta naujų švenčių raiškos priemonių galimybės. Trečioji kategorija leidžia analizuoti skirtingą švenčių formatus pagal amžiaus tarpsnio poreikius.

Kaip rodo interviu atsakymai, tradicijų išlaikymas yra svarbus dėl to, kad senoji patirti būtų perduoda ateinančioms kartoms „o ar išlaikyti tradicijas priklauso nuo senolių kaip jie perduoda vaikams, vaikaičiams tradicijas (3). Informantų akcentuojama nuomonė, kad tradicijų svarba išlieka ir, įvedus naujas raiškos formas. „neišlaikysime savo tradicijų tai tiesiog šitos šventės nebeturės prasmės, nebeliks prasmės jų švęsti vis tik nuo seno lietuvių gyvenimui buvo labai svarbūs visi papročiai susiję su visais gamtos ciklais“ (5). Vadinasi, stiprūs ir įsišakniję papročiai, pasaulio, gyvenimo ciklo suvokimas turėtų būti analizuojamas ir suprantamas pers senolių patirtį.

Tačiau aiškiai išryškinama ir kita nuomonė „Kad ir kaip norėtume puoselėti tradicijas bet šiuo metu mes tikrai negalime apsieiti be naujovių ,nes vien tiktais senosiomis tradicijomis mes negalėtume sudominti dabartinio žiūrovo“ (8). Taigi galima daryti prielaidą, kad tradicipnių švenčių išsaugojimas turi ne tik būtų praeities puoselėjimas. Bet ir pramoginė funkcija,

Kaip parodė statistinė kultūros centrų planų analizė, velykinis laikotarpis labiausiai gausus tradicinėmis kalendorinėmis šventėmis. Todėl tikslinga nustatyti, kokias velykinio renginio formos yra naudojamos kultūros centrų renginiuose (žr. 6 lentelę).

6 lentelė-Velykinių renginių formos

Kategorija	Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Formos, plintančios velykiniuose renginiuose	Skirstoma pagal amžių	<...nes juos išskirstom vaikams, jaunimui, suaugusiems, netgi atskiras vakarones rengiam senjorams...>[1]; <...susėdai šeštadienį vakare su vaikais užsidegi žvakę vaškine, kiaušinius margini tai Velykos, atsibudimas vienais metais čia buvo maždaug prieš 20-25 metus kultūros namuose darėme popietę Atvelykio...>[8];
	Margučių marginimo pamokėlės	<...be kurio neįsivaizduoju, tai Margučio ridenimas. [1]; kiaušinių marginimas [3]; paprotys dar išlikęs mušti margučius[3];
	Karpinių pamokos	<...karpinių pamokos, [1]; gražiausių karpinių rinkimas [4]
	Mezgimas	netgi mezgimo čempionatai [3]; tai ne tik patirties perdavimas, tai buvimas kartu: močiutės mezga su anūkėmis ir pan...>[6];
	Edukacijos svarba	<...pastebėti, kad Velykiniai renginiai virsta gražiomis ir naudingomis edukacijomis[1] <...edukacijos margučių marginimas verbų ryšimo...>[6]; <...edukacija manau yra labai puiki forma ir grįžtamasis ryšys po edukacijos...>[6]
	Susiejama liturginė ir simbolinė prasmės	<..kadangi yra visas didysis ketvirtadienis, didysis penktadienis vadinamas tridienis vadinama visas šitas renginys ir visas liturginis procesas tai čia visa tai bažnyčia tai daro
	Šeimų šventė	Velykos bent jau mūsų krašte tai šeimų šventė...>[5];<... laikas turbūt nuo seno yra skirtas būti su šeima...>[6]; Velykos yra daugiau šeimos šventė [7];
	Bendra ruoša	jeigu namuose, tai trobą išsivalyti, kiemus išsišveičiam visi, pavasaris atgaiva, atgimimas kartu su gamta, įsišvarinama...>[8];
Žmonių, emocijos	Pošventinio elgesio ugdymas	<...buvo šventėje išėję į lauką ištaškė tuos kiaušinius, visus taip kaip niekalą kokį...>[8];
	Bendrystė	šventė yra vaikštynių, bendravimo, pasibuvimo koncerte susijimas[1];bet ji organizuojama bendruomenėse[2]; o po to kiekvienam klausytis koncerto ar tai spektaklio [3];<... organizuojamai šiek tiek ramesnio gal pobūdžio skatinant bendruomeniškumo pasibūvimą>[6]; Velykų rytą suskambėjus varpams tada visus kviečia būna agape kviečia visus pasivaišinti pabendrauti, groja kapela...>[9]

Analizuojant informantų interviu, nustatytos dvi kategorijos, kurios priskirtos dešimt subkategorijų. Pirmoji kategorija – formos, plintančios velykiniuose renginiuose. Pateikti informantų atsakymai parodo, kad vienas velykinių švenčių formato skirstymo kriterijų yra galimybė šiuos renginius organizuoti pagal amžiaus cenzą. Vadinasi, patogu sukviesti vaikus, senjorus ir suteikti jiems tai, ko norisi ir kas jiems yra įdomiau.

Pagal gautą informaciją aišku, kad dažniausiai Velykoms vaikų dėmesiui yra rengiamos edukacijos, konkursai, tradiciniai margučių ridenimai, varžytuvės ir įvairūs sportinės varžybos. Pastebėtina, kad įvairios amatų, tokių kaip mezgimas, įvardijamas informantų ne tik kaip patirties perdavimas, bet ir puiki galimybė pajauti giminės dvasią, močiutėms ir seneliams perduodant savo patirtį anūkams. Tikslinga akcentuoti, kad edukacijos svarbą suvokdami informantai, šią veiklą įvardija kaip svarbią, todėl siekia visuomet grįžtamojo ryšio.

Antroji teiginių kategorija yra – žmonių emocijos. Atsakant informantams į klausimus, nepavyko susikaupti tik ties velykinio renginio raiškos formos galimybėmis, nes greičiausiai – Velykos iš esmės yra emocija simbolis, susikaupimas, todėl buvo daug kalbama apie tai, ką galima ir reikalinga išjausti šios šventės metu. Kai kuriuose kraštuose Velykos dažniausiai būna bažnytinė šventė su liturginėms eisenomis, o kultūros centruose lieka įprasti koncertai, susitikimai ir kitoks pabendravimas. Nes kaip rodo didelis informantų atsakymų kiekis – ši šventė yra šeimos šventė.

Taigi, vienas svarbiausių akcentu velykinių švenčių laikotarpiu išsiskyrė, bendri renginiai, pasivaikščiojimai, „buvimas kartu bendrystėje dalyvaujam bažnytinėje mišiose giedame chore, vyksta koncertas Velykų dieną“ (4). Todėl dalijimasis bendruomeniniais darbais yra įprastas pasiskirstymas. „*Mes tarkime verbas rišame, ar margučius marginame, ir tu čia jau nieko per daug to didelio neišgalvosi, tai yra mūsų tradicijos, kuriuos bandom laikytis, tiesiog ieškom, na kitokių formų kaip vaikus sudominti*“ (5). Edukacijos svarbą, informantai, kaip ir pačių kalendorinių švenčių tradicijas, mato tokiu tikslu „edukaciniu užsiėmimu, kad supažindinti su mūsų gilioms gražiomis patraukliomis tradicijomis“ (7).

Svarbu pastebėti, kad kultūros centrų darbuotojai akcentuoja ir tokį elgesį, kuris yra stebimas po renginio, nebelieko poreikio įvertinti triūsą, saugoti ir prisiminti tradicijas. „taip fainai tradiciškai čia dirba su papročiais visais, bet dabar tai ne vertybė, nes o dabar kas?... pinigų reikia, šokolado (9). Tokie informantų atsakymai rodo, kad tradicijų skiepijimas ar jų puoselėjimu, ne visuomet pakankama priemonė, kad nebūtų išvengta ir abejingo elgesio ar poreikio sužinoti apie senuosius papročius.

Dauguma žmonių, kurie dalyvauja kalendorinių švenčių renginiuose, dažniausiai turi savo poreikius ar tikslus, todėl buvo siekiama nustatyti, kas yra svarbiausiai žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius (žr. 7 lentelė).

7. lentelė-Svarbiausi dalykai žmonėms, atėjusiems į velykinius renginius

Kategorija	Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Išliekantys ir žmogui reikšmingi velykinių papročių elementai	Bendravimas su artimaisiais	<...bet manau tai bendravimas, susitikimas su giminėmis, pažįstamais...>[1]; labai svarbus aspektas tai bendrystės, bendravimo, būti kartu, kurti kartu...>[5];
	Atitrūkimas nuo kasdienybės	<...galėjimas atitrūkti nuo kasdienybės...>[1]; <...kartu atitrūkti nuo kasdieninių rūpesčių...>[1];
	Bendri ritualai	Velykų rytą atsineša žmonės krepšelius su numargintais kiaušiniais atsineša savo dar kažkokius kepinius ir verbas, tai yra verbių sekmadienis...>[4];
	Naujos idėjos	<...pasisemti šio to, naujų idėjų, naujų gamybos būdų...>[5]; po edukacijų jų velykinių renginių žmonės kažką iš to išsineša ne tik šilumą gerą nuotaiką kažkokį tai edukacijų vaisius savo rankų darbą [6]; pastebėjome kad aktualu yra sužinoti, sužinoti subtilybes marginimo kiaušinių, dabar kada yra puoselėjimą žalioji ir ekologija, stengiamės išmokti iš paprastų dalykų [7];

Atgaivinami prisiminimai	<i><...senukai gal kurie dar kažką mena tai jie nori prisiminti ką jie darydavo; <... tai pagrindinis dalykas ir yra bendravimas būtent parapijos žmonės po miščių eina pasibūti pasibendrauti smagiai kartu praleisti laiką[9].</i>
Gaunama tradicijų nauda	<i>senoliai ir raštus išmokyti kad ne tiktai pirktiniais lipdukais klijuotu ir dažytų <...flomasteriais<... labai domisi kas yra ekologiška, kas yra gera, kas buvo senovėje labai gražiai dabar atgaiviname sūpuoklių tradicijas jeigu neturime paprastų sūpuoklių tai galima padaryti paėmus tiesiog audeklą ir supant vaikus>[7]</i>

Analizuojant informantų atsakymus dėl svarbiausių dalykų žmonėms, atėjusiems į velykinius renginius, nustatyta viena kategorija – išliekantys ir žmogui reikšmingi velykinių papročių elementai, kuriai išskirta šešios subkategorijos. Labai svarbus velykinių renginių palikimas žmogui vis tik yra bendravimas su artimaisiais. Todėl pavasario budimas, siekis augti yra būdingas ir žmogui, susitinka, pasidžiaugia ir pan.

Galbūt ne tik velykiniams renginiams būtų galima priskirti subkategoriją – atitrūkimas nuo kasdienybės, kadangi žmogui į bet kokias šventes ištrūkti yra poilsis nuo kasdienos. Todėl ir velykiniam šventiniam šurmuliui taip pat galima priskirti renginių įtaką poilsiui, atitrūkimui.

Kita subkategorija yra – bendri ritualai, kurie apjungia žmones bendram šventimui, bendram mokymusi, kažkokiai kitai bendrai veiklai, kad laikydamiesi bendrųjų velykinių papročių bendrųjų ritualų, „tenka pastebėti, kad žmonės jau laukia kad ir tų pačių verbų rišimo, džiaugiasi atėję, dalinasi atsineštomis šakelėmis, ką įpiname į verbą. Tai interesuotumas vyksta ištisus metus žmonės laukia kada išplauks rugiai, kada juos padžiauti pasiruošti Velykoms ir taip viskas kartojasi“ (5) nepastebimai patys kartuoja savo veiksmus, atlieka panašius darbus.

Susirinkusiems į tradicinių kalendorinių švenčių renginius yra būdinga pasisemti ir naujų idėjų. Šios nuomonės pagrindimui galima teigti, kad atsirandantis poreikis diktuoti naujas renginių formas, keisti, išlaikant tradicijas, sudaro prielaidas ir ieškoti naujovių, kurios taip pat būtų platinamos toliau.

Šventiniai susibūrimai yra svarbūs ir vyresnės kartos atstovams, jiems tai yra terpė prisiminti savo jaunystę, nuveiktas veiklas, prisiminti, kaip patys „eidavo suptis, žadinti pavasario ir t.t.“(6). Taigi, atsiminimai, jų įgarsinimas, ar net sugalvota galimybė perteikti kaip autentišką medžiagą gali pratutinti ir kultūros centrų archyvus.

Tikslinga pastebėti, kad pagal informantų atsakymus išskirta subkategorija – gaunama tradicijų nauda, pademonstruoja, kad kreipiamas dėmesys ne tik į tai, kas turi išliekamą vertę, bet akcentuojamas šiuolaikiškas vartotojiškumas „dažai, sakau kad chemijos mažiau būtų; pamerkiu i svogūnų lukštus per naktį palaikau, ryte išverdi kad būtų šviežūs šilti, skanūs kad juos valgytumėt“ (7). Taip pat informantai išsako nepasitenkinimą dėl įvairių kitokių

margučių marginimo būdų, nes tikriausiai šis velykinis simbolis nebelieka simboliu, jei yra spalvinamas, o ne marginamas.

Iš senųjų laikų mus pasiekė Žolinių ir Joninių renginiai, kurie jau labai sušiuolaikinti, sumoderninti ir turi jau daug įvairių tradicijų, tačiau interviu metu vis tik tikėtasi, kad nors kažkokios senųjų kalendorinių šių švenčių užuominos dar yra stebimos ir tų tradicijų laikomasi žr. 8 lentelę).

8. lentelė-Žolinių ir Joninių švenčių raiškos atspindžiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Žolinių ir Joninių švenčių raiškos galimybės	Renginiai, kuriuose koncertuoja grupės ar solistai	<...renginys, kuriame groja viena ar kelios grupės...> [1]; <...o šventę vainikuoja vakaro atlikėjas ar grupė.[2];<... koncertai, šokiai...>[2];
	Organizatorių parengta programa	<...kažkokios organizuojamos estafetės...>[1]; <...daugiau laisvės patiems žmonėms užsiimti tuo, kas jiems smagu, nes yra ir sportiniai turnyrai ir pabaliavojimas...>[1]; <...programa, į kurią tikrai yra nepamirštama įtraukti folkloro ansamblius, mėgėjų meno kolektyvus kurie saugoja, puoselėja senąsias tradicijas...>[6];
	Laikomasi senųjų tradicijų	<...organizuojamos išlaikant visas senąsias tradicijas...>[1]; <...kuria laužus, kupoliauja, pina vainikus...>[2]; <...po to vainikų plukdymas, paparčio ieškojimas...>[2]; <...sukviesdavo su laužais, su vainikėlių pynimais ir visom kitom tradicijomis...>[4]; <...labiau busim apsupti gamtos labiau prisitrauksim prie senųjų tradicijų tai tam būna panaudojami parkai...>[6];<... žolynais apdabinta scena tikrai visada būna.[6]; <...Joninės irgi staugiamės paaiškinti ugnies, vandens garbinio esmę, pindami vainikus...>[7]; <žoliaujam , vainikus pinam, bandom tas tradicijas palaikyti, vainikų mėtymai, plukdymai...>[8]; <...galima važiuoti į gamtą, upėje maudytis, galima po rasą voliotis...>[8];
	Žolinių koncertai po atlaidų	<...o žolines, mažai kas organizuoja, vyksta atlaidai...>[3]; <...na o po atlaidu vyksta koncertai...>[3]; <...visuomet puošiamė bažnyčia, dar piname vainikus...>[7]; <...žolines tai vienas turim liturginį pagrindą, tai irgi dažniausiai būna kaip ir per Velykas...>[9];
	Renginiai pasiskirstomi	<...padaliniai esam susitarę ir pasiskirstę renginius...>[5]; <...yra keli miesteliai kuriuose tradiciškai daro šias šventes...>[5]

Analizuojant informantų atsakymus nustatyta viena kategorija, kuriai išskirtos penkios subkategorijos. Kaip rodo informantų atsakymai, Žolinės ir Joninės yra šventės, kurioms organizuojamos tradicinės programos, kuriuose gausiai akcentuojami tradiciniai akcentai, organizuojami įvairūs muzikinių grupių ar solistų koncertai, kurie pritraukia labai daug žmonių. „Joninės efektyviausias renginys, žmonės susirenka, kuria laužus, kupoliauja, pina vainikus“ (2). Taigi, vasaros laikotarpio šventės yra išsaugojusios tradicinius kalendorinių švenčių elementus „atliekami šioms šventėms skirti rateliai, žaidimai, ir aišku pačios tradicijos tai neapsieina tikrai Joninės be laužo, be kupoliavimo žolynuose išvakarėse žolyno rinkimo šokinėjama“ (6). Tai, kad vasaros laikotarpio šventėms dar yra svarbios tradicijos rodo ir Žolinių akcentas išsaugant liturginį šventės pobūdį „yra pinamos iš tujų tie vadinami

papuošimai tokios juostos girliandos tos vadinamos kabinamos, ir jas nupinti tai yra tam tikra specifika, ir seniau tų pynėjų būdavo gan nemažai“ (9). Taigi Žolinių liturginis akcentas lydimas didelio žmonių susibūrimo, kadangi koncertinė programa sutraukia įvairaus amžiaus žiūrovus.

Remiantis informantų atsakymais, galima pastebėti, kad netoli esantys kultūros centrai pasiskirsto už kokias šventes (Žolines, Jonines, Onines) bus atsakingi, todėl ne visos šios šventės būtinai vyksta konkrečiuose kultūros centruose „*nevyksta Joninių šventė, kituose mūsų aplinkiniuose padaliniuose vyksta ir jie turi ten savo tradicijas*“ (4). Taigi Joninės ir Žolinės išlaiko dar tradicinius momentus šventėse, tačiau tai daugiau tokios šventės, kuriose vis tik esminis akcentas yra skiriamas smagiam muzikiniam renginiui ar koncertus, paliekant vietas ir senosioms tradicijoms.

Vasaros laikotarpio kalendorinės šventės kaip ir kitų metų laikų šventės turi savo papročius ir tradicijas, todėl buvo siekiama nustatyti, kokios senosios Joninių ir Žolinių tradicijos yra puoselėjamos (žr. 9 lentelė).

9. lentelė-Žolinių ir Joninių senųjų tradicijų puoselėjimo galimybės

Kategorija	Subkategorijos	Patvirtinantys teiginiai
Vasaros laikotarpio švenčių reikšmingi elementai	Joninių laužai	<i>Joninių laužai dar ilgai bus vienas šios šventės raiškos aspektų...>[1]; Joniniu laužai tikrai dar ilgai bus...>[3]; <...joninių laužas visada ir ateity bus svarbus...>[5];</i>
	Kupolinės	<i><kupoliavimas...>[2]; <...kupolinės dainos, elgsena...>[3]; <...turbūt viena senų tradicijų tai staugiamės išlaikyti kupoliavimą Joninių išvakarėse...>[6]; <...kupolines žolynų prisirinkimas iš kurių yra pinami vainikai...>[7].</i>
	Vainikų plukdymas per Jonines	<i><...vainikų plukdymas...>[1]; <...vainikų pynimais ir jų plukdymu. [5]; <...kurie Joninių naktį yra plukdomi...>[6];</i>
	Joninių paparčio žiedo ieškojimas	<i><...ar paparčio žiedo ieškojimas...>[1]; Paparčio žiedo ieškojimas...>[2]; <...senoviškai su paparčio žiedo ieškojimo...>[5];</i>
Tradicijų perteikimo formos	Žolynų šventinimas	<i>Žolinėms Bažnyčioje šventinami žolynai...>[3]; <...varto apipynimas žolynais kuri įeinant i šventės teritoriją...>[6];</i>
	Edukacinė veikla	<i><...daugiau tik edukacinė veikla, aiškinant šios veiklos prasmingumą ir reikšmę...>[1]; <...merginas galima išmokyti pinti vainikus.[1];</i>
	Burtų mokymas ir aiškinimas	<i><...burtais ir spėjimais ar magiška vandens galia...>[1]; <aktyvios bobutės naudojasi proga perduoti įvairius burtus ir dar kapeikėlę užsidirbti...“ [4];</i>
	Rugiapjūtės vainiko akcentas	<i><...rugiapjūtės pabaigtuvių vainikas bei pirmo derliaus iškepta duona...>[4];</i>

Analizuojant informantų atsakymus nustatytos dvi kategorijos. Pirmoji – vasaros laikotarpio švenčių reikšmingi elementai, kuriai išskirtos keturios subkategorijos. Antroji – tradicijų perteikimo formos, kuriai išskirtos keturios subkategorijos.

Kaip rodo informantų atsakymai, vienas svarbiausių vasaros laikotarpio švenčių elementų yra Joninių laužai „*tai laužų kūrimas kuri simbolizuoja saulės sugrįžimą manau nei viena Joninių šventė neapsenai be laužų*“ (6). Taigi, galima tik akcentuoti, kad net ir tuo

atveju, kuomet Joninės tampa greičiau švente, kuri sušaukia savo žiūrovus į muzikinius renginius, laužas ir prasmingumas išlieka svarbiu atributu per Jonines.

Kupolinės dažniau šiuolaikinėje visuomenėje įvardijamos kaip Rasų šventė, bet informantų įvardinta „kupolinė“ leidžia daryti prielaidą, kad organizuojant Joninių šventes nepamirštamasi ir senasis pavadinimas bei jo prasmė. Informantų atsakymai atitinka Vaicekausko (2009) išsakytas nuostatas dėl kupolės „žole puošto stulpo, kad tai vienas iš pagrindinių ritualinių Joninių elementų.

Vainikų plukdymas per Jonines dar vienas labai svarbus atributas, kuris pademonstruoja vandens svarbą ir reikšmingumą šios šventės metu. Tačiau Vaicekauskos (2009) teigiama, kad viešųjų švenčių elementus, tokius kaip mergaičių vainikų plukdymas žvakėmis ar paparčio žiedo paieška, galima atsekti folkloristinės šventės sandaroje. Vadinas, informantų įvardintus vainikų plukdymo elementus jau galima priskirti ne pačioms seniausiomis, o jau per laikmetį besikeičiančioms Joninių tradicijoms.

Joninių paparčio žiedo ieškojimas taip pat įvardijamas kaip vienas žinomiausių atributų. Tačiau informantų pastebima, „*kad paparčio žiedas dažniau tampa įvairių jaunimo žaidimų pavadinimu*“ (6). Vadinas, kaip simbolinis elementas yra žinomas, tačiau nebėra aktualus kaip Joninių simbolis, kuriam skiriama kažkokia prasmė šventės metu.

Joninių simboliai, kaip rodo informantų atsakymai, yra pažįstami ir jie dar iš dalies naudojami šventės metu, todėl išskirtos ir formos, kurios yra naudojamos šių simbolių ar šventinių atributų įprasminimui. Viena daug kur stebima simbolikos panaudojimo forma Žolinių šventės metu išlieka žolynų šventinimas. Tokiam šventės atributui pritaria ir Venckienė (2016) teigdama, kad net ir jaunimas laikosi žolynų šventinimo tradicijos. Tikėtina, kad tai nėra sudėtingas veiksmas, todėl labai greitai seneliai gali išmokyti anūkus, nes pasak informantų „*man gražiausia kuomet senelė vedasi anūkytę prisirinkusių lauko gėlynų jų pašventinti*“ (8).

Kaip viena iš Joninių ir Žolinių simbolikos aiškinimo ir perteikimo formų yra galima edukacinė veikla. Todėl galima daryti prielaidą, kad artėjant šioms šventėms yra rengiamos įvairios edukacijos įvairaus amžiaus žmonėms. „*Edukuojam kartais ir patys ir specialistus pasikviečiam, prieš šventes atsiranda norinčių pasiklaustyti*“ (4). Remiantis tokiu atsakymu galima teigti ir tai, kad edukacijos apie Joninių ir Žolinių simbolius, atributus būna tik vienkartinės prieš šventes, todėl galima teigti, kad tai susiję su poreikiu priminti ir puoselėti senąsias tradicijas.

Vieno informanto nurodyta, kad viena iš tradicinių atributų perdavimo formų yra jos praktinis taikymas, - „*rugiapjūtės pabaigtuvių vainikas bei pirmo derliaus iškepta duona*“ (4).

Vadinasi, skirtinguose regionuose galima sutikti ir kitokių šventinių atributų, kurie yra įprasti konkrečiai vietai ir priimami kaip nuolat naudojamos tradicijos.

Viena laukiamiausių metų švenčių yra Kalėdos. Tačiau šios šventės formos ir raiška yra atitolusios nuo senųjų tradicijų, todėl buvo siekiama nustatyti, kokie svarbiausi akcentai yra naudojami švenčiant Kalėdines šventes (žr.10 lentelę).

10 lentelė-**Atributai, naudojami kalėdinių švenčių metu**

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Kalėdiniai atributai	Adventinio laikotarpio akcentavimas	<...visas adventinis laikotarpis mūsų kc padalinyje kas sekmadienį uždegama adventinė žvakė...>[5]; <...ir vis tik yra advento laikas, advento pabaiga, susikaupimas, ramybė, dėl to stengiamės organizuoti advento vakarus...>[6]; <...svarbu atskirti adventinį periodą nuo kalėdinio periodo...> [7]; <...adventiniu periodu gaminamės žaisliukus ant eglutės iš šiaudeliu iš skiautelių...>[7];
	Kalėdinės eglutės įžiebimas	<...kalėdinės eglutės įžiebimas tampa vos ne reikšmingiausia atributu...>[1]; Kalėdinės eglės įžiebimas...>[2]
	Kalėdų senelio atvykimas	Kalėdų senelio atvykimas...>[2]; Kai sulaukiam Kalėdų senelio [3];
Kalėdinių tradicijų perteikimo galimybės	Edukacija	<...pasitelkdami edukacines galimybes pinti šiaudų sodus, gaminti senovinius žaisliukus...>[1]; <...kada būna edukacijos, pinami advento vainikai...>[4]; <...edukacijos vainikų pynimas...>[5]; <...padarome ramų periodą edukacijoms su ramiais rateliais su pasakojimais senolių tradicijų kviečiame senjorus...>[7];<... galėčiau su vaikais baronkas kepti, klečkiukus daryti edukacijas...>[8]
	Protmūšiai	<...protmūšius jaunimui, kad susipažintų ir su senosiomis kalėdinėmis tradicijomis[1];.
	Kalėdiniai skaitymai	<...vyksta kalėdiniai skaitymai kuri taip pat turi jau savo tradiciją, būna paruoštos kalėdinės giesmės...>[4];
	KC organizuojami renginiai	<...kultūros įstaigoje, darome parodomą programą, mušam sviestą, turime dainas, turime specialius kalėdinius ratelius...>[8];
Kalėdinio renginio prasmė	Komercinis požiūris	<...renginiai ne tik KC bet ir mokyklose, darželiuose jau tampa komerciniai...>[1]; <...renginiai tampa jau komerciniai...>[3]; <...svarbu nepasiduoti tai blizgučių manijai tam vartotojiškumui...>[6]; <...pastaruju metu yra viskas paverčiama tik į linksmybes tik į blizgučius tik į šou...>[7]; Kalėdinės šventės pas mus jau tapo komercinis renginys...>[8]
	Bendravimas	<...pabendrauti, įsigyti kažkokių dovanėlių, pabūti su šeima kitoje aplinkose...>[1]; <...žmonėms pabūti kartu, pasidaryti sau tai kokį atributą, susijusi su Kalėdom...>[3]; <...tai tiesiog pabuvimas bendrystėje ilgais vakarais, prie arbatos galimas giesmių išmokimas...>[5]; <...tai vis tik emocija tas bendrystės jausmas noras pabūti kartu...>[6];
	Naujų reginių tikimybė	<...žmonės galbūt tikisi pamatyti, išgirsti kažkokį įdomų naują kolektyvo pristatomą numerį...>[4]; <...tai yra svarbu atrasti kažką naujo kas yra užmiršta...>[7];
	Šeimos subūrimas	Tai renginys visai šeimai...>[2]; Kalėdos yra pati didžiausia šeimos šventė...>[6];

Analizuojant informantų atsakymus nustatytos trys kategorijos. Pirmoji kategorija – kalėdiniai atributai, kuriai išskirtos trys subkategorijos. Antroji kategorija – kalėdinių tradicijų perteikimo galimybės, kuriai išskirtos keturios subkategorijos. Trečioji kategorija – kalėdinio renginio prasmė, kuriai išskirtos keturios subkategorijos.

Pagal pateiktus informantų atsakymus matyti, kad kalėdiniai atributai šiuolaikinėje visuomenėje iš esmės kultūros centrų renginiuose yra likę tik trys: advento laikotarpis,

kalėdinės eglutės įžiebimas ir Kalėdų senelio atvykimas. Informantų išskiriama adventinio laikotarpio svarba, jo prasmė „*nuteikti vaikus gerąja prasme, kad jie lauktų Kalėdų ir ne tik dovanų, bet bandytų patys sukurti dovaną ir padovanotų šeimos nariams ir tas kalėdinis laukimas būtų didingas*“ (5). Svarbu pastabėti, kad adventinis laikas buvo svarbus senovėje, todėl ir pastaruoju metu yra siekiama išlaikyti Advento ir Kalėdų atskyrimą „*paskutiniu metu yra labai sugretinama ir visą laiką yra tiesiog šventė nors mūsų senoliai tikrai tikrai turėjo ir ramybės periodą ir švenčių periodą*“ (7).

Kalėdinės eglutės įžiebimas yra vienas iš Kalėdinių atributų, tačiau ši elementas tampa labiau komercine švente. Panašiai vertinamas ir kitas svarbus Kalėdų elementas – Kalėdų senelio atvykimas. Tačiau neišsakomi dideli lūkesčiai, ko tikimasi iš šių senųjų tradicinių akcentų „*Svarbu, kad programa būtų patraukli ir įdomi, reikia apjungti visas kartas*“ (2). Taigi kalėdiniai atributai tampa tik kaip kažkokio renginio dalimi ar elementu.

Kaip dažniausiai buvo įvardijama ankstesniuose atsakymuose, taip ir kalbant apie kalėdinių papročių ir tradicijų perdavimą išryškėja kultūros centrų galimybės organizuoti trumpalaikes edukacijas, kurios yra skiriamos konkrečiai kalendorinei šventei, „*nes grįžtant prie žaisliukų prie stalo puošmenų mes turime tokio gražaus paveldo kad bar galėtume tiktais puoselėti, puoselėti, atrasti vėl įgyvendinti nes mūsų gaminami sodai įtraukti į Unesco nematerialaus paveldą*“ (7). Vadinasi, galima teigti, kad kultūros centruose yra dirbančių entuziastų, kurie edukaciją mato kaip vieną aktualiausių galimybių puoselėjant ir perduodant senąsias tradicijas.

Jaunimui yra skiriami protmūšiai, kas leidžia daryti prielaidą, kad edukacijos daugiau tinka jaunesniems vaikams, o paauglių ir jaunimo pritraukimui reikalingos jų mėgiamos veiklos formos. Todėl kultūros centruose yra organizuojami ir pačių centrų darbuotojų organizuojami renginiai. Galima pastebėti, kad kai kur vyksta ir kalėdiniai skaitymai ar giesmių giedojimo vakaras. Todėl apibendrinant galima teigti, kad senosios kalėdinės tradicijos perduodamos įvairiai, prisitaikant prie gyventojų pomėgių ar poreikių.

Kalėdinio renginio ar susibūrimo prasmė nuo seniausių laikų siejama su laukimu, gėrio ir bendrystės dalijimu, tačiau dabartinėje visuomenėje, pasak informantų, kalėdiniai renginiai tampa komerciniais, o tai reiškia, kad didinamas vartotojiškumas, skatinama pirkti įvairiausias dovanas, neatsižvelgiant į tradicijas kukliai, paties gamintai dovanėlei, kuri padėtų išsakyti jausmus, padėkoti už gerumą, buvimą kartu.

Bendravimas išlieka kaip viena iš kalėdinių renginių prasmė. Taigi žmonių susibūrimas, bendrystė yra svarbi ir šiuolaikinei visuomenei. Kaip rodo informantų atsakymai, kalėdiniuose renginiuose žmonės apsilanko ir dėl tikimybės pamatyti ar sužinoti,

kažką naujo. Tačiau svarbiausia kalėdinio susibūrimo prasmė – buvimas su šeima. Šio elemento kol kas laikas nepakeitė, nors ir šeimos kalėdinės tradicijos keičiasi.

Artėjant pavasariui labai svarbi ir linksmi švenčiama yra Užgavėnių šventė. Todėl buvo siekiama išsiaiškinti, kokie simboliai, tradicijos yra naudojami Užgavėnių metu ir kaip į šios šventės šventimą įsijungia gyventojai (žr. 11 lentelę).

11 lentelė-Užgavėnių tradicijos ir simboliai kultūros centrų renginiuose

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Užgavėnių simboliai ir atributai	Linksmumas ir juokas	<i>Pagrindinis simbolis-juokas ir linksmumas...>[1]; Visų pirma gera nuotaika puiki atmosfera, linksmumas...>[3]; <...tiesiog linksmintis be jokių apribojimų [5]; Manau Užgavėnės yra viena linksmiausių švenčių, iš visų tradicinių lietuvių švenčių ir jų papročių...>[6]; <...visi žaidimai tai yra šėliojimai džiaugsmo šventė kuri patinka...>[7]; <...galima tik džiaugtis tuo kad žmonės su noru gali truputėli pašmaikštauti...>[7];</i>
	Pagrindiniai personažai	<i>Lašininis ir Kanapinis...>[1]; Morė, varymas žiemos...>[2]; <...lašininio ir kanapinio mūšis...>[3]; <...būna lašininio ir kanapinio kova...>[4]; <...Užgavėnės tikrai neapsieina be Morės deginimo...>[6]; <...Morės deginimas, tai yra lašininio kanapinio kova...>[7]; <...Morę deginom, laikomės tos tradicijos...>[9];</i>
	Užgavėnių kaukės	<i><...tai Užgavėnių kaukės...>[2]; <...persirengėliai...>[3]; <...taip pat ateina persirengėliai vaikai ir kartais ateina ir suaugę persirengę...>[4]; <...skatinam žmones aktyviau dalyvauti puošti kaukėmis...>[5]; <...todėl ir kaukės visos buvo baisokos galima sakyti pašėpiančios...> [7]; <...iki Užgavėnių žinoma organizuojam kaukių darymus...>[7]; <...dirbi su kaukėm praeina kalnas žmonių ir ant galo išrenka gražiausias kaukes...>[8]; <...meno mokykla kaukių atsinešė...>[9];</i>
	Maisto gausa	<i><...bei daug sotaus maisto...>[1]; <...blynų kepimas...>[3]; <...mes organizuojame blynų kepimą...>[4]; <...aišku blynų valgymo čempionatą...>[4]; <...reikėdavo daug valgyti ir valgyti mėsą šiems laikams mūsų tapęs simbolis yra blynai tai keпам blynus jais vaišinanės...>[6]; <...visi kepė blynus įvairiais skoniais vaišino žmones...>[9];</i>
	Supynės	<i>Šiais metais netgi supynes pastatėme...>[1];</i>
Užgavėnių raiška	Vaidyba	<i><...per Užgavėnės daugiau vaidybos, teatro...>[1]; <...persirengėliai, vaidyba...>[3]; Užgavėnės tai yra improvizacija atsipalaidavimas, padūkimas...>[9];</i>
	Žaidimai, rungtys	<i><...liaudiški žaidimai, įvairios sportinės rungtys...>[2]; <...varžytuvės, būtinai virvės traukimas...>[3]; <...vyksta žaidimai, šokiai, rateliai...>[4];</i>

Analizuojant informantų atsakymus nustatytos dvi kategorijos. Pirmoji – Užgavėnių simboliai ir atributai, kuriai išskirtos 5 subkategorijos. Antroji Užgavėnių raiška, kuriai išskirtos dvi subkategorijos.

Aptariant Užgavėnių simbolius svarbiausia paminėti, kad tai šventė, kurioje linksmumas ir juokas yra vienas svarbiausių atributų. Tokios nuostatos laikosi tiek tyrime dalyvavę informantai, tiek autoriai, analizavę ir aptarę Užgavėnių ypatumus: Vaicekauskas (2005), Žarckus (2009), Šaknys (2015), Sungailienė (2017). Linksmumą ir džiaugsmą šiai šventei atneša besibaigianti žiema, šaltas ir nykus kalendorinis laikotarpis.

Taip pat išliko nuo seniausių laikų pagrindiniai Užgavėnių personažai, be kurių ši šventė nelabai įsivaizduojama. Todėl visi informantai įvardija Lašininio ir Kanapinio kovą bei

Morės deginimą. Galima tik pastebėti, kad šie pagrindiniai veikėjai, kaip ir dauguma kalendorinių švenčių elementų keičiasi, modernėja, bet jų kova ir Morės sudeginimo prasmė išlikusi.

Svarbus Užgavėnių šventės simbolis yra užgavėnių kaukė. Informantų akcentuojamas kaukėje atspindintys charakteriai, įvardijama, kad nuo seniausių laikų, užgavėnių kaukės buvo susijusios su žmogaus charakterio savybių pašėpimu „tai dabar yra truputėli sudėtingiau bet naudojam gyvulines kaukes kaip ožiai, kaip gervė, raganas, laumes, kad nebūtų niekam įžeidimų, aišku naudojam gydytojo kaukę kuris gali visus pagydyti nediskriminuojant šios profesijos“ (7). Remiantis pateiktas atsakymais, galima teigti, kad šventės organizatoriai, siekdami prikviešti vis daugiau žmonių ir šventės dalyvių sugalvoja gražiausios kaukės rinkimus „organizuojam gražiausios kaukės rinkimą tikėdamasi kad vis tiktais paskatins žmones pasipuošti ateinant“ (6). Tačiau reikia pastebėti ir tai, kad kaukių gamyba, kaip ir daugelis kitų šventinių elementų modernėja ir kinta „kaukių gamyba įvairiausia mes jau keletą metų naudojame nertas kaukes kas yra dar kaip ir naujovė bet labai jos linksmos būna šmaikščios ypatingai raganos“ (7). Tačiau tikriausiai yra svarbu, kad pati užgavėnių kaukė kaip simbolis dar yra svarbi.

Užgavėnės labai aiškiai neša žinia, kad laukia gavėjimas ir susilaikymas nuo sotaus maisto, todėl pačių Užgavėnių simbolis yra maisto gausa, šventėse verdami ir kepami įvairūs patiekalai „nes turim galimybę lauke virti didelius katilus sriubos, o verslininkai pristato savo sočiuosius kepinus at laužo“ (1), kurie taip pat prikviečia gausų būrį šventės svečių ir žiūrovų.

Vieno informanto buvo paminėtos supynės, „tai bent vaikai prisisupo, o mūsų etnografė aiškino, kodėl reikia per Užgavėnės suptis“ (3). Taigi galima daryti prielaidą, kad vis mažiau specifinių simbolių ir tradicijų išlieka visuose regionuose, tačiau kai kurie regionai turi išsaugoję jiems svarbius akcentus, kuriuos gali ir moka perteikti ateinančioms kartoms.

Aptariant Užgavėnių šventės raišką išryškėjo dvi svarbios Užgavėnių šventėse taikomos raiškos formos: tai vaidinimas ir žaidimai bei rungtyniavimas. Vadinasi, patys Užgavėnių simboliai, kaukės ir persirengėliai sudaro galimybes šventės raiškai. O tai, kad šventės dalyvius yra siekiama įtraukti į visas aktyvias veiklas, organizatoriai ir siūlo sportines rungtis ir žaidimus. Būtent dėl tokių raiškos galimybių ši šventė yra linksma, o jos dalyviai nėra vien pasyvūs žiūrovai.

3.3. Senųjų kalendorinių švenčių raiškos kaita ir organizavimo sunkumai

Kaip bet kuris veiksmas taip ir kalendorinės šventės yra besikeičianti veikla, todėl svarbu aptarti, kaip keičiasi kalendorinių švenčių raiška, kiek atsižvelgiama į tradicijas per pastaruosius 10 ar 5 metus (žr. 12 lentelė).

12. lentelė-Tradicionių kalendorinių švenčių raiškos kaita per 10 ar 5 metus

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Kalendorinių švenčių raiškos pokyčių akcentai	Komercija	<...vis daugiau komercijos...>[1]; <...daug komercijos...>[3];
	Žalingi įpročiai	<...daugiau alkoholio...>[1]; <...žalingi įpročiai...>[3];
	Nesidomintis jaunimas	<...daugiau nemalonių incidentų jaunimo tarpe...>[1]; <...nes nebenori jaunimo „pasirėkavimų“...>[1]; <...triukšmingas jaunimas...>[3].
	Vyresnių žmonių atsiribojimas	<...vyresnieji mažiau beateina į šventes...> [1]; <...kadangi ir žmonių vyresnių kurie dalyvaudavo tose šventėse...>[3]; <...nebeturime folklorinio kolektyvo, kuris daugelių švenčių atstovaudavo pravedavo...>[4]; <...ar bus norėtųjų ir mylėtojų, nes mūsų karta su mumis nutils ir neliks bet šiaip liūdesys ima kai pagalvoji...>[8];
Tradicionių išstumiantys elementai	Renginių gausa	<...visa tai praranda savo paskirtį...>[1]; Dabar renginių gausa, laisvė pasirinkimas renginių, koncertų daugybės...>[5]; <...o turinio tai nėra išėini iš to renginio ir nesupranti apie ką čia buvo...>[9].
	Gyvenimo veiklos pokyčiai	<...nebedirbam visų ūkiškų darbų, nebeaktualu, koks bus oras ir pan...>[1];
	Visuomenės atsinaujinimas	„nors kiekvienoje šventėje būtų galima įžvelgti kažką naujo“ [2]; <...žinoma keičiasi kaip nebegalime Užgavėnėse kai kurių personažų įvardinti kurie būdavo labai šmaikštūs ir tikrai smagūs...>[7]; <...o tu simbolių visokiausių, kiti baltišką daro Jonines, daugumas aišku tų baltiškų nesupranta...> [8];
	Siekis išlaikyti esminius simbolius	<...pagrindinius tradicinių kalendorinių švenčių simbolių ir apeigas vis tik stengiamės išlaikyti...>[6]; <...gražu yra tai kad pagrindiniai akcentai liko...>[7]; Ir jeigu mes labiau grįžtume i tradicijas mes patys gal būtume turtingesni...>[9];

Analizuojant informantų atsakymus nustatytos dvi kategorijos. Pirmoji – kalendorinių švenčių raiškos pokyčių akcentai. Kuriai išskirtos keturios subkategorijos. Antroji – tradicijas išstumiantys elementai, kuriai išskirtos keturios subkategorijos.

Informantų požiūrių kalendorinės šventės šiuolaikinėje visuomenėje daugiau pasireiškia komercinių požiūriu, nes akcentuojamos mokamos pramogos, mokamos vaišės, „tikrai prarandame tą paprotinį šventimą, tai jei tik darbuotojų iniciatyva dar bandom organizuoti įvairias varžytuves“ (1). Pačių organizatorių iniciatyva yra dar bandoma organizuoti varžytuves, kad šventėje nebūtų tik mugės, įvairi prekyba ir dar alkoholis. Informantai teigia, kad švenčių metu labai pastebimas jaunimas, kuris yra nekultūringas, pasižymintis žalingais įpročiais, nebesidomintis tradicijomis, o naudojantis galimybe patriukšmauti, pasireikšti netinkamu elgesiu.

„Mūsų kultūros centro darbuotojų dėka bandoma tęsti tas tradicijas, puoselėti jas, suvienyti, pritraukti įvairaus amžiaus žiūrovus“ (3), tačiau kaip pastabi informantai, vyresnio amžiaus žmonių skaičiaus mažėjimas šventėse, parodo, kad siekiama išvengti pasibuvimo jaunimo lėbavimuose ir triukšminguose renginiuose.

Pristatant tradicijas išstumiančius elementus pirmiausia informantai akcentuoja įvairių renginių gausą. Vadinasi, komercija ir poreikis užsidirbti sudaro sąlygas įvairiems atlikėjams, renginių organizatoriams ieškoti galimybių, kaip sukviesti žmones, todėl vyksta mažesni ar didesni renginiai, tačiau, pasak informantų, jų turinys dažnai lieka nesuprastas.

Kalendorinių švenčių šventimo poreikio mažėjimui įtakos turi ir žmogaus gyvenimo veiklos pokyčiai. Šiuolaikinei visuomenei nebėra svarbus metų ratas, gamtos požymiai, metų laikų kaita, kadangi nebėra senųjų darbų, prie kurių anksčiau buvo pritaikytos ir kalendorinės metų šventės.

Taip pat švenčių pokyčiams įtakos turi ir visuomenės atsinaujinimas, suvokimas ir papročių supratimas. \visuomenei atsiranda naujų vertybių, naujų simbolinių dalykų, todėl senieji simboliai ir tradicijos pasikeičia, įgauna kitokius pavidalus.

Labai svarbu yra tai, kad kultūros centrų darbuotojai stengiasi išlaikyti esminius simbolius. „Svarbu, kad kalendorinių švenčių simbolika išlieka margutyje, išlieka Užgavėnių kaukėje, išlieka Kalėdinėje žaisliuke, išlieka Joninių vainike, Rasų ir Janinų sveikinimuose, ažuolo vainike...“ [7]. Todėl kalendorinių švenčių simbolika, nors ir įgavusi kitokius pavidalus dar yra žinoma, suprantama ir į šias šventes susirenka žmonės.

Paskutiniu interviu klausimu buvo siekiama nustatyti, ką švenčių organizatoriai mano apie kalendorinių švenčių išlikimą ir jų organizavimo sunkumus (žr. žr. 14 lentelę).

14. lentelė-**Kalendorinių švenčių organizavimas ateityje**

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantys teiginiai
Ateities švenčių raiškos elementai	Žiūrovo sudominimo formų paieškos	<...renginio dalyvių yra be galo sunku sudominti...>[2]; <i>Kaskart reikia ieškoti naujų, įdomių formų...>[2]; <i>Naujos formos leistų daugiau sudominti žiūrovą.</i>[3];</i>
	Entuziastų pastangos	<...tik darbuotojų noras padės ilgiau išlaikyti...>[3]; <...iš didžiulės meilės savo darbui manau išliks tos senosios tradicijos ir senieji papročiai...>[7]; <... jeigu darysime tai išliks viskas o jei nedarysime ir bus ba ba...> [8]; <.. kultūros centras turi būti šioks toks Prometėjas...>[9];
Kalendorinių švenčių organizavimo sunkumai	Sensta senoji karta	<..labai toks ant dangaus dūmais dėl to kad grubiai tariant sensta senoji karta kultūros o vis tik prisitraukti jaunos...>
	Komercinių renginių įtaka	<...didelį darbą dirba komerciniai renginiai kurie iš tikrųjų šventes padaro...>[6];

Analizuojant informantų atsakymus nustatytos dvi kategorijos, kurioms išskirtos keturios subkategorijos. Labai nedaugžodžiaujant kalbėjo informantai įvardindami elementus, kurie turės įtakos ateityje organizuojant kalendorines šventes. Labai svarbu bus atrasti naujas renginio raiškos formas, kurios patiktų žiūrovui ir jį sudomintų, nes šiuolaikinis žiūrovas yra „prisotintas“ įvairiais renginiais, patirtimi, galimybėmis, todėl tai vienas sudėtingiausių iššūkių renginių organizatoriams.

Vienas esminis elementas, kuris galėtų padėti išlaikyti senąsias kalendorinių švenčių tradicijas tai yra entuziastų pastangos. Vadinasi, jei kultūros centruose liks tokių darbuotojų, kuriems bus svarbu ir aktualu laikytis kalendorinių švenčių tradicijų, tai tokios šventės liks, jei tokių darbuotojų nebeliks, nebeliks ir švenčių. „Manau jeigu bus nors keli kultūros darbuotojai kuriems bus aktualios šitos visos šventės, tai ta tradiciją išlaikysime, o jei neliks tokiu entuziastų, tai ir tų švenčių manau likimas liūdnas. Manau kad dalyviai turi ateiti ten kur juos uždega, juos įkvepia ir jie ateina ir dalyvauja tose šventėse“ (4).

Organizuojant kalendorines šventes ir puoselėjant senąsias tradicijas sunkumus sukelia dvi priežastys: senstanti senoji karta. Vadinasi, anksčiau žmonėms labiau reikėjo tradicijų, pabendravimo, pasibuvimo kartu. O pačioms šventėms kintant didžiausią įtaką yra komercinių renginių, kuriuose pramogos, laisvas elgesys užgožia tradicijas ir jos tampa nebeįdomios. „Vis tik nors ir pakeistas, prisitaikytas tradicijas reikia gerbti, mokėti jas puoselėti ir perduoti tai, ką turim gražaus“ (1).

Apibendrinant tyrimo duomenis galima teigti, kad kultūros centruose organizuojamos kalendorinės šventės dėl kultūros centro paskirties – organizuoti renginius ir gyventojų poreikio, dalyvauti kultūrinėse šventėse tenkinimo. Tačiau stebima naujų, iš vakarų, atėjusių švenčių įsigalėjimas jaunimo tarpe, kalendorinės šventės vis mažiau aktualios jaunimui, nes jas išstumia tokios šventės kaip Helovynas ar Valentino diena, dėl savo šventimo pobūdžio, kuris jaunimui yra patrauklesnis ir įdomesnis. akcentuojamas komercinis švenčių pobūdis, kuomet daugiau dėmesio skiriama vartojimui, prekybai. Pavasario gražiausia šventė – Velykos. Ji siejama su bendravimu, susitikimu, papročiai ir informacija perteikiama per edukacines veiklas. Kai kuriuose kraštuose Velykos dažniausiai būna bažnytinė šventė su liturginėms eisenomis, o kultūros centruose lieka įprasti koncertai, susitikimai ir kitoks pabendravimas.

Vasaros laikotarpio kalendorinės šventės kaip ir kitų metų laikų šventės turi savo papročius ir tradicijas. Tačiau didžiausio žiūrovų dėmesio sulaukia muzikiniai koncertai.

Senosios kalėdinės tradicijos perduodamos įvairiai, prisitaikant prie gyventojų pomėgių ar poreikių. Kalėdinio renginio ar susibūrimo prasmė nuo seniausių laikų siejama su laukimu, gėrio ir bendrystės dalijimu, tačiau dabartinėje visuomenėje kalėdiniai renginiai tampa komerciniais, o tai reiškia, kad didinamas vartotojiškumas, skatinama pirkti įvairiausias dovanas, neatsižvelgiant į tradicijas kukliai, paties gamintai dovanėlei, kuri padėtų išsakyti jausmus, padėkoti už gerumą, buvimą kartu. Bendravimas išlieka kaip viena iš kalėdinių renginių prasmė. Taigi žmonių susibūrimas, bendrystė yra svarbi ir šiuolaikinei visuomenei

Švenčiant Užgavėnės išliko nuo seniausių laikų pagrindiniai Užgavėnių personažai, be kurių ši šventė nelabai įsivaizduojama. Todėl visi informantai įvardija Lašininio ir Kanapinio

kovą bei Morės deginimą. Galima tik pastebėti, kad šie pagrindiniai veikėjai, kaip ir dauguma kalendorinių švenčių elementų keičiasi, modernėja, bet jų kova ir Morės sudeginimo prasmė išlikusi.

IŠVADOS

1. Kultūros centrai, atsižvelgdami į gyventojų poreikį, teikia paslaugas ar organizuoja renginius. Išskiriami trys kultūros centrų veiklos poveikio lygmenys – kultūros sritims ir kūrėjams, visuomenei ir bendruomenei bei vietos aplinkai. Norint realizuoti kalendorinių švenčių raišką yra būtina paslaugų ir renginių įvairovė, turinio tikslingumas ir meninė renginių kokybė. Kalendorinės šventės yra vienas iš kultūros aspektų, todėl jų raiška ir perteikimas šiandieninei visuomenei yra svarbus dėl galimybės pažinti savo šaknis, išsaugoti tradicijas, suprasti praeitį. Kalendorinių švenčių organizavimas leistų atskleisti kultūrinių renginių formų įvairovę, edukuoti renginių dalyvius, ugdyti jaunos kartos pilietiškumą ir sudaryti sąlygas švenčių metu įgyvendinti komercines veiklas taip skatinant vietinių verslininkų iniciatyvas.
2. Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad kalendorinių švenčių tradicijų susiformavimo pagrindas buvo kalendoriniai papročiai. Autoriai kalendorines šventes klasifikuoja įvairiai: pagal kalendorių, pagal darbo ar metų ciklus. Lietuvių kalendorinės šventės buvo glaudžiai susietos su žemdirbyste užsiimančiais žmonių darbais ir gyvenimo būdu. Tuomet kalendoriaus pagrindą sudarė metų skirstymas į sezonus pagal lygiadienius bei saulėgrįžas, todėl daugelis autorių išskiria tris pagrindines senąsias lietuvių kalendorinių metų ciklo šventes – Rasas, Ilges ir Užgavėnes. Kalendorinių švenčių šventimo ir raiškos kultūra gali būti apibrėžiama kaip psichinės ir fizinės žmogaus reakcijos visuma, pasireiškianti veiksmais ir veikla, kuri apibūdina žmonių elgesį, konkrečių grupių santykius natūralioje aplinkoje. Kalendorinių švenčių kultūrinė raiška siejama su žmonių tapatumu, veiksmu pagal būdingus elgesio modelius, sukurtus žmogaus įvairius kūrybinės veiklos produktus, sukurtą socialinę aplinką, reikalingą visuomenės raidai. Kalendorinių švenčių skleidžiama kultūros reikšmė žmogui pasireiškia galimybe sukurtą patirtį išsaugoti ir perduoti ateinančioms kartoms, leidžia žmogui atkurti turimą patirtį meno kūrinuose ar veiklose.
3. Rajono kultūros centrai organizuoja kalendorines šventes, siekdami įgyvendinti jiems priskirtą kultūrinių renginių organizavimo funkciją. Susidomėjimas tradicinėmis kalendorinėmis šventėmis mažėja, kadangi jas išstumia iš įvairių šalių atėjusios modernios šventės, kurios turi patrauklesnius atributus, šventimo charakterį ir pan.

Siekiant užtikrinti tradicijų tęstinumą, kultūros centrams yra būtina ieškoti patrauklių formų, kaip sudominti žiūrovus, kaip motyvuoti jaunimą, būti ne tik pasyviu žiūrovu, bet ir aktyviu dalyviu. Atlikus empirinį tyrimą nustatyta, kad kalendorinių švenčių raiška kultūros centrų organizuojamuose šventiniuose renginiuose yra labai įvairi, tačiau turi ir bendrų bruožų. Velykų ir Kalėdų šventiniame laikotarpyje kultūros centruose taikoma edukacija, akcentuojamas poreikis dalintis informacija ir patirtimi su vaikais bei jaunimu. Pastebima, kad šventėse vis daugiau atsiranda komercinių bruožų ir vis mažiau lieka senųjų tradicijų. Daugiausiai seniausių simbolių išsaugojusios yra Užgavėnės (vyksta persirengėlių eitynės, kepami blynai ir pan.) ir Joninės (išlaikiusios laužų kūrenimą, vainikų plukdymą, kai kur paparčio žiedo ieškojimą). Mažiausiai senųjų tradicijų lieka Sekminėse, kur tenka stebėti daugiau renginį su muzikiniu koncertu.

REKOMENDACIJOS

1. Rajono kultūros centruose dirbantiems renginių organizatoriams tikslinga, organizuojant kalendorinių švenčių renginius, įvertinti skirtingo amžiaus žmonių poreikius, pasiūlyti veiklas, kuriose būtų užimti vaikai, jaunimas bei senjorai.
2. Remiantis atlikto tyrimo rezultatais, galima teigti, kad perduodant informaciją ir kalendorinių švenčių tradicijas labai pasiteisina edukacinės veiklos, todėl tuose kultūros centruose, kur tokia praktika nėra taikoma, tikslinga organizuoti edukacijas vaikams, paaugliams ir jaunimui.
3. Siekiant išsaugoti kalendorinių švenčių tradicijas, kultūros centrų renginių organizatoriams ir meno vadovams tikslinga rinkti filmuotą medžiagą su senųjų rajono gyventojų prisiminimais ir pasakojimais apie tai, kaip anksčiau būdavo švenčiamos kalendorinės šventės.

LITERATŪRA

- Anderson-Levitt, K. M. (2012). Complicating the Concept of culture. *Comparative Education*, 48(4), 441-454.
- Andrijauskas, A. (2001). Kultūros sąvokos prasmų laukas ir funkcijos. *LOGOS*, 24, 6 – 21.
- Apanavičius R., Alenskaitė E., Griškus A. (2013). *Kaimo kultūrinės veiklos modeliavimo principai. Kaimo raidos kryptys žinių visuomenėje*. Vilnius: BKM leidykla. 2(6), p. 7-26.
- Beugelsdijk, S., Welzel, C. (2018). Dimensions and Dynamics of National Culture: Synthesizing Hofstede With Inglehart. *SAGE*, 49(10), 1469-1505.
- Bibler, V. (2021). The Concept of Culture. Culture as a Communication of Cultures. The World for the First Time. *Russian studies in philosophy*, 58(5), 378 – 386.
- Blockytė-Naujokė, K. (2020). Sekminės Mažojoje Lietuvoje: nuo pirmųjų paminėjimų iki šių dienų. *RES HUMANITARIAE*, XXVII, 8-27.
- Čepienė, I. (2008). *Lietuvių etninė kultūra. Raidos įžvalgos*. Vilnius: Alma litera
- Daraškevičius, V. (2019). *Saulės ratu*. Vilnius: Asociacija Vilniaus dzūkuliai.
- Duke, E. O. (2018). The Instrumental Functions of Cultural Studies and Policies in Contemporary Nigerian Society. *International Journal of Culture and History*, 4(4), 1-4.
- Drankovich G. (2023). A Step-by step guide on how to organize a cultural event. <https://rentforevent.com/blog/a-step-by-step-guide-on-how-to-organize-a-cultural-event/>
- Dundulienė, P. (2005). *Lietuvių šventės. Tradicijos, papročiai, apeigos*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Dundulienė, P. (2020). *Lietuvių kalendoriniai ir agrariniai papročiai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
- Erlingssona, Ch., Brysiewicz, P. (2017). A hands-on guide to doing content analysis. *Afr J Emerg Med*, Vol. 7(3), 93-99.
- Gaižauskaitė I., Valavičienė, N. (2016). Socialinių tyrimų metodai: Kokybinis interviu. Vilnius: Romerio universitetas.

- Ginkevičė G. (2016). Renginių organizavimas virtualioje erdvėje. Magistro darbas. <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:15977451/datastreams/MAIN/content>
- Gimbutienė, M. (1985). *Baltai priešistoriniais laikais*. Vilnius: Mokslas.
- Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis (2020). Tyrimo ataskaita. <https://www.kulturostyrimai.lt/wp-content/uploads/2021/05/GYVENTOJU-DALYVAVIMAS-KULTUROJE-IR-PASITENKINIMAS-KULTUROS-PASLAUGOMIS-2020-Santrauka.pdf>
- Jaroszynski, R. (2024). Selected Definitions of Culture. <https://brill.com/display/book/9789004691186/BP000011.xml>
- Frolova A. (2013). Modern Holiday Calendar of the Russians. *Етноантрополошки проблеми*, 19(1), 239-257.
- Jokubaitis, A., Jokubaitis, L. (2018). Liberalizmas kaip kultūros filosofija. *Problemos*, 93, 102 – 113.
- Jokubaitis, A., Jokubaitis, L. (2020). Politinė Stasio Šalkauskio kultūros filosofijos prasmė. *Politologija*, 100, 8-33.
- Jurėnienė, V., Bleizytė, L. (2017). Kultūros svarba užtikrinant valstybės saugumą. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka.*, 18, 22-29.
- Jonkus, D. (2020). Arūnas Sverdiolas ir fenomenologinė kultūros filosofija. *Problemos, priedas*, 31-37.
- Imbrasienė B. (1990). *Lietuvių kalendorinės šventės*. Vilnius: Lietuvių liaudies kultūros centras. https://www.lnkc.lt/eknygos/Lietuviu_kalendorines_sventes_Imbrasiene_B.pdf
- Yakubenko A. (2023). Organization of Cultural and Leisure Events on the Basis of Village Cultural Centers. *Socio-Cultural managment Journal*, 6(1), 165-180.
- Kalnius, P. (2019). Etninės kultūros sąvoka etnologijoje ir jos vartojimo variacijos Lietuvoje. *RES Humanitaria*, XXVI, 70-91.
- Keciorytė V., Rimkus E. (2021). Kultūra, vartojimas ir kūrybos ekonomika: filosofiniai, sociologiniai ir komunikaciniai aspektai. *Filosofija. Sociologija*, 32(3), p. 292-300.
- Klimka, L. (2009). *Tradicinių kalendorinių švenčių semantika*. Monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Klimka, L. (2013). *Lietuviškųjų švenčių rate*. Vilnius: Žara.
- Klimka, L., Kazlauskas, R., Lazdauskaitė, Ž. (2015). *Po tėviškės dangum*. Vilnius: Žara.

- Kokybinis kultūros centrų tyrimas.* (2022). Galutinė ataskaita. Vilnius: Lietuvos kultūros ministerija.
- Kushnir V. G. (2020). Improvization in Tradicion Culture. *Journal Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați, Fascicula XX, Sociologie*, 11(1), p. 45-55.
- Laurinavičiūtė-Petrošienė, L. (2015). *Žanro virsmas: Žemaitijos Užgavėnių dainos.* Monografija. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
- LR kultūros centrų įstatymas (2004) (AR 2024). Valstybės žinios 2004-08-03, Nr. 120-4435.
- Malcienė Z., Vietienė I. (2022). Bendruomenės narių bendradarbiavimo galimybės kultūrinės veiklos kontekste. Iššūkiai ir socialinė atsakomybė versle, p.91-101.
- Mironenko, I., Sorokin, P. (2018). Seeking for the Definition of “Culture”: Current Concerns and their Implications. A Comment on Gustav Jahoda’s Article “Critical Reflections on some Recent Definitions of “Culture“. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, 52, p. 331-340.
- Paukštytė-Šaknienė, R. (2013). Tradicija šiuolaikinių kalendorinių ir gyvenimo ciklo švenčių kontekste. *RES HUMANITARIAE*, XIV, p. 303-322.
- Paukštytė-Šaknienė, R. (2016). Šeima ir kalendorinės šventės Lietuvoje. *Lietuvos etnologija*, 16(25), p. 9-31.
- Paukštytė-Šaknienė, L. (2018). Vilniaus ir Sofijos gyventojų šeimos šventės. *LITUANISTICA*, 64,1(111), 58-72.
- Patackas, A. (2014). *LITUA. Lituanistika. Publicistika. Beletristika.* Trečioji laida. Vilnius: Versmė.
- Pruskus, V. (2013). Kultūros samprata ir inkultūrizacijos procesas tarpkultūrinės komunikacijos kontekste. *Filosofija. Sociologija*. 24 (3), 121 – 130.
- Pshchenichnaya, N. (2022). Functions attributed to the Cultural Capital of the Regional Civil Society Institutions. *Alma Mater. Vestnik Vysshey sholy*, 8, 86 – 95.
- Račiūnaitė, R., Senvaitytė D., Vaicekuskas, A. (2001). *Senovės lietuvių pasaulėžiūra.* Kaunas: Vytauto Didžiojo kunigaikščio leidykla.
- Rubavičius, V. (2021). Dainų šventė – lietuvybei tvirtinti ir palaikyti. https://www.sphairos.lt/wp-content/uploads/2021/02/Vytautas.Rubavicius.Dainu_svente.lietuvybei.tvirtinti.ir_pa_laikyti.pdf
- Senvaitytė, D. (2013). Kalendorinių švenčių diskursas tarpukario Lietuvos periodikoje. *SOTER*, 45(73), 115-138.

- Senvaitytė, D. (2014). Kalendorinių švenčių diskursas sovietinėje Lietuvos periodikoje. II dalis: 1964-1990 m. *LITUANISTICA*, 60, 2(96), 118-133.
- Senvaitytė, D. (2014.2). Lietuviškų tradicinių metinių švenčių kūrimo klausimu. *Lithuanian Journal of Antropology*, 1, 77-88.
- Skrodenis, S. (2010). *Folkloras ir gyvenimas*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
- Stancikas E. (2015). Kultūrinio sąmoningumo ugdymas. *Tiltai*, 1, 127-139.
- Stankova M., Vassenska I. (2015). Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism. *Tourism and Management Studies*, 11(1), 120-127.
- Sungailienė, L. (2017). Senieji Užgavėnių papročiai šiandien jau pamiršti. <https://www.moteris.lt/lt/laisvalaikis/g-32736-loreta-sungailiene-senieji-uzgaveniu-papročiai-siandien-jau-pamirsti>
- Šaknys, Ž. (2014). Šventė Vilniuje: Naujieji meti lietuvių, lenkų ir rusų šeimose. *LITUANISTICA*, 60, 2(96), 105-117.
- Šaknys Ž. (2015). Lietuvos etnografinių sričių simboliai: kalendorinės šventės. Šiaurės Atėnai, <https://alkas.lt/2015/01/31/z-saknys-lietuvos-etnografiniu-sriciu-simboliai-kalendorines-sventes/>
- Šaknys, Ž. (2018). Valstybės (tautos) švenčių formavimo ypatumai 1918-1940 m. Lietuvoje. *Lietuvos etnologija*, 18(27), 139-151.
- Šaknys, Ž. (2019). „Lietuviškas“ laisvalaikis ir šventės: lietuvių etninės kultūrinės erdvės formavimo bruožai Vilniaus ir Punsko-Seinų kraštuose. *LITUANISTICA*, 65, 2(116), 140-146.
- Šeštokaitė S., Kisieliauskas J. (2021). Kultūrinių veiklų poveikis bendruomenių formavimuisi Lietuvoje. *Socialiniai tyrimai*, 44(1), 40-52.
- Šidiškienė, I. (2019). Šventės ir bendradarbių kultūra Vilniuje bei jo apylinkėse. *RES HUMANITARIAE*, XXV, 77-94.
- Udok, B. (2020). Culture: Evaluation of Concepts and Definitions in relation to Conflict and Peacebuilding. DOI: 10.4018/978-1-7998-2574-6.ch004
- Vabalaitė, V. M. (2022). Trečiojo nepriklausomos Lietuvos dešimtmečio filosofų fizinės kultūros sampratos. *LOGOS*, 32, 100-106.
- Vaicekuskas, A. (2005). *Lietuvių žiemos šventės*. Monografija. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
- Vaicekuskas, A. (2009). Lietuviškos Joninės: nuo kaimo bendruomenės iki šiuolaikinės miesto šventės. *Tautosakos darbai*, 127(4), 33-47.

- Vasilionytė-Stašaitienė, J. (2017). Mokyklos bendruomenę konsoliduojančios tradicijos XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje. Daktaro disertacija. <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:22660439/datastreams/MAIN/content>
- Venckienė, A. (2016). Jaunimo požiūriai į savo pačių, tėvų ir senelių šventes. Mėgstamiausia jaunimo šventė. *LITUANISTICA*, 62, 1(103), 45-60.
- Walton J. K. (2015). The Annual holiday. Routledge Handbook of leisure. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781003074717-30/annual-holiday-john-walton>
- Žarskus, R. (1999). *Baltų pasaulėjauta ir lietuviška savimone*. Vilnius: Vaidija.
- Žarskus, R. (2009). *Rėdos knyga*. Baltų kalendorinės šventės. Kaunas.

PRIEDAI

1Priedas

1. lentelė-Senujų lietuvių kalendorinių švenčių ratas

Eil. Nr.	Mėnuo	Kalendorinė šventė	Prasmė ir svarbiausi elementai
1.	Sausis <i>rago, vilko, pusčius</i>	Naujieji metai	Kokia tos nakties nuotaika, tokie ir metai, todėl sutinkami linksmi, dideliame būryje.
		Trys karaliai	persirengėlių vaikščiojimas, kreida išrašomos staktos. Baigiasi tarpušventis. Po jos prasideda piršlybų ir vestuvių metas
2.	Vasaris <i>ragutis, ašaris, pridėtinis</i>	Grabnyčios	Kristaus paaukojimo diena. Bažnyčioje šventinamos graudulinės žvakės, kurios degamos prie mirstančiojo, per šermenis ir minint mirties sukaktį.
		Šventosios duonos diena,	Vasario 5 d. Šv. Agotos diena. bažnyčioje šventinama juoda ruginė duona.
		Užgavėnės	baigiamas piršlybų ir vestuvių metas. Svarbus akcentas – sočiai pavalyti, pasivažinėti rogėmis, suptis sūpuoklėmis, susitikti su persirengėliais.
		Vieversio diena	vasario 24-oji. Vieversiuokas pirmasis grįžtantis paukštis, artojo linksmintojas. Baigiami verpimo ir pradedami audimo darbai. Svarbu tądien ir su sniegu išsiprausti.
3.	Kovas <i>balandų, karvelinis, morčių</i>	Kazimierinės	Kovo – 4 –oji šventojo karalaičio, Lietuvos globėjo diena. Svarbiausias įvykis sostinėje vykstanti Kaziuko mugė. Teatralizuotos procesijos
		40 paukščių diena	Kovo 10- parskrenda 40 rūšių paukščių
		Juozapinės	Pempės (knyvės) diena, gėlių darželių tvarkymas, žemės purenimas, merginų šventė.
		Gandrinės/ Blovieščius	Grįžta gandrai. Kaimuose šią dieną vadindavo Blovieščiumi, apsireiškimo Šv. Mergelei Marijai šventė, dalindavosi vaisėmis su kaimynais, kad rugiai skalsūs būtų.
		Velykos	Prasideda naujas gyvybės ratas gamtoje. Didžiosios savaitės papročiai. Velykos tris dienas. Pirmoji – bažnyčia ir grįžimas lalaujant. Antroji diena – vaikai eina kiaušiniuoti. Trečioji diena vadinta ledų diena.
4.	Balandis, sultekis, Velykų mėnuo, mildvinis	Juokų ir išdaigų diena	Kaimynas vienas kitą patikrindavo, kaip pasiruošę darbams, apsileidusiems ir tinginiams krečiami pokštai
		Pirmosios vagos dirvoje diena	pradėdavo, kai jau tekėdavo beržo sula ir nugriaudėjęs griaustinis. Skubėdavo išeiti pirmas, kad nebūtų kaimyno „užartas“.
		Jurginės	Ganiavos pradžia. Pirmą kartą iš aptvaro į lauką išleidžiami galvijai, išgenami būtinai laikantis apeigų
5.	Gegužė <i>žiedis, sėmenis, siejinis</i>	Šv. Florijono diena	saugo nuo gaisrų, aukojamos mišios, turgaus aikštėse statomos šventojo skulptūrėlės.

		Jaunimo gegutės šventė	Gegutės balsas siejamas su deivės Laimos balsu, iš čia manyta, kad ji galinti likusius gyvenimo metus suskaičiuoti
		Šeštinės	Pavasario sambariai, išsiskiria pasėlių apsaugos apeigomis. Kaimynai dao bendrą subertinį – alus ir šeššios kiaulių kojos su žirniais.
6.	Birželis, <i>biržis, pūdymo, visjavis</i>	Sekminės, Augumo šventė	Augumo, gyvulių globos ir piemenėlių dienos. Berželiais puošiami kiemo vartai, namo durys, trobos vidus ir krikštasuolė
7.	Liepa, <i>šienavimo mėnuo, kirmėlius, liepžiedis</i>	Septyni broliai miegantieji	Jeį tądien lyja, nesiliaus lyti 7 dienas, o gal ir septynias savaites
8.	Rugpjūtis, <i>šilius, degėsis, pjūtis</i>	Žolinė	Derliaus gėrybių šventinimas. Po žolinės pjaunamas vasarojus. Šv. Mergelės Marijos į dangų ėmimo diena. Moterys į bažnyčią eidavo apsigobusios galvas baltomis skarelėmis, nešinos margaspalvėmis puokštėmis
		Šv. Baltramiejus-gandrų išlėkimo šventė	Pirmieji gimtinių palieka gandrai, gerokai sutrumpėjus diena, šeimininkę piemenėliams pavakarių nebeduoda
		Laurynas	paskutinioji perkūno diena. Darbų nedirbdavo, nes kitaip galima perkūniją prisišaukti, iš šios dienos spėdavo būsimųjų metų orus.
9.	Rugsėjis, <i>paukštlėkys, rudugys, viržių mėnuo</i>	Rudens lygiadienis	Gamtoje vyksta ryškūs pokyčiai, atokvėpį nuo darbų vadindavo Alutiniu, Ragautinėmis. Ruošiamas apeiginis alus, kuriuo šlapkstomos trobos durys, langai ir visos kertės,
10.	Spalis, <i>septintinis, lapkristis, visagavis</i>	Bobų vasaros dienos	Pagerbiamos ir apdovanojamos gimdyvių pribuvėjos-bobutės.
11.	Lapkritis, <i>spalinis, gruodinis, vėlių mėnuo</i>	Vėlinės	Atminimo liepsnelių vakaras. Ugnele sušildyti besiilsinčių probočių šešėlius
		Šv. Martynas	Baltojo oželio šventė. Lapkričio 11-oji – ganiavos pabaiga. Feodalinėje sanklodoje – paskutinis įvairių prievolių atidavimo terminas.
		Šv. Andriejus	Burtai ir spėjimai. Ypač svarbūs jaunutėms merginoms.
12.	Gruodis, siekis, Adventas, Kalėdų mėnuo	Šv. Liucija	Šviesos diena. Nuo gruodžio 13-osios vakarai nebeilgėja, saulė leidžiasi tuo pat metu, žmonės ilgiau vakaroja namuose.
		Kūčių vakaras	Pati brangiausia šeimos šventė. Visi stengiasi susitikti prie šeimos židinio. Šventoji vakarienė. Burtai, prakalbantys gyvuliai
		Šv. Kalėdos	visos šeimos lankymasis bažnyčioje, lankomi kaimynai, vaikščiojantys persirengėliai.

Sudaryta darbo autorės, remiantis Klimka (2009)

2 priedas

INTERVIU PROTOKOLAS

Interviu protokolas Nr.

	Informanto lytis: Amžius: Išsilavinimas: Darbo stažas KC:
1.	Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
	Atsakymas:
2.	Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?
	Atsakymas:
3.	Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
	Atsakymas:
4.	Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?
	Atsakymas:
5.	Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?
	Atsakymas:
6.	Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?
	Atsakymas:
7.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	Atsakymas:
8.	Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?
	Atsakymas:
9.	Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?
	Atsakymas:
10.	Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švęsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?
	Atsakymas:
11.	Kaip manote, kokius žmonių poreikius tenkinate organizuodami Užgavėnių šventes?

	Atsakymas:
12.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	Atsakymas:
13.	Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?
	Atsakymas:

3 Priedas

1 informanto interviu protokolas

	Demografiniai informanto duomenys.
	Radviliškio rajono KC Meno vadovė. 42 m. 17 m. darbo patirtis. Aukštasis išsilavinimas.
1.	Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
	<i>Atsakymas:</i> Pirmiausia gal dėl to, kad viena kultūros centro paskirtis – suburti žmones bendravimui, pristatyti įdomesnes veiklas. O kita tai KC rengia ne tik tradicines šventes, nors jos labiausiai akcentuojamos, tikimės, kad patirtis ir įpročiai švęsti senąsias šventes ir yra įdomiausias šventės akcentas. Taip sakau, nes būtent kalendorinių švenčių metu sulaukiam daugiausiai žmonių, jie būna aktyviausi, o įvairūs paminėjimai tai svarbūs tikriausiai tai tik tikram ratui, kaip sakykim pilietinės iniciatyvos Sausio 13 ar panašioms dienoms, tai tokios gausos žmonių kaip per Užgavėnės tikrai nebūna (juokiasi). Kalendorinės šventės leidžia daugiau atsipalaiduoti žmonėms, o KC darbuotojams pademonstruoti savo gebėjimus kuo įdomiau ir naudingiau perteikti tradicijas.
2.	Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės?
	<i>Atsakymas:</i> tikrai šiandien gyvename ne taip, kaip prieš 30, juo labiau ne prieš 300 metų, viskas keičiasi, modernėja, atsiranda visokios Valentino dienos, Helovyno šventės ir pan. Kultūros centrai virsta gąsdinimo labirintais, todėl mūsų kaip kultūros puoselėtojų misija kuo aiškiau perteikti, kad tradicijos dar gyvuoja, o žmonės patys sprendžia, kokias šventes pasirinkti, todėl susidomėjimas kalendorinėm senosiomis šventėmis tikrai mažėja, nes daug labai įvairių renginių ir nebūtinai KC, bet tikrai žmonės ieško kitokių pramogų. Į šventes dažniausiai pritraukia galimybė pasilinksinti ar kažką įsigyti mugėse.
3.	Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
	<i>Atsakymas.</i> Manau, kad kalėdiniai, velykiniai renginiai vyks visada, nes jų organizavimui galima rasti labai įdomių veiklų, tačiau Joninės ir Žolinės, nors į jas susirenka labai daug žmonių, bet tai greičiausiai tik dėl koncertų ar galimybės lengvai ir smagiau praleisti laiką, pabendrauti.
4.	Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?
	<i>Atsakymas:</i> Velykoms paminėti vyksta ne vienas renginys, nes juos išskirstom vaikams, jaunimui, suaugusiems, netgi atskiras vakarones rengiam senjorams. Tai ir

	margučių marginimo pamokėlės, karpinių pamokos, mezgimas, kuomet mokomės gaminti įvairius Velykų papuošimus ar atributus ir pan. galiu tik pastebėti, kad Velykiniai renginiai virsta gražiomis ir naudingomis edukacijomis. O pati šventė yra vaikštynių, bendravimo, pasibuvimo koncerte susiejimas.
5.	Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?
	<i>Atsakymas:</i> net negalėčiau turbūt įvardinti, kas yra svarbiausia, bet manau tai bendravimas, susitikimas su giminėmis, pažįstamais, galėjimas atitrūkti nuo kasdienybės. Na gal kažkiek reikia pajusti ir tos senosios dvasios, nes dar perka ir verbas, padalyvauja margučių ridenimo varžybose.
6.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	<i>Atsakymas:</i> Dažniausiai vyksta renginys, kuriame groja viena ar kelios grupės, kažkokios organizuojamos estafetės ir daugiau laisvės patiems žmonėms užsiimti tuo, kas jiems smagu, nes yra ir sportiniai turnyrai ir pabaliavojimas (juokiasi).
7.	Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?
	<i>Atsakymas:</i> Manau, kad Joninių laužai dar ilgai bus vienas šios šventės raiškos aspektų, vainikų plukdymas ar paparčio žiedo ieškojimas jau daugiau tik edukacinė veikla, aiškinant šios veiklos prasmingumą ir reikšmę, bet burtais ir spėjimais ar magiška vandens galia jau šiuolaikinę visuomenę sudėtinga suvilioti. O Žolinių šventė yra tik pavadinimas, na nebent merginas galima išmokyti pinti vainikus.
8.	Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?
	<i>Atsakymas:</i> Tikriausiai pradėsiu nuo to, kad gaila, jog kalėdinės eglutės įžiebimas tampa vos ne reikšmingiausia atributu, o kalėdiniai renginiai ne tik KC bet ir mokyklose, darželiuose jau tampa komerciniai. Tačiau stengiamės vėl pasitelkdamie edukacines galimybes pinti šiaudų sodus, gaminti senovinius žaisliukus ir daryti protmūšius jaunimui, kad susipažintų ir su senosiomis kalėdinėmis tradicijomis. Tikriausia kaip ir per kitas kalendorines šventes, pabendrauti, įsigyti kažkokių dovanėlių, pabūti su šeima kitoje aplinkose, ne tik namuose.
9.	Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švėsdami Užgavėnes?
	<i>Atsakymas:</i> Pagrindinis simbolis- juokas ir linksmumas. Be jokios abejonės, jei per Velykas ar Kalėdas daugiau edukacijos, per Užgavėnes daugiau vaidybos, teatro, Lašininis ir Kanapinis bei daug sotaus maisto, nes turim galimybę lauke virti didelius katilus sriubos, o verslininkai pristato savo sočiuosius kepinius at laužo. Šiais metais netgi supynes pastatėme, tai bent vaikai prisisupo, o mūsų etnografė aiškino, kodėl reikia per Užgavėnes suptis.
10.	Kaip manote, kokius žmonių poreikius tenkinate organizuodami Užgavėnių šventes?
	<i>Atsakymas:</i> Vėl aiškiai bendravimo, buvimo kitose erdvėje, atsipalaidavimo, nes mūsų paskirtis ir sudaryti sąlygas bendrystei. Taip pat manau, bent jau minimaliai tenkiname ir pažinimo poreikį, nes būdami šventėje pamato ar išgirsta kažkokią dar nežinomą informaciją apie šventę ar pamato naujus relikthus.
11.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	<i>Atsakymas:</i> Tikrai pasikeitė, vis daugiau komercijos, daugiau alkoholio, daugiau nemalonių incidentų jaunimo tarpe, nes vyresnieji mažiau beateina į šventes, nes nebenori jaunimo „pasirėkavimų“, kaip mums teigė viena senjorė, todėl tikrai prarandame tą paprotinį šventimą, tai jei tik darbuotojų iniciatyva dar bandom organizuoti įvairias varžytuves, edukacijas, bet visa tai praranda savo paskirtį, juk dabar gyvenam lengvai, nebedirbam visų ūkiškų darbų, nebeaktualu, koks bus oras ir pan.
12.	Kokie svarbiausi senųjų lietuviškų kalendorinių švenčių simboliai ir atributai išliko kalendorinių švenčių metu?
	<i>Atsakymas:</i> Sakykim, kad Lašininis su Kanapiniu vis dar kovoja, Morė vis dar deginama, Joninių simboliai, laužai, Velykų margučiai, verbų rišimas, na ir Kalėdinė eglutė bei Kalėda
13.	Remiantis savo patirtimi, aptarkite reikšmingiausius kalendorinių švenčių simbolius,

	kurie galėtų dar ilgai būti svarbūs mūsų visuomenei?
	Atsakymas: Tikriausiai pasikartosiu, nes tinka viskas ką išvadinau ankstesniame klausime, tik sakyčiau, jog reikia labai stipriai stengtis, kad jie neišnyktų kaip nereikalingi. Vis tik nors ir pakeistas, prisitaikytas tradicijas reikia gerbti, mokėti jas puoselėti ir perduoti tai, ką turim gražaus.

4 priedas

Antro informanto interviu protokolas

	Informanto lytis – moteris Amžius – 45 Išsilavinimas - aukštasis Darbo stažas KC – 15 metų
1.	Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
	Kultūros centras organizuoja įvairius renginius, tame tarpe ir kalendorines šventes. Vienas iš kc tikslų – kalendorinių švenčių organizavimas.
2.	Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?
	Dažniausiai renginių lankytojai yra stebėtojai, žiūrovai. Tik dalis žiūrovų mielai įsijungia į kultūrinės veiklas, dalyvauja programoje.
3.	Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
	Išskirčiau pagrindines, tai - „Užgavėnės“, „Joninės“, „Žolinės“ ir Kalėdinės eglės įžiebimo šventės.
4.	Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?
	Pirmiausia reikia laikytis nusistovėjusių tradicijų, jas perduodant ateities kartoms. Tačiau žiūrovui įdomiau, jei ieškoma ir traukiama naujos tradicijos akcentas, žaidimas ir kt.
5.	Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?
	Pagrindinis, be kurio neįsivaizduoju, tai Margučio ridenimas. Nors kc šios šventės nešvenčiama, bet ji organizuojama bendruomenėse.
6.	Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?
	Negaliu atsakyti.
7.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	Jos organizuojamos išlaikant visas senąsias tradicijas, o šventę vainikuoja vakaro atlikėjas ar grupė.
8.	Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?
	Kupoliavimas, Paparčio žiedo ieškojimas.

9.	Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?
	Kalėdinės eglės įžiebimas ir Kalėdų senelio atvykimas. Svarbu, kad programa būtų patraukli ir įdomi, reikia apjungti visas kartas. Tai renginys visai šeimai.
11.	Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švenčdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?
	Užgavėnių šventės akcentas – tai Užgavėnių kaukės, liaudiški žaidimai, įvairios sportinės rungtys. O pagrindinis akcentas – Morė, varymas žiemos. Svarbus yra senųjų tradicijų išsaugojimas.
12.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	Galvoju, kad keitėsi nežymiai, nors kiekvienoje šventėje būtų galima įžvelgti kažką naujo.
13.	Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?
	Šių laikų žiūrovą, renginio dalyvį yra be galo sunku sudominti. Kaskart reikia ieškoti naujų, įdomių formų, kad jį (žiūrovą) galėtum pritraukti atvykti į vienokio ar kitokio pobūdžio organizuojamas šventes. Pastebėta, jog kalendorinių ir valstybinių švenčių žiūrovai vangiai dalyvauja organizuojamose renginiuose. Tačiau populiariosios muzikos renginiuose žiūrovų sulaukiame išties daug.

5 priedas

Trečio interviu protokolas

1. Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros

centrų iniciatyva?

Kiekviena tradicinė lietuvių kalendorinė šventė pirmiausiai gal susijusi su iš kartos į kartą perduodamomis tradicijomis. Nors šiandien kai kurių švenčių prasmę vis dar nešiojamės savo širdyse, dauguma jų likusios tik poilsio dienomis. Kultūros darbuotojas dirba biudžetinėje įstaigoje, ir tos šventės organizuojamos laikydamosi kalendoriumi. Organizuojant kultūrinius renginius, plėtoji kultūrinę šviečiamąją ir informacinę veiklą, tenkinti vietos kaimo bendruomenės visų amžiaus grupių kultūros poreikius. Publikai artima labiau tradicinės kalendorinės šventės nei pvz. gatvių ar roko muzika jaunimui taip jiems artima suolaikiski renginiai kas netradiciska.

2. Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie

aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?

Na šiais laikais yra pasikeitę viskas keičiasi žmonės keičiasi tradicijos atsirado kitokių švenčių, helovynas, Valentino diena šiuolaikiniam jaunimui labai populiaru. Na o tradicinės kalendorinės šventės reikalingos publikai pvz. Joninės tikrai aktyviai dalyvauja ir žiūrovai organizatoriai juos jai įtraukia.

3. Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?

Mano nuomonė, kad svarbios visos šventės ne tik kalendorinės, kaip minejau organizuojant Joninių šventę naudojami simboliai: vartai, vanduo, kūrenimi laužai, pinami vainikai, vyksta būrimai, kupoliavimas, paparčio žiedo ieškojimas. Velykos suburia ne tik šeimas bet ir visa bendruomenę.

4. Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?

Na kaip minėjau naujoves atneša jaunimas, o ar išlaikyti tradicijas priklauso nuo senolių kaip jie perduoda vaikams, vaikaičiams tradicijas. Velykos oragnizuojamos suaugusiems ir vaikams atskirai, edukacijos, kiaušinių marginimas, jų ridenimas konkursai, vakaronės.

6. Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?

Edukacijos, kiaušinių marginimas, konkursai, paprotys dar islikęs mušti margučius, ridenimo varžybos, na o po to kiekvienam klausytis koncerto ar tai spektaklio.

7. Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?

Sunku pasakyti kas žmonėms svarbiausia, bendravimas pasibuvimas kartu atitrūkti nuo kasdieninių rūpesčių, praleisti gerą laiką.

8. Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?

Mano manymų kiek dirbu kultūroje Joninės efektyviausias renginys, žmonės susirenka, kuria laužus, kupoliauja, pina vainikus, po to vainikų plukdymas, paparčio ieškojimas, koncertai, šokiai. Na o žolines, mažai kas organizuoja, vyksta atlaidai na o po atlaidu vyksta koncertai.

9. Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?

Na Joniniu laužai tikrai dar ilgai bus tesiama si tradicija. Žolinėms Bažnyčioje šventinami žolynai, bet ir rugiapjūtės pabaigtuvių vainikas bei pirmo derliaus iškepta duona.

10. Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?

Na gaila jog pas mus Kalėdinės eglutės įžiebimas tampa vos ne reikšmingiausias ir kalėdiniai renginiai tampa jau komerciniai. Bet stengiamės daryti edukacijas pinti vainikus, gaminti žaisliukus kokius senovėje gamindavo. Manau žmonėms pabūti kartu, pasidaryti sau tai kokią atributą, susijusi su Kalėdom, pasibendravimas pasiklausyti gero koncerto.

11. Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švęsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)

Visų pirma gera nuotaika puiki atmosfera, linksnumas, persirengėliai, vaidyba lašininio ir kanapinio mūšis, būtinai publika įtraukiam informuojam skelbimuose ir laimi geriausią kauke, blynu kepimas, varžytuvės, būtinai virvės traukimas. Per Užgavėnes svarbus bendravimas, atsipalaidavimas, išlaikyti ta tradiciją, puoselėti vertybes, stengiamės tenkinti bendruomenės narių poreikius kuo labiau suburti suvienyti jaunimui taip pat stengiamės prie jų prisitaikyti ir juos įtraukti i tokias šventes.

12. Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?

Labai pasikeitė, daug komercijos, žalingi iprociai, triuksmingas jaunimas, o vyresniems nepatinka, tik musu ke darbuotojų dėka bandoma testi tas tradicijas, puoseleti jas suvienyti pritraukti ivairaus amžiaus žiūrovus.

13. Ką mano apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.

Reiki stengtis kad kalendorinės šventės neišnyktų liktų kažkas iš mūsų tėvų ir protėvių, puoselėkim gyvenkim ir gerbkime. Naujos formos leistų daugiau sudominti žiūrovą.

6 priedas

Ketvirto informanto interviu protokolas

Informanto lytis –Moteris Amžius –59

	Išsilavinimas -aukštasis Darbo stažas KC - 20
1.	Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
	Kalendorinės šventės suburia žmonės supažindina su mūsų senovės tradicijomis ir ypatingai kada yra renginys vaikams, vaikai supažindinami su mūsų senais papročiais, dainomis, šokiais, instrumentais.
2.	Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?
	Labai gaila, bet kuo toliau tuo mažiau jaunimui yra aktualios šventės, jaunimui ir kai kuriems tėveliams norėtųsi kad daugiau tose šventėse lankytųsi ir domėtųsi toms šventėms bet kuo toliau tuo susidomėjimas yra mažesnis.
3.	Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
	Turim gražę tradiciją Velykų rytą bažnyčioje giedoti mišiose, groja orkestras ir gieda choras, taip pat vyksta folkloro šventės nors jos gal nesusijusios su ne kalendorinės, bet bandom išlaikyti folklorą, o kalendorinės tai pas mus dar vyksta Kalėdiniai koncertai, šiek tiek atspindintis tą dvasią, advento laikotarpio, vainiko pynimas, kalendorinės gal būt vyksta aplinkiniuose kultūros namuose.
4.	Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?
	Manau, kad tradicijų reikia laikytis, kiek tai yra įmanoma, bet įnešti naujovę manau jinau atspindi tą tradiciją šiuolaikiškais priemonėmis, tai manau tikrai netrukdo ir gal būt paskatina ir sudomina atėjusį žiūrovą.
5.	Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?
	Kaip ir minėjau dalyvaujam bažnytinėje mišiose giedame chore, vyksta koncertas Velykų dieną.
6.	Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?
	Kiek pastebim, pas mus yra tokia tradicija, Velykų rytą atsineša žmonės krepšelius su numargintais kiaušiniais atsineša savo dar kažkokius kepinus ir verbas, tai yra verbų sekmadienis kurias irgi šventina, žmonės atsineša ir savo darytas ar tai pirktas ir netgi jau keli metai būna netgi mušami būgnai prieš Velykas ankstų rytą, kviečiantis į Velykų ryto mišias.
7.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	Mūsų kc nevyksta Joninių šventė, kituose mūsų aplinkiniuose padaliniuose vyksta ir jie turi ten savo tradicijas. Kažkada anksčiau būdavo Joninių šventė, labai didelės Joninių šventės žmonių sukviisdavo su laužais, su vainikėlių pynimais ir visom kitom tradicijom.
8.	Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?

	Edukuojam kartais ir patys ir specialistus pasikviečiam, prieš šventes atsiranda norinčių pasiklaustyt. Aktyvios bobutės naudojasi proga perduoti įvairius burtus ir dar kapeikėlę užsidirbti
9.	Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?
	Kadangi šventės, jeigu galima tai pasakyti prasideda nuo advento laikotarpio pradžios, kada būna edukacijos, pinami advento vainikai, o atėjus į Kalėdinę šventę vyksta kultūros centre kalėdiniai koncertai apjungiant visus kolektyvus. Atėję į Kalėdinį renginį žmonės galbūt tikisi pamatyti, išgirsti kažkokį įdomų naują kolektyvo pristatomą numerį ir vyksta kalėdinei skaitymai kuri taip pat turi jau savo tradiciją, būna paruošti kalėdinės giesmės. Yra įsikūrusi klubo skaitytojai kurie parėmė tą organizavimą ir jas suburia kultūros centro kolektyvus ir ateina bendruomenės nariai.
10.	Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švęsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?
	Patys mes organizuojame blynų kepimą, būna lašininio ir kanapinio kova taip pat ateina persirengėliai vaikai ir kartais ateina ir suaugę persirengę, bando prisijungti į visą šitą šventę, vyksta žaidimai, šokiai, rateliai ir aišku blynų valgymo čempionatą . Žmonės susirinkę į tą šventę, manau kad jie bando irgi įsilieti į tą žmonių minę ir visgi išlaikyti tą paprotį kad išvyti žiemą iš kiemo ir dalyvaujant toje šventėje vėl gi atsiranda vienybė, bendrystė ir norim kiekvienais metais, kad visa ši šventė tobulėtų ir daugėtų dalyvaujančių su rūbais būtent persirengėliai o neateitų kaip žiūrovai.
11.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	Manau kad nemažai pasikeitė kadangi ir žmonių vyresnių kurie dalyvaudavo tose šventėse jau neliko, kurie palaikydavo, dalyvaudavo stengdavosi įsilieti į tas šventes ir nebeturime folklorinio kolektyvo, kuris daugelių švenčių atstovaudavo pravedavo, tai ko gero gal net gi čia didžiausias mūsų trūkumas.
12.	Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?
	Manau jeigu bus nors keli kultūros darbuotojai kuriems bus aktualios šitos visos šventės, tai ta tradiciją išlaikysime, o jei neliks tokiu entuziastų, tai ir tų švenčių manau likimas liūdnas. Manau kad dalyviai turi ateiti ten kur juos uždega, juos įkvepia ir jie ateina ir dalyvauja tose šventėse .

7 priedas

Penkto interviu protokolas

	Informanto lytis –moteris Amžius –42 Išsilavinimas-aukštasis Darbo stažas KC - 18
1.	Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
	Mano manymu būtų, todėl, kad jos nėra tiek patrauklios bendruomenės, bibliotekoms,

	<p>kitoms nevyriausybinėms organizacijoms nes tai yra istorija, istorijos tu nepakeisi tu ją gali pateikti savitai, bet pakeisti negali, o bendruomenėse ir kitos tos organizacijos kaip ir minėjau jie ieško savitumo, jie rašo projektus, tačiau jie orientuoti būtent į saviraišką savęs parodymą kaip kitaip o šiose šventėse, šiuose renginiuose mano manymu istorija ir jos plėtra, yra pagrindiniai dalykai ir mes kaip kultūros centro darbuotojai būtent mes privalom po šia vėliavą talpinti tiek mažą, tiek seną ir nepaleisti šių tradicijų ir jas puoselėti.</p>
2.	<p>Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?</p>
	<p>Apie svarbą Lietuvos žmonėms kalendorinių švenčių, tai manau kad tai yra pati svarbiausia iš tikrųjų ir turėtų būti mūsų svarbiausi renginiai į kuriuos reikėtų taip sudėti didžiąją dalį savęs, savo širdies nes jiems reikia atrasti tai kas nauja, pateikimo būdą. Atėjus žmogui tiesiog pasiklausti koncerto na jisai ko gero antrą kartą neateis nes koncertų dabar kultūros namuose tikrai yra apstu o tarkime spektaklio ar kažkokio tai ištrauką ar paimta iš istorijos suvaidinta, ar žygį, ar proto mūšis, na kažkas tai naujo kažkas tai savito tos pačios istorijos pateikimas, tačiau pateikimas kitaip pateikimas per bendrą dainą kokį tai senovinę ir įtraukimas žiūrovų padarymas dalyviu, kad ir mažas tarkim aspektas, kaip susikibimas rankomis, giedant tautišką giesmę jis iš tikrųjų yra be proto svarbus. Svarbu, kad žiūrovas žinotų ne tik vyresni mintinas datas, bet ir svarbu ir ko gero svarbiausia, kad užsiauginta karta kurių nereikėtų paraginti ateiti kurie patys žinotų jog būtent tomis datomis reikia eiti, tai mano manymu prisišaukimas ir prikvietimas sudominimas jaunimo turėtų būti mūsų toks kaip ir arkliukas kurį na kurį reiktų užsiauginti ne tai ką įdėsime šiandien, turėsime ateityje ir žinant jaunimo mūsų istorijas ir na augimas žmogumi, augimas bendruomenėje ir mintinos datos jos turėtų vienyti ir telkti.</p>
3.	<p>Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?</p>
	<p>Apie mūsų būtent krašte svarbiausius kalendorinius renginius tai būtų vasario 16-oji, kovo 11-oji, mūsų krašte yra buvę daug partizanų yra likę vaikai, anūikai ir ištremtų žmonių, iš tikrųjų yra labai daug tai mums šios datos yra gana artima į šiuos renginius ateina žmonės būtent tam susitelkimui, tai bendrystės akimirka ir galėčiau net gi pasakyti kad tai yra gausesnis žmonių būrimasis taigi mūsų krašte tai yra svarbu, rūpi ir man, kaip aš ir sakau tu atrandi formą pateikimo, kaip sudominti žmogų, o jisai aš žinau, kad jis tikrai ateis.</p>
4.	<p>Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?</p>
	<p>Ko gero jau kartosis mano atsakymuose, nes kalbant apie tradicijas, jų išlaikymą renginių, kalendorinių renginių metu yra taip kad tradicijos yra svarbu tai ką atėję radome mes ir tai ką paliksime po savęs jų tęstinumas yra labai svarbus tiesiog mes galime varijuoti renginiu formas pateikimo būdus, bet tradicijas išlaikyti yra svarbu ir būtina išlaikyti</p>
5.	<p>Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?</p>
	<p>Apie Velykas ir jų šventimo būdą, tai ko gero norėčiau pasakyti, kad Velykos bent jau mūsų krašte tai šeimų šventė, bendruomenės be abejo yra labai svarbi tai bendrystei palaikyti, bet tik pasiruošimo procese. Mes tarkime verbas rišame, ar margučius marginame, ir tu čia jau nieko per daug to didelio neišgalvosi, tai yra mūsų tradicijos, kuriuos bandom laikytis, tiesiog ieškom, na kitokių formų kaip vaikus sudominti. Kviečiam žmones kavos puodelį išgerti po darbų kultūros centre.</p>
6.	<p>Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?</p>
	<p>Kas yra svarbiausia žmonėms atėjus į velykinius renginius tai bendrystė, pabuvimas kartu pasisemti šio to , naujų idėjų, naujų gamybos būdų kita karta tenka pastebėti, kad</p>

	žmonės jau laukia kad ir tų pačių verbų rišimas, džiaugiasi atėję dalinasi atsineštomis šakelėmis, ką įpiname į verbą. Tai interesuotumas vyksta ištikus metus žmonės laukia kada išplauks rugiai, kada juos padžiauti pasiruošti Velykoms.
7.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	Žolinės ir Joninės mes Marijampolės. Mano vietovėje šių švenčių nedarome, o kitose tai yra keli miesteliai kuriuose tradiciškai daro šias šventes.
8.	Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?
	Žolines švenčiam kiek kitaip, pas mus Žuvintų mūšio kautynės prieš beveik 80 metų ir os būtent baigėsi žolinų dieną. O kalbant apie Jonines tarp aplinkinių kaimelių žolines, tai įtakoje profesionalaus atlikėjo garsumas. Žmonės pamiršta tas tikrąsias senąsias kupolines, dabar yra tiesiog pramoginiai renginiai, tas ir liūdina kad žmogus tokę datą turėtų švesti senoviškai su paparčio žiedo ieškojimo, su dainomis, apeigomis, vainikų pynimais ir jų plukdymu.
9.	Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?
	Kalėdinių švenčių akcentai tai yra svarbu pasiruošimas, visas adventinis laikotarpis mūsų kc padalinyje kas sekmadienį uždegama adventinė žvakė, edukacijos vainikų pynimas, taip pat bandom įtraukti vaikus per žaidimų prizme, nuteikti vaikus gerąja prasme, kad jie lauktų Kalėdų ir ne tik dovanų, bet bandytų patys sukurti dovaną ir padovanotų šeimos nariams ir tas kaledinis laukimas būtų didingas, Kalėdų senelio laukimas. Mano nuomone svarbu išlaikyti tą savybę, rimtį, ramus koncertai, tai tiesiog pabuvimas bendrystėje ilgais vakarais, prie arbatos galimas giesmių išmokimas, Svarbiausias aspektas būtent šiuo laikotarpiu tai ramybės išlaikymas, susitelkimas
10.	Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švėsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?
	Apie Užgavėnes jų tradicijas be abejo žmonės yra skatinami būtent dieną pasileisti plaukus ir jungtis į bendras veiklas, tiesiog linksintis be jokių apribojimų. Kalbant apie Užgavėnes yra atliepiama taip kad girdėjome buvo siūlymų nebešvesti jų , mano nuomonė jeigu šventėm prieš 50m. kodėl mes negalime švesti ir toliau juk Užgavėnės yra tai kad žmogus gali persirengti koku norima kauke, kepti blynus, deginti morę prisivalgyti .
11.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	Galvoju, kad keitėsi nežymiai, nors kiekvienoje šventėje būtų galima įžvelgti kažką naujo. Dabar renginių gausa, laisvė pasirinkimas renginių, koncertų daugybės. Joninių šiek tiek likę kitur tos vadinamos kupolinės, laužo kūrenimas, vainikų pynimas, paparčio žiedo ieškojimas.
12.	Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?
	Šių laikų žiūrovą, renginio dalyvį yra be galo sunku sudominti. Kaskart reikia ieškoti naujų, įdomių formų, kad jį (žiūrovą) galėtum pritraukti atvykti į vienokio ar kitokio pobūdžio organizuojamas šventes. Pastebėta, jog kalendorinių ir valstybinių švenčių žiūrovai vangiai dalyvauja organizuojamose renginiuose. Tačiau populiariosios muzikos renginiuose žiūrovų sulaukiame išties daug. Taip tikrai jie turi išlikti, kalendorinės mintinos datos jos turi gyvuoti.

8 priedas

Šešto interviu protokolas

Informanto lytis – moteris
Amžius – 34

Išsilavinimas-Išsilavinimas - aukštasis universitetinis Darbo stažas KC - 13
Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
Manau kad pirma priežastis dėl ko kultūros centrai skatina švęsti kalendorines šventes, inicijuoja jų šventimą, aišku pats noras išsaugoti mūsų kultūros paveldą, išsaugoto kalendorinių švenčių tu šventimo tradicijas, papročius tas pačias istorines datas. Antra prieastis, mano galva greičiausiai būtų menininkų kūrybos pristatymas, mėgėjų meno kolektyvų pasirodymai, galimybė parodyti savo meninį lygį savo kurybą, taip pat turbūt ypatingas dėmesys etno kolektyvams, yra švenčiant kalendorines šventes. Ir paskutinė priežastis greičiausiai būtų noras suvienyti bendruomenės švesti mūsų tautos svarbias datas, gamtos ir kultros momentus nes vis tik grįžtant prie pagrindinės kultūros misijos, vienyti burti ir skleisti šią žinę.
Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?
Kalbant apie kalendorinių švenčių svarbą Lietuvos žmonėms, turbūt reikėtų pastebėti kad, yra dvi kategorijos žmonių, Tai pirma kategorija ta kurie nesilanko kultūriniuose renginiuose jokiuose nei kalendorinių švenčių, nei įvairaus žanro pop muzikos koncertuose, parodose ir panašiai, ir vis tik džiugina tai , kad yra kita kuri lankosi ir jiems manau yra svarbios tiek kalendorinės šventės, tiek visi kiti kultūriniai renginiai ir džiugina tai kad ši žmonių dalis yra didesnė, bet vis tik kalbant apie svarbą ir ar tai kad jie yra aktyvūs dalyviai šventėse ar yra pasyvūs dalyviai, liūdna pripažinti, kad Lietuvos žmonės vis tik yra pasyvūs švenčių dalyviai, kaip pvz viena manau viena didžiausia trauką turinčių kalendorinių švenčių kaip Užgavėnės, tikrai žmonės nėra linkę puoštiis kaukėmis, įsitraukti jie lieka vis tik stebėtojų pozicijoje, nors mes aktyviai bandom juos ir įtraukti ir į šokius ir į dainas, ir aktyvinti jų dalyvavimą, bet vis tik tas pasyvus požiūris yra pastebimas.
Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
Kalbant apie tradicines kalendorines šventes ir jų svarbą, Mūsų kultūros centre tikriausiai išskirčiau vėlgi dvi grupes yra šventės kurios patriotinės tematikos kaip visos Lietuvos Sausio13-oji, Vasario-16, Kovo-11oji, Liepos 6, šioms didesnę dėmesį skiria tai yra mūsų vyresnioji karta, kur tikrai renginių lankytojai yra šiek tiek vyresni žmonės, jiems gedulo ir vilties diena yra begalinė svarbi, nes Suvalkijos kraštas labai garsus savo partizaniniais judėjimais mes turim išlikusiu daug partizanams atminti paminklų, tai šios datos vyresnei kartai yra tikrai labai svarbios dėl to renginiai yra organizuojami šioms dienoms ir datoms atminti, vis tik jaunesnioji karta labiau mėgsta turbūt sakyčiau linksmesnes šventes, kaip aišku Joninės, Žolinės, kurios taip pat yra organizuojamos aišku mūsų pati mažiausioji karta tai labiausiai laukia Kalėdų, laiko švenčių, edukacijų, tai kas kelia didžiausia džiaugsmą.
Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?
Labai sunkus klausimas yra, ar reikia laikytis tų senųjų tradicijų, ar vis tik ieškoti modernių įdėjų , bet aš manau kad jeigu mes neturėsime, ir neišlaikysime savo tradicijų tai tiesiog šitos šventės nebeturės prasmės, nebeliks prasmės jų švęsti vis tik nuo seno lietuvių gyvenimai buvo labai svarbūs visi papročiais susiję su visais gamtos ciklais darbų pradžia, darbų pabaiga, dėl ko ir atsirado visos šitos šventės tai vis tik manau išlaikyti šitų senųjų tradicijų ir papročių reikia žinoma ne visi tikrai jie išlieka ir dabar jau matom kad tiesiog tradicijos keičiasi jos tikrai tampa inotyvesnės bet vis tiek mes jas šventėse turim išlaikyti tas senąsias tradicijas ir negali jos visiškai išnykti .
Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?

Velykų laikais kaip ir Kalėdų laikas turbūt nuo seno yra skirtas būti su šeima, šeimos laikas tai pačios didžiausios laikas tai ir tie renginiai iš tiesų nebe tokie trunkūs organizuojamai šiek tiek ramesnio gal pobūdžio skatinant bendruomeniškumo pasibūvimą kaip šeimoje susirinkusiems, manau viena iš populiariausių dabar formų švęsti velykinius renginius ir edukacijos margučių marginimas verbų ryšimo kada žmonės tikrai gali ir dalintis savo patirtim jau turimą, mokytojavimą karta perduoti žinias, ir edukacija manau yra labai puiki forma ir grįžtamasis ryšys po edukacijos žmonės vis tik kažką žmogus gali savo rankomis sukurti padaryti ir išsinešti namo kas vėl gi šventėms priduoja jaukumo manau pati populiariausia forma yra edukacijos.

Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?

Manau tik velykiniuose renginiuose tiek visuose kituose renginiuose žmonėms tikrai yra labai svarbus aspektas tai bendrystės, bendravimo, būti kartu, kurti kartu, noras išsaugoti tuos mūsų papročius tradicijas, būna labai gražu matyti kai senoji karta jaunajai kartai perduoda savo gyvenimišką patirtį susibūre edukacijas ar tai popiete, bendrystei dalinasi papasakoja vis tik yra tų tradicijų kurios jau yra nunykę mūsų laikams ir tikrai smagu kad vyksta dalybos ir žinomas tas po edukacijų jų velykinių renginių žmonės kažką iš to išsineša ne tik šilumą gerą nuotaiką kažkokį tai edukacijų vaisius savo rankų darbą, tai verbą surištą, muiliuką rankų darbo gaminta ar panašiai.

Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?

Organizuojant tiek Joninių tiek Žolinių šventę manau labai svarbu yra renginio data laikas ir vieta tai kalbant apie vietą visada norisi šventes švęsti ten kiek įmanoma labiau busim apsupti gamtos labiau prisitrauksim prie senųjų tradicijų tai tam būna panaudojami parkai arba muziejai kur irgi yra apsuptis liaudies tradicijų daiktų sukuriama aplinka šventėms, antras žinoma svarbus dalykas yra programa, į kurią tikrai yra nepamirštama įtraukti folkloro ansamblius, mėgėjų meno kolektyvus kurie saugoja, puoselėja senąsias tradicijas, kad būtų atliekami šioms šventėms skirti rateliai, žaidimai, ir aišku pačios tradicijos tai neapsieina tikrai Joninės be laužo, be kupoliavimo žolynuose išvakarėse žolyno rinkimo šokinėjama apie rudenį dažniausiai jau esam palikę šią tradiciją nors tikrai norėtus ją atgaivinti tačiau turim laikytis ir saugumo visų reikalavimų ir žolynais apdabinta scena tikrai visada būna.

Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?

Kalbant apie senąsias tradicijas ir jų išlaikymą, Joninių šventei tai turbūt viena senų tradicijų tai staugiamės išlaikyti kupoliavimą Joninių išvakarėse kupolines žolynų prisirinkimas iš kurių yra pinami vainikai, kurie Joninių naktį yra plukdomi, vis dar turime tradiciją plukdyti jeigu tik yra galimybė turėti vandens telkinį, pagal lokaciją renginio, dar viena tradicija yra kadangi ši šventa yra laikoma pagoniškų turinčių ir tradicijų papročių tai vartai, varto apipynimas žolynais kuri įeinant į šventės teritoriją taip pat vanduo simbolis kuriuo kiekvienas sutiktas šventės dalyvis ateinantis yra kviečiamas apsiplauti apsiprausti, taip pat dar viena tradicija kurę stengiamės išlaikyti tai laužų kūrimas kuri simbolizuoja saulės sugrižimą manau nei viena Joninių šventė neapsenai be laužų ir dar vieną tradiciją turim Jonų, Janinų papuošiamas ažuolo vainikais. Kalbant apie žolinių šventę kadangi labiau krikščioniška labiau šventė, ir vyksta žolinių atlaidai švenčiausios mergelės Marijos atlaidas tai tuo metu bažnyčia puošiama įvairiais žolynais vyksta žolynų šventinimas, pačios šventės metu stengiamės visus pavaišinti vaistažolių arbata to dėmesio žolynams per žolinę tikrai netrūksta. Paparčio žiedas dažniau tampa įvairių jaunimo žaidimų pavadinimu

Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?

Manau švenčiant Kalėdų laiko šventes yra svarbu nepasiduoti tai blizgučių manijai tam vartotojiškumui kuris labai, labai dabar yra ant bangos, nes tik vis tik išlaikyti tas senąsias tradicijas ir nepabėgti nuo suvokimo kokios šventės laukiam ir vis tik yra advento laikas, advento pabaiga, susikaupimas, ramybė, dėl to stengiamės organizuoti advento vakarus kur adventinės giesmės skamba, yra atliekama rami adventinė muzika ir manau viena

svarbiausių dalykų kad nepamiršt kokia yra visos tos Kalėdų šventės pati esmė . Aš manau, kad atėjusiems žmonėms į Kalėdinius renginius labai svarbu pati emocija, Kalėdos yra pati didžiausia šeimos šventė, tai vis tik emocija tas bendrystės jausmas noras pabūti kartu aišku mums patiems mažiausiems renginių lankytojams tai yra Kalėdos asocijuojasi vėl gi šiek tiek su kitais dalykais su dovanomis, tai tikrai manau kad svarbi yra ta detalė gauti tų dovanų sulaukus Kalėdų senelio o adventiniuose vakaruose vis tiktai emocijos yra svarbiausias dalykas.

Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švėsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?

Kalbant apie Užgavėnes tai tikrai skatinam žmones aktyviau dalyvauti puošti kaukėmis, kartais organizuojam gražiausios kaukės rinkimą tikėdamasi kad vis tiktais paskatins žmones pasipuošti ateinant, dar vienai iš tradicijų tai žinoma Užgavėnės tikrai neapsieina be Morės deginimo, be laužo, norisi išlaikyti dar senesnes tradicijas, senieji papročiai byloja per Užgavėnes reikėdavo daug valgyti ir valgyti mėsą šiems laikams mūsų tapęs simbolis yra blynai tai kepam blynus jais vaišinamės taip pat siekiam pritraukti kuo daugiau kuo daugiau lankytojų Užgavėnių šventėse. Manau Užgavėnės yra viena linksmiausių švenčių, iš visų tradicinių lietuvių švenčių ir jų papročių tai aš manau kad svarbiausias dalykas yra gera nuotaika sąlyginai skanus maistas šventės metu čia yra svarbiausi poreikiai kurių metu stengiamės patenkinti kad žmonės būtų linksmi ir dar sotūs.

Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?

Nemanau kad per paskutinius 5 ar 10 metų labai pasikeitė tradicinių švenčių šventimas, simbolika ar panašiai ir vis tik bėgant metam tradicijos jos išlieka bet kažkiek keičia gal būt pavidalą metimat 5 ar 10 paskutiniu metu nemanau kad laikas labai pasikeitė nes vis tik pagrindinius tradicinių kalendorinių švenčių simbolius ir apeigas vis tik stengiamės išlaikyti nepamesti šitų tradicijų nes tada šventės visai nebeturės savo prasmes pamesim ką švenčiam

Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?

Manau kad kalendorinių švenčių šventimas ir išlikimas kaip ir visas kultūros yra labai toks ant dangaus dūmais dėl to kad tikrai yra sudėtingas darosi pritraukti kultūros kolektyvus žmonės tikrai grubiai tariant sensta senoji karta kultūros o vis tik prisitraukti jaunus specialistus jaunus žmones į kultūrą dirbti tikrai sudėtinga manau kad kol bus žmonių norinčių saugoti kultūros šias tradicijas tol ir mūsų tradicijoms niekas negresia jos neišnyks ir nenunyks aišku didelį darbą dirba komerciniai renginiai kurie iš tikrųjų šventes padaro mes nukrypstam nuo apeigų nuo tradicijų vis tik didesnę dėmesį skiriam programai kuri yra komerciniai žiūrime ne į apeigas tradicijas o į grupes kurios scenoje bet manau kad artimiausius 5 ar 10 metų mes dar gebėsime išsaugoti savo tradicijas bet jeigu kalbėtume apie tolimesnį laiką 20, 30 ar netgi 50 metų tai tikrai abejotinas klausymas ar išlaikysime tas dar kai kurias šventes ir kai kurias tradicijas

9 priedas

Septinto interviu priedas

Informanto lytis – moteris

Amžius – 53

Išsilavinimas- aukštasis universitetinis

Darbo stažas KC -33

Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?

<p>Kultūros centrų iniciatyva kalendorinės šventės yra organizuojamos todėl kad puoselėti toliau mūsų lietuviškąsias tradicijas supažindinti žmonės su mūsų senolių įvairiomis tradicijomis, žaidimais, dainomis, įtraukiant juos į gyvąją kultūrinę veiklą, kuri puoselėtų išlaikyti ko ilgiau jas.</p>
<p>Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?</p>
<p>Mano manymu kuo toliau tuo labiau yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės nes matome kaip žmonės ne tik dalyvauja kaip žiūrovai bet juolab stengiasi būti ir tų tradicinių švenčių papročių apeigų dalyviais. Kaip</p>
<p>Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?</p>
<p>Kadangi Jonavoje mieste turime dideles Jonines, tai savo krašte jas darome minimaliai ankščiau tai darydavom didelę šventes Jonines su apeiginiais elementais su papročių įtvirtinimo ir baigdavome kaip ir kitus renginius su šiuolaikiniais muzikiniais koncertais. Dabar to nedarome, kaip minėjau apsiribojame mažesniais renginiais, supažindinami vaikus svečius supažindinami Jojiniu arba kaip pasakyti Rasos šventės elementais padarydami vainikėlius įvairiomis formomis pažaisdami žaidimus, ratelius, bet miestelyje didelės šventės nedarome. Todėl kad dalyvaujame Jonavoje Joninių šventėje.</p>
<p>Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?</p>
<p>Kad ir kaip norėtume puoselėti tradicijas bet šiuo metu mes tikrai negalime apseiti be naujovių nes vien tiktais senosiomis tradicijomis mes negalėtume sudominti dabartinio žiūrovo, todėl atsižvelgiant į juos turėtų būti ir tradicinė ir naujovės tai įrodo pas mus organizuojamuose renginiuose Joninių šventės kuriuose yra pirmiausia apeiginiai dalykai o po to jau ir ugnies šou ir lazerių šou bet tai gražiai vinuliuojasi susijungia į vieną visumą jeigu tai gražiai jungia folkloro kolektyvai dainininkai tai visiškai nėra atskirties taip gaunasi taip graži bendra visuma manau kad taip turetu būti bent jau mes taip darome beveik puse ant puse papročių puse naujovių.</p>
<p>Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?</p>
<p>Mano manymu Velykos yra daugiau šeimos šventė, bet žinoma mes alternatyvą darome, ir kultūros centre, ir kituose įstaigose. Švęsdami Velykas manau daugiau reikėtų edukacinių užsiėmimų, kad supažindinti su mūsų gilioms gražiomis patraukliomis tradicijomis, papročiais, simboliais nes bėgant laikui jos labai išsitrina iš mūsų atminčių manau kiekvieną kartą gražu jas yra atnaujinti ir mokyti, ir mokyti visus kitus vaikus jaunimą kad jie irgi galėtų perduoti savo būsimai kartai, supažindinimas būtinas kultūros centre jeigu nėra to daroma namuose.</p>
<p>Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?</p>
<p>Pastaruoju metu atėjus žmonėms į velykinius renginius pastebėjome kad aktualu yra sužinoti, sužinoti subtilybes marginimo kiaušinių, dabar kada yra puoselėjimą žalioji ir ekologija, stengiamės išmokyti iš paprastų dalykų pasidaryti ir dažus kaip darydavo mūsų senoliai ir raštus išmokyti kad ne tiktais pirktiniais lipdukais klijuotu ir dažytų flomasteriais įvairiais dažais kurie yra nu gan abejotinos kokybės žmonės domėsi labai , labai domisi kas yra ekologiška, kas yra gera, kas buvo senovėje labai gražiai dabar atgaiviname sūpuoklių tradicijas jeigu neturime paprastų sūpuoklių tai galima padaryti paėmus tiesiog audeklą ir supant vaikus tai labai pasiteisina renginiuose ką galima ir pritaikyti namuose jeigu yra mažamečių vaikų, įdomu žmonėms mūsų senieji papročiai gal būt mes dabar nelabai ir pritaikysime bet jie domisi jiems yra įdomu tai kad sužino naujovių būtent tai kad Velykos yra vis dėl to mūsų tradicijoje naujieji metai kas būna labai nuostabu nustebina žmonės atėjusius žinios yra labai svarbu bent jau mūsų aplinkoje.</p>
<p>Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?</p>
<p>Per žolines visuomet puošiame bažnyčia, dar piname vainikus, per Jonines irgi staugiamės</p>

paašskinti ugnies, vandens garbinio esmę, pindami vainikus irgi galima pasikviesti žmogų kuris gali paašskinti kokios olelės, kodėl būtent tokios žolelės, mes turime labai šaunią specelistę todėl šventė apipintam bna kaip minėjau ir paprotinius dalykus.

Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?

Kaip minėjau mūsų miestelyje žolinė yra kaip ir miestelio gimimo diena todėl jie prasideda mišioms, o po to stengiamės parodyti mūsų senolių papročius ir paskatinti dalyvauti žolelių rišime, arbatos virime ar dar kitose paprotiniuose dalykuose žinoma neapseiname be naujovių be patrauklesnių žiūrovui elementų. O baigiam dažniausiai kaip ir dauguma renginių būna ugnies šokiu pasirodymas ar dar kažkokia naujovė

Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?

Artėjant kalėdinėms šventėms labai svarbu atskirti adventinį periodą nuo kalėdinio periodo, paskutiniu metu yra labai sugretinama ir visą laiką yra tiesiog šventė nors mūsų senoliai tikrai tikrai turėjo ir ramybės periodą ir švenčių paeriodą. Jie labai gražiai mokėjo tai atskirti, todėl ir mes visi stengiamės pastaruoju metu atskirti tuos dalykus kurie yra svarbūs nes vien švente gyventi per daug didelė prabanga kaip aš sakau nes jeigu nepajus rimties šventė nebus tokia graži todėl adventiniu periodu gaminamės žaisliukus ant eglutės iš šiaudėliu iš skiautėlių iš siūlų padarome ramų periodą edukacijoms su ramiais rateliais su pasakojimais senolių tradicijų kviečiame senjorus kad jie papasakotų savo istorijas vaikystės istorijas tai tikrai yra labai gražu nes kada dalyvauja kelios kartos atėjus kalėdiniui laikotarpiui reikia išmokti džiaugtis ir priimti su džiaugsmu visą tą šventinį periodą bet kaip minėjau reikia išmokti išlaukti, reikia išmokti pasipuošti, paašskinti kodėl yra taip o ne kitaip, ir stengtis tai išsaugoti nes pastaruoju metu nes pastaruoju metu yra viskas paverčiama tik į linksmybes tik į blizgučius tik į šou bet visą laiką to neturi būti nes viską užgožę ir nebėra to tikrojo diaugsmo kurį reikia sulaukti, Atėjus į kalėdinius renginius atėjusiems žmonėms aš manau tai yra svarbu atrasti kažką naujo kas yra užmiršta kažką seno nes grįžtant prie žaisliukų prie stalo puošmenų mes turime tokio gražaus paveldo kad bar galėtume tiktais puoselėti, puoselėti, atrasti vėl įgyvendinti nes mūsų gaminami sodai įtraukti į inesco nematerialaus paveldą tai yra tiesiog nuostabu visą tą laiką periodo pamokius žmones rimties susikaupimo kaip minėjau ramybės as manau jiems tai yra reikšminga kitą kartą pabėgti nuo šurmulio yra labai gera pabūti su ramia aplinka su paprastais dalykais paprastais darbeliais kurie tampa ypatingi ir gražūs

Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švęsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?

Užgavėnių buvo viena nuostabiausių bendruomenėje švenčių tik pastaruoju metu atsiradus daugybei ribojimų draudimų ji nebetampa tokia šmaikšti ir linksmu kadangi anksčiau žmonės Užgavėnių pasityčiodavo šmaikščiai iš žmonių kurie buvo su skupūs besimaivantys todėl ir kaukės visos buvo baisokos galima sakyti pašiepančios, tai dabar yra truputėli sudėtingiau bet naudojam gyvulines kaukes kaip ožiai, kaip gervė, raganas, laumes, kad nebūtų niekam įžeidimų, aišku naudojam gydytojų kaukę kuris gali visus pagydyti nediskriminuojant šios profesijos taigi tradicijas irgi deginant more nors kaip yra labiau žemaitiškas paprotys, bet paprastesnis dalykas nėra arti vandens telkinio todėl visi žaidimai tai yra šėliojimai džiaugsmo šventė kuri patinka tikrai ne tik tai mūsų miestelio gyventojams bet ir svečiams kaip ir minėjau simboliai yra pagrindiniai tai yra morės deginimas tai yra lašininio kanapinio kova tai yra blynų valgymas arbatos gėrimas visa tai kas mūsų senoliams buvo priimtina ir smagu, mes irgi perduodame savo jaunajai kartai iki Užgavėnių žinoma organizuojam kaukių darymus, kaukių gamyba įvairiausia mes jau keletą metų naudojame nertas kaukes kas yra dar kaip ir naujovė bet labai jos linksmos būna šmaikščios ypatingai raganos, laumės vaikai taip pat įsitraukia į kaukių gamybą ir su labai dideliu noru ir užsieniečiai. Organizuojant Užgavėnių šventes tikrai yra tenkinimas žmonių bendruomeniškumas tenkinimas galima tik džiaugtis tuo kad žmonės su noru gali truputėli pašmaikštauti Kiti kur persirengę tiek kauke persirengę negali atspėti žmogaus,

<p>sakau tada galima pašmaikštauti, paįsdykautini, pajuokauti, o tai yra be galo gražu neįžeidžiama.</p>
<p>Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?</p>
<p>Per pastaruosius metus tikrai be galo pasikeitė simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas, bet gražu yra tai kad pagrindiniai akcentai liko tai yra labai tikrai nuostabu kad kiekviena šventė kiekviena mūsų senolių palikta tradicinė simbolika, vis dar išlieka, išlieka margutyje, išlieka Užgavėnių kaukėje, išlieka Kalėdinėje žaisliuke, išlieka Joninių vainike, Rasų ir Janinų sveikinimuose, ažuolo vainike, tikrai tai yra be galo labai gražu ir labai svarbu, kad neišnyktų, žinoma keičiasi kaip nebegalime Užgavėnėse kai kurių personažų įvardinti kurie būdavo labai šmaikštus ir tikrai smagūs tai dabar manau galima pakeisti kitais ir vis dėl to puoselėti tradicijas bet kad keičiasi tai be galo keičiasi matome vien iš vien kaukių vien iš žaisliukų ar yra gerai tai, manau naujovių reikia bet nereikia su jomis persistengti.</p>
<p>Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?</p>
<p>Apie kalendorinių švenčių išlikimą, manau kad jie vis dėl to išliks mes neleisime joms išnykti todėl ir yra kultūros centrai todėl ir yra muziejai ir kol bus muziejai kol gyvuos kultūros darbuotojai nedideliuose kaimuose nedideliuose miesteliuose, kol jie neš kultūra tą paprastą kultūra yra iš širdies iš didžiulės meilės savo darbui manau išliks tos senosios tradicijos ir senieji papročiai ir išliks mūsų dar ateinančioms kartom kur irgi perduos savo vaikams žinoma yra džiugu tai kad matosi užsienyje išvykę mūsų lietuviai lygiai taip pat gražiai puoselėja mūsų kalendorinių švenčių tradicijas jie tikrai stengiasi išlaikyti mūsų lietuviškos svečiuose šalyse tad ir mes manau turime labai stengtis kad išlaikytume savo grynas lietuviškas tradicijas aišku jos truputi bus pakitusios bet pagrindiniai dalykai pagrindiniai akcentai pagrindiniai kalendorinių švenčių simboliai turi išlikti bet mes turim pasistengti būtent kultūros darbuotojai na mes ta ir darome.</p>

10 priedas

Aštunto interviu protokolas

Interviu protokolas Nr.

	<p>Informanto lytis –moteris Amžius –61 Išsilavinimas-aukštasis universitetinis Darbo stažas KC - 30</p>
1.	<p>Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?</p>
	<p>Na aš manau kad nebeliko darbo prasmės jungtis su kalendorinėms šventėm jeigu seniau būdavo Užgavėnės tai visada mama sakydavo rytą kodėl blynai iškepti, todėl kad Užgavėnės žinojom kad jau rytoj bus pelenų diena juk viskas susidaro kalendorinės šventės susidaro ir su bažnyčia ir su darbo dalykais už tai kad neliko, neliko nei tų kultūros darbuotojų dar kažkada buvo tai dabar viskas yra nunykę, žmonių kaimuose nėra, miestiečiu kas daugiausia kas folkloras ir didmiesčiuose galit pagalvoti miestiečiai kurie nestovėjo kolūkio laukuose dainuoja daineles va to ko kaimuose nedainuoja as įsivaizduoju tos visos kalendorinės šventės turi būti susiję su bažnytinais dalykais su darbo dalykais viskas tarpusavyje yra susiję va o kultūros darbuotojas bando dar kažką gaivinti na bet ne visada sėkmingai pasiseka. Dabar iš knygų pasiskaitė darome nei gilios tradicijos ką tėvai darydavo pasiklausį pas mamą ką darydavo, tai bando skaito iš</p>

	šaltinių ieško mokosi, ir beje tai kultūros darbuotojų pareigos.
2.	Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?
	Na kaip, na jeigu žiūrint Užgavėnes apsirengiam mes moteriškės keturios na ir einam per visas įstaigas, žmonės ant tiek laimingi ant tiek gražei priima visi mes va šitokių vat norim ubagėlių su dainom tikroms, su šposais nu va ta dalyką priimam va o jau ateinam miesto šventėj jau žmonės tiktai žiūri i jas nieko nedaro nu nebent įkalba i sportines varžybas daugiau yra stebėtojai gal jiems kažkokia gėda tiesiog neįsivaizduoju kodėl taip gėda į savas tradicijas eiti kviečia šokti einam mokinamės visi, jeigu reikia ir padainuojam žodžius gali paduoti, ir visur yra tas pats dabar ir iš jaunų žmonių jie yra stebėtojai, bent tie kurie nelanko kolektyvų yra tik stebėtojai o daugiau kolektyvai turi viską atlaikyti visas tradicijas, visas apeigas išeina ant kolektyvų kaip sakant ant mūsų pačių garbės va o senukai pasako dieve atsimenu kaip vainikus Joninėm pindavom, kaip plukdydavome, kaip žolikes rinkdavom, kaip laužus krovėm, yra kas dar atsimena iš senų žmonių o dabar tai gatava žino, atėjai tau gatava viskas padėta ir dar su pašėpimu oi čia nieko gero kaip būdavo Joninės šventės jeigu atėjai viskas nuo pradžių atėjai laužą kraunam, moteriškės žoliauja, reikės juk vainikus pinti reiškias viską daro pasipuošimai visi juk tai yra bendrystė na ką paskiau jau eina visi dainuoja prausiasi pagal visas apeigas atlieka viską bet visi turime daryti kartu.
3.	Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
	Na aš labai myliu Užgavėnes, man Užgavėnės yra labai svarbu va kiekvienais metai su kolektyvu papildomai iš naujo kažką ar tai kokį kostiumą siuvamės, kad pačiom būtų įdomiau Jonines taip pat ir yra labai, labai svarbu, esam paruošę Velykų bet jau čia yra Velykinės, Kalėdinės dainuojam ne bažnytines giesmes, bet daugiau žmonės nori kad būtų labiau surišta su bažnyčia, o yra tų apeiginių iš Dzūkijos kalėdinių dainų, žaidimų, na su vaikais ir maloniai priima kad viską mokėtume juk nėra kad galimybė tokia būtų o dabar Kalėdos mes visi dainuojam Kalėda
4.	Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?
	Žinokit viskas kas yra nauja tas sena ir yra užmiršta, man atrodo kad mes nieko dviračio neišrandame, viska taip yra faina kas yra likę iš senovės, paprasčiausiai reikia norėti pažinti tą dalyką, ar vainikus ten koku plukdėme, eina lipa patys žmonės juk jie nori su juokeliu su daina, einam braidom mes senos moteriškės vainikus plukdome, argi mūsų laikas vainikus plukdyti kur tie mūsų bernai ateitų ištraukti vainikus, turim domėtis jeigu norime kad mums patiktų. Reiktų išvažiuoti į Angliją ar į Daniją, tada viešpatie kaip aš pasiilgau Lietuvybės, vietoje mums jos nereikia, tada vertė atsiranda meilė Lietuvai.
5.	Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?
	Švęsdami Velykas, jeigu namuose, tai trobą išsivalyti, kiemus išsišveičiam visi, pavasaris atgaiva, atgimimas kartu su gamta, įsišvarinimas, susėdai šeštadienį vakare su vaikais užsidegi žvakę vaškinę, kiaušinius margini tai Velykos, atsibudimas vienais metais čia buvo maždaug prieš 20-25 metus kultūros namuose darėme popietę Atvelykio popietę susirinko nemažai vaikų, už atsakymą mįslės už kažką ten labai budraus kiaušinis dovanų, jus manot buvo šventėje išėję į lauką ištaškė tuos kiaušinius, visus taip kaip niekalą kokį taip gražiai išdažyti kiaušiniai atrod taip fainiai tradiciškai čia dirba su papročiais visais, nevertybė, o dabar kas pinigų reikia, šokolado, viena mano mokinė manęs labai gražiai klausia, Kas yra Kalėdos-kas tos kūčios sakau vaikeli kalėdos yra kai šeima visa susieina, ne dovanos yra Kalėdos o šeimos susibūrimas.
6.	Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?

	Nu dabartinei kartai, žmonėms, senukai gal kurie dar kažką mena tai jie nori prisiminti ką jie darydavo, mes mokinomės dainas mes mokinomės ratelius, šokom, yra knygų, medžiagos yra kalnai, na ir ką viską mes mokinomės ir bandome žmonėms parodyti, gal jie kada įsilieš į tą dalyką, su didele viltim, šiaip taip kaip sakyti rideni kiaušinius, sako kaip tu dažai, sakau kad chemijos mažiau būtų ;pamerkiu i svogūnų lukštus per naktį palaikau, ryte išverdi kad būtų šviežūs šilti, skanūs kad juos valgytumėt, o su chemija sakau sveikatai negerai
7.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	Va, daugiausia nu kaip, yra kalnas žmonių kurie tuom užsiima mes kaip folklorinis ansamblis, kartojamės dainas visą laiką, blogus spėjimus, patarimus ką reikia reikia daryti, žoliaujam , vainikus pinam, bandom tas tradicijas palaikyti, vainikų mėtymai, plukdymai, kaip sakyti, stengiamės viską prisiminti, ką galime mes parodyti, ką mes įsisaviname, tie prausimasi, galima važiuoti į gamtą, upėje maudytis, galima po rasą voliotis, ir mes pays turime daryti, gal kažkas tada sakys va kaip faina. Ankščiau kai Joninės buvo jos buvo organizuojamos ant Molovėnų piliakalnio, o dabar Joninės perkeltos į miesto centrą, mano akim gal patogu senukam, kurie daugiausia ateina į šventę, jie niekur nenori važiuoti, niekas jų nepaveža jiems sunku toli eiti, jie čia vietoje nori.
8.	Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?
	Aš visada prisirenku labai daug vaistažolių iki Joninių, nes jų tuo laku galios didžiausios nes po Joninių jos nevertingos , na vainikus plukdome, visos tos tradicijos kur ankščiau atsakymuose pasakojau, labai patiko ant Rambyno kalno, moteriškės, iš neįgaliųjų centro tai žinokite nuostabu, susinešusios katilus, užsikūrusios pečiuką, virina vandenį pila visokių žolelių, ekstraktais stiklainiai sustatyti jau paruošti ateinam nuo Rambyno kalno visi pavargę, liepia mums prieiti ir merkti kojas i žolelių abstraktą, tai kažkoks rojus buvo, tikrai buvo faina, koše verda gospadinės kazkokia nauja idėja buvo ir mes ją parvežėme i savo kraštą. O per žolines man gražiausia kuomet senelė vedasi anūkytę prisirinkusią lauko gėlynų jų pašventinti
9.	Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?
	Jai namuose tai kaip, tai švara, tvarka , būtina susitaikyti su visais , skolas reikia gražinti, o kultūros įstaigoje, darome parodomą programą, mušam sviestą, turime dainas, turime specialius kalėdinius ratelius, nu faina yra jeigu žmogus ateina jis tikrai nepasako kad nebuvo faina. Kalėdinės šventės pas mus jau tapo komercinis renginys. O taip tikrai yra kalnas dainų kalnas papročių tik juos reikia imti ir daryti, ir eiti į tautą aš turėčiau kur aš galėčiau su vaikais baronkas kepti, kleckiukus daryti edukacijas. O jai mes patys neatgaivinsime ir vaikai nesužinosi kokios mūsų yra tradicijos. Į renginius eina todėl, kad nori būti juose, norėtų dalyvauti kad nebūtų stebėtojas iš šalies, dainuok kartu, ateiti geranoriškam.
10.	Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švęsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?
	OOO aš taip labai norėčiau kaip būdavo Rumšiškėse, jau mes atliekame visas apeigas, 3-4 val. atbūname savo kiemelyje, dirbi su kaukėm praeina kalnas žmonių ir ant galo išrenka gražiausias kaukes, ir eina ant podiumo tas podiumas aukštai visi atrinktieji keliauja yra stimulus pasidarysiu pačią gražiausia kaukę, aš labai trijų karalių labai noriu, atsidarys nauji kultūros namai po renovacijos aš juos tikrai nariu atgaivinti, mes vaikstome po miestą trys karaliai, dalinam vaikam šokoladukus, reikia turėti noro ir reikia tik daryti tikrai yra knygų reikia tik daryti. Žinoma kad reikia pažadinti žmogaus kūną, pavasaris, ateina gavėnas, , pasnikas ateina isibadavę isibuvę, aišku nebadaujam bet yra žmonių tikrai kurie badauja, man tai labai smagu, budinti žadinti pabudinti sielą žmogaus, smagu tikrai smagu, dieve žmonės dosnūs neturi mano moterytės sveikatos bet mums vis tiek smagu mes dar parke atidainavome ir blynus kepėme turi eiti daryti ir

	kita paraginti.
11.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	O dievuliau pasikeitė bando žmonės, neturi pvz Joninėms keldavo ant karčių ratus degus degdavo nuo kalvų leisdavo vainikus Joninėse iki paryčių degdavo ugnis, o tu simbolių visokiausių, kiti baltišką daro Joninės, daugumas aišku tų baltiškų nesupranta, mes tai žiūrime i folkloro dainas, Joninių dainas ir sutartines dainuojame, pvz ant Rambyno kalno baltiški ženklai nupinti, aukurą turi jie savo, daug gražių dalykų yra tik labai daug darbo reikia įdėti. Sakoma kas sena vel nauja viskas grįžta, bet tų tikrų Joninių nėra prisamdo pop atlikėjus visokius, o ta apeiginė dalis kiek ji 1 val ir viskas nu kad buvo kažkas panašaus, Jeigu žmonės dalyvautų visi vyrai eitų laužą krauti, moterytės eitų maisto psiruošti, ir pasipuošti savo erdvę, ir šokiai ir muzikantai būtų, nu pagalvokit darbo yra, bet kad visi dalyvautų, kaimo gegužinėje kad suseidavo ane, tai susineša armonikas, aptvėrė ta aikštele juosta kokio tai, susieidavo kaimo žmogiukai, faina būdavo žiauriai, kuo žmonės neisijaus kol nebus brangu nors tie liaudiški dalykai nelabai jiems svarbūs yra. Dabar sakom mūsų nebus kažin kiek tos kultūros liks ar bus norėtųjų ir mylėtųjų, nes mūsų karta su mumis nutils ir neliks bet šiaip liūdesys ima kai pagalvoji,
12.	Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?
	Mes ka tik viską ir apkalbejom, jeigu darysime tai išliks viskas o jei nedarysime ir bus ba ba, nebus švenčių jeigu bus kas daro reikia daryti reikia daug sveikatos daug pastangų ir stengtis pritraukti tą žiūrovą sudominti jį nu žodiu kol mes organizuosime tol jos gyvuos

11 priedas

Devinto interviu protokolas

Interviu protokolas Nr. 9

	Informanto lytis – moteris Amžius –47 Išsilavinimas- aukštasis Darbo stažas KC - 26
1.	Įvardinkite priežastis, kodėl tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centrų iniciatyva?
	Tradicinės kalendorinės šventės yra organizuojamos kultūros centruose todėl kad yra apibrėžtos Lietuvos respublikos kultūros centrų įstatyme, ir viena iš kultūros centrų funkcijų
2.	Kaip manote, kiek Lietuvos žmonėms yra svarbios tradicinės kalendorinės šventės? Ar jie aktyviai dalyvauja ar yra tik žiūrovai tokiose šventėse?
	Lietuvos žmonėms tradicinės kalendorinės šventės, galėčiau skirti kai kuriuos yra svarbios ir jose žmonės dalyvauja, bet labai skiriasi tų švenčių pobūdis, Kalėdos, Velykos, Žolinės, jos gal tokios žinomesnės šiomis dienomis jos labiau gyvuojančios tokios populiarios tos šventės, o žiūrint pvz sėkminės, Jurginės, arba ten kokios Šeštinės jos yra bet labai nedaug yra švenčiamos. Ar žiūrovai dalyvauja tokiose šventėse, taip dalyvauja, bet pagrindinė problema yra tiek Joninių tiek Užgavėnių, ir kitų kalendorinių švenčių yra specifika, kalendorines šventes švęsti reikia būti ne žiūrovu o dalyviu.
3.	Remiantis asmenine patirtimi, aptarkite, kokios tradicinės kalendorinės šventės

	yra svarbiausios ir reikšmingiausios iš organizuojamų jūsų kultūros centre?
	Raseinių rajono kultūros pagrindinės kalendorinės šventės kurios yra organizuojamos tai būtų Užgavėnės, Joninės, ir Atvelykis nekalbant apie vietas kaimo vietas tai tikrai vyksta daugiau kalendorinių švenčių, bet pačiam mieste tai yra labai nedaug
4.	Ar, Jūsų nuomone, organizuojant tradicines kalendorines šventes reikia laikytis tradicijų ar kaip tik – ieškoti naujovių, patrauklesnių žiūrovui? Jeigu taip, tai koks santykis turėtų būti?
	Norint išlaikyti kalendorinių švenčių tradiciją, tai būtent reikėtų laikytis tų tradicijų, per didelį norą ieškoti patrauklesnių formų tie renginiai netenka savo esmės, jie tiesiog tampa modifikuotos kalendorinės šventės, o kad išlaikyti išsaugoti papročius tai turėtų būti jos etno vadinamas etno kada žmogus yra ne žiūrovas o yra dalyvis ir dalyvauja nuo pradžios iki galo šventės apeiguose paimkim kaip pvz. Joninių šventės kaip laužo uždegimas visa ta apeiga yra iš kur ta ugnis yra paimama kas prieš tai vyksta kaip tai yra apdainuojama kaip ji prie laužo dakeliauja paskiau kaip ten uždegimas visas ir t.t. va šitų dalykų lieka labai, labai mažai lieka tiktai akcentas, uždegam laužą užmetėm kokį vainiką kokį geriausiu atveju arba pagerbiam Jonus. Jie ne tik gali išnykti tie papročiai, bet ir tuose šventėse ar iš vis jie turi kažkokia prasmę ar tai lieka kažkokia iliustracija , jeigu nėra visumos tas būtų, jeigu aš užsidėjau tautinio kostiumo tik galvos apdangalą ar tai bus visa kita ir iš kart virsta tautiniu kostiumu
5.	Kokias renginio formas naudojate švęsdami Velykas?
	Mūsų mieste Velykų šventė nėra švenčiama mes neorganizuojam kaip renginio kadangi yra visas didysis ketvirtadienis, didysis penktadienis vadinamas tridienis vadinama visas šitas renginys ir visas liturginis procesas tai čia visa tai bažnyčia tai daro. Tai mes tokių švenčių nedarom, o ta liturgine dalis išlieka kaip ir visoj Lietuvoj tai ketvirtadienis, penktadienis, šeštadienis, pamaldos žiburių liturgija ir jau tada ryte Velykų rytą suskambėjus varpam tada tada visus kviečia būna agape kviečia visus pasivaikinti pabendrauti, groja kapela , vaikams tai kažkokios atrakcijos jau čia pasilieka šitą renginį organizuoti ir globoti parapija.
6.	Kas labiausiai svarbu žmonėms, atėjusiems į Velykinius renginius?
	Kadangi kaip ir minėjau Velykų renginys tai jisai susietas su bažnytine liturgija tai po šventų mišių kai žmonės susirenka tai pagrindinis dalykas ir yra bendravimas būtent parapijos žmonės po mišių eina pasibūti pasibendrauti smagiai kartu praleisti laiką.
7.	Kaip organizuojate Žolinėms, Joninėms skirtus renginius?
	Žolinės nuo Joninių labai skiriasi žolines tai vienas turim liturginį pagrindą, tai irgi dažniausiai būna kaip ir per Velykas, pas mus Raseinių mieste žmonės susirenka i bažnyčia prieš tai reikia pastebėti kad parapijiečiai irgi labai nykstantis dalykas bet labai įdomus Raseinių bažnyčioje gal kaip ir kitose bažnyčiose, yra pinamos iš tujų tie vadinami papuošimai tokios juostos girliandos tos vadinamos kabinamos, ir jas nupinti tai yra tam tikra specifika, ir seniau tų pynėjų būdavo gan nemažai, o dabar kai paskutinį kartą kai pynė buvo likusi ta viena pinėja ir turėjo daug pagalbininkų vyresnių moterų kad tas žalias tujų šakeles palaužytų ir ta pagrindinė jau pynė ir tai išnykstanti ta tradicija. Kažkada per vieną dokumentinę laidą susieta su Danija dėl varpų skambinimo žodžiu irgi baigia išnykti ta tradicija niekas nebenori skambinti varpais ir jaunoji karta to nebesimokina ir kažkada pradėjo burkuoti tokia akcija kad tą jaunimą supažindinti ir leisti varpais skambinti žodžiu jie tapo vos ne pasaulinio masto per visas televizija rodo kaip tas jaunimas susižavėjo varpų skambinimu pažiūrėjus tą laidą man kilo tokia mintis tu vainikų žolinių pynimą irgi reiktų idėti į saugojimų archyvų sąrašą ir ištikrųjų labai jaunos žmonės reikia suburti kad norint tą tradiciją išsaugoti reikia išmokinti juos pint mes nebeturėsime nes viskas mirštanti tradicija ir jai pastebėsime bažnyčios papuošimą ten vidurys sietynai tu sėtinų po keturias juostas per visą bažnyčia iškabintą ir šiai dienai mažėja, mažėja ir galiausiai liko vien tik prie pagrindinio altoriaus tai va čia parodo ta pati situacija kaip gesta, bet labi kita graži iniciatyva pas mus bažnyčioje yra tokia

	<p>moterėlė gėlininke ji daug metų puošia bažnyčią ir šventos mergelės paveikslą sudėjimą iš gėlynų žodžiu visi parapijiečiai yra raginami sunėsti gėlynus įvairiausių žiedus ką užauginame sode žodžiu ir močiutės ir vaikai neša tuos žiedynus bet kokius žalumynus pasirenkamas tam tikras Marijos paveikslas ir tuo met jis visas yra išdėliojamas iš gėlių žiedų ir tada per visas žolines žmonės lanko meldžiasi ikr diaugiasi bendru tokiu darbu. Tai va kartu inicijuotas ir kartu suburiantis dalykas ir pritraukiantis ir įtraukiantis bendruomenės susijungia ir štai gimsta toks gražus kūrinys o tada žolinių dieną vyksta atlaidai, po mišių susirenka šventoriuje koncertuoja kapelos žmonės švenčia, džiaugiasi kalbasi vaišinasi tokia bendrystė.</p> <p>esmė kai tu tai pradedi daryti tu išeini toks pakylėtas ane tu išeini kažkokia dalis lygiai tas pats ir žmonėms tiesiog jie ateina kartu vainikus nusipina visi bendrauja paskiau nu kai eini per tuos vartus , buvo filmuojamas Joninių filmas ir kas dalyvavo filmavime visi daugiau kaip 80 procentu sako pajuto Joninių šventės esmę, išgyvenau sako Joninių dvasę. Tai jeigu tu pats esi dalyviu tu tada pajunti tos šventės pilnatvę . O dabar Joninės vyksta mieste dėl patogumo patogų ne visa laika reiškia kad čia puiku ir gerai. Ir nuo to patogumo kenčia tam tikri dalykai kenčia pvz kalendorinių švenčių tradicijos vadinasi lieka tam tikri simboliniai akcentai kurie jie ir taip nėra pilnumoje išpildyti jie tiktai tiesiog kaip ant torto papuošimas nu tiesiog turim laužą, turim Jonų pagerbimą ir tiek.</p>
8.	<p>Kokias senąsias Žolinių, Joninių tradicijas puoselėjate per šias šventes?</p> <p>Manu kad viska aš jau atsakiau.</p>
9.	<p>Kokie svarbiausi akcentai švenčiant Kalėdines šventes?</p> <p>Jeigu kalbant apie k c kalėdines šventes tai yra išskiriamos dvi dalys yra adventinis laikotarpis eglės įžiebimas ir kai kurie pramoginiai šventiniai renginiai. Tai aš labai džiaugiuosi kad per 26 metus mes priėjom tokį įdomų kompromisą kad neižeisti tikinčiųjų bendruomenės vis dėl to visa Lietuva vienaip ar kitaip tą adventą minime esam krikščionių bendruomenė kaip ir per adventą daryti linksmybės taip kažkaip tai lyg ir darom tai ir susilaikom tai vat kaip čia padaryti ir daugelis klausia kodėl gruodžio 8 dieną jūs esate apsibrėžę tą datą ir darot eglės įžiebimą. Gruodžio 8 darom todėl kad kadangi tai yra vienintelė diena ;per adventą tai yra Marijos gimimo ėmimo į dangų diena ir ji yra švenčiama ir todėl mes ja pasirinkę nu žodžiu mes radome toki kompromisą ir vilkas sotus ir avis sveika nesvarbu kad kiekvienais metais ta diena slenkanti artai būtų pirmadienis ketvirtadienis žmonės žino kad gruodžio 8 bus įžiebama eglė ir taškas. Yra dvi medalio pusės ko mes siekiam kaip organizatoriai kuomet norėtume ką žmonės patirtų ir kokiam mūsų siekiamybė kc nėra ta įtaiga kad jinai neturi ta įtaiga įtaikauti ši įtaiga turi vest ir parodyti kelę lin kur eiti bet dažnai būna kad mes žmonėm įtaikaujame ir jie atėję aišku jie tikisi ko pramogų lengvumo atsipalaidavimo džiaugsmo žodžiu jokių rūpesčių, daug visko ir greitai. O mums norisi kad tie žmonės atėję į tą šventę kažką išsineštum daugiau nėra ta bendruomenė labai didelė bet labai norėsi užsiauginti bendrystę ir patys geriausi dalykai ir kokybiški ir gausūs kada įsijungia labai daug organizacijų nevyriausybių aišku.</p>
10.	<p>Kokius simbolius, atributus, tradicijas ir kodėl naudojate švęsdami Užgavėnes? Ar skatinate aktyviai įsijungti į organizuojamas veiklas (pav. ateiti su kaukėmis, dalyvauti veiklose ir pan.)?</p> <p>Užgavėnės tai yra improvizacija atsipalaidavimas, padūkimas. Užgavėnės dabar modernėja, ta tradiciją išlaikyti kuo daugiau žmonių prikviešti, tai esam apsisprendę kad Maironio parke vyksta ta šventė dalyvauja aišku mūsų šokių kolektyvai. Folkloro ansambliai šiais metais Raseinių pirotechninė mokykla kepė rekordinį skaičių blynų ir šiaip daug dalyvių ir policininkų bendruomenė dalyvavo visi kepė blynus įvairiais skoniais vaišino žmones .Morę deginom, laikomės tos tradicijos meno mokykla kaukiu atsinešė tiesiog visi tie partneriai draugai prisijungė ir ugdymo institucijos Užgavėnėse ir vyko geriausios kaukės rinkimai . Na ir kaip papasakojau atsakydama prieš tai gerą nuotaiką jausimą dvasę linksmybes pasibuvimas</p>

11.	Kaip manote, kiek pasikeitė tradicinių švenčių raiška; simbolių, apeigų, tradicijų naudojimas per pastaruosius 10 ar 5 metus?
	<p>Man atrodo mes kalbame apie viską ir visuose klausymuose ir palietėm bet iš tikrųjų viskas kinta ir kalendorinės per 10 labai labai kito norėjom kažkaip žiūrovą pritemt sudomint ir mes šiek tiek nuėjome nuo pagrindų ne nuo stuburo kažkur tai atsitraukėm dabar visos Lietuvos mastu aš pastebiu žmonės suprato kad mes šiek tiek einam nu ne i tą pusę kad laikas sugrįžti prie tų tradicijų ir prie tų šaknų prie tų ištakų taip kaip turėtų būti mažiau yra daugiau ir jai pastebėsite daug žmonių grupių iniciatorių etno specialistų kurie kuria tam tikrus minimalius renginius nes tas stebėtojas esi dalyvis ir per visą Lietuvą yra tikrai labai daug vienas iš tokių reiškinių kaip toksai naktišokiai nori žmonės šokti nori išmokti liaudišką šokį trepsėt pabūt pabūti bendrystėj tai labai gerai labai džiugu tas 10 metų mums gal davė ieškojimo laikas anksčiau buvo gegužinės dabar naktišokiai. Ir jeigu mes labiau grįžtume i tradicijas mes patys gal būtume turtingesni nu pvz ane kaip yra smagiau tą marguti numarginti ar su vašku ar su svogūnų laiškais kaip mes ir darom ar nu imti uos libdukais vienas dalykas sveika gyvensana tai gryzsti prie tradicijos kad marginti kiaušinius sveikai pamenat kaip žmonės puolė pirkti margarina kosmosas kažkoks atradimas kabinam šaukštais, nereikia valgyti margarino mes turimą natūralų lietuvišką produktą sviestą tai va. Kaip ir su tai renginiais turėjom apsukti apeiti ratą ašn manau kad gryšim natūraliai ateis toke diena kad žmonės tiesiog alkį pajus tokiu tradicinių renginių. Ns jau norisi jaukumo renginiuose geros atmosferos tos bendrystės nu norisi to turinio tiesiog kita kartą formos renginio didžiulės bet o turinio tai nėra išeini iš to renginio ir nesupranti apie ką čia buvo .</p>
12.	Ką manote apie kalendorinių švenčių išlikimą, organizavimo sunkumus ir pan.?
	<p>Ir užbaigiant visą šitą pokalbį kai mes mieste kalendorinėse ir kitose mes labai stengiamės kviesti po atlikėjus, pop muzikos populiariosios muzikos ir tas žiūrovas ir to nori ir to nori ir mes duodam ką žiūrovas nori ir kai pradžioje kalbėjau kad kultūros centras turi būti šioks toks prometėjas jisai duoda šiek tiek kiek nori bet ir parodo kad galite ir to paragauti jūs dar to nepažystat tai nėra blogai</p>